

Passio sanctoz pontici & blandini	.ci.
De nimia seueritate gentiliu in xpianos	.cii.
Passio sancte felicitatis cu .vij. filijs	.cnj.
Passio sancti ponciani martiris	.cmj.
Passio sancti flocelli pueri.	.cv.
Passio sancte praxedis virginis.	.cvj.
Passio sanctoz victoris & cozonie	.cvij.
Passio sancti concordij.	.cvnj.
Passio sancti marcelli martiris.	.cix.
Passio sancti valerij et quorundā alioz.	.cx.
De lue post psecutionem. et d miraculo pluuie in exercitu.	.cxii.
De egisippo et ceteris illis? tps doctozib?	.cxiii.
De morte aurelij et antonij pij.	.cxiiii.
De imperio aurelij comodi.	.cxv.
De sancta eugenia. et ptho et iacincto.	.cxvi.
De mutato habitu i moasterio sca e abbas.	.cxvii.
De accusatione melancie contra ca.	.cxviii.
De purgatoe criminis et pena accusatricis.	.cxix.
De predicatione sanctoz eusebij. vinctentij. peregrini. & pontenciani.	.cxi.
Passio sancti iulij senatoris.	.cxii.
Passio sancti eusebij pfati cu sociis suis.	.cxiii.
Passio sancti anthonij.	.cxiiii.
De fine agonis pfectoz sanctoz.	.cxv.
De victore papa & hireneo lugdui.	.cxvi.
De fine comodi. & impio helij ac iuliani.	.cxvii.
De clemente alexandrino ac ceteris illius tempoz scriptozibus.	.cxviii.
Capitulum primum de imperio vespasiani & bonis eius mtris.	

Hugo.

Vespasianus igit illa tur-
bida tyrannorum turba
discussa imperiu adeptus
imperauit annis .ix. me-
sibus vndecim. diebus
xxii. Hic multis iudeoz
oppidis captis sic supe-
rius dictum est. audita
morte neronis. horreatu
militum imperatoz effectus. reliquit tunc filius
suum ad pcuracionem obsidionis hierosolimoru
ut et romanis no deesset nec iudeis. que filius re-
presentaret. **Eusebius in cronicis.** Impauit au-
tem vespasianus romanorum .vii. anno dni .lxxi.
mundi vero quarti millesimo .xxxiiii. **Suetonius.**
Hic quondā inter comites neronis cum can-
tante eo aut discederet sepis. aut pfens obdor-
miseret. guillimā straxit offensaz. Prohibituzq;
no subernio modo sed etiā publica saluatione.
secessit in paruā ac deuian ciuitatem quoad late-
ti et iam extrema meruenti. iudea puincia cu ex-
ercitu oblata est. Percrebuerat oriente toto vetus
et constans opinio esse in fatis. ut eo tpe iudea p-
fectu rerum potirentur. Suscepta censura ne qm
occasionem discipline pmitteret. Adolescentu-
lum fragrantem vnguento cu sibi p impetrata p-
fectura gratias ageret. vultu aspernat. voce eti-
am grauissima increpuit. Literasq; reuocauit im-
peno adepto amplissimos ordines & exhaustos
cede varia & otamatos veteri negligentia pur-
gavit. suppleuitq; recensito senatu & equite. sub-
motis etiā indignissimis. et honestissimo quoq; al-
lecto. Vsq; ad exitum vite ciuilib & clemēs. Me-
dio critatem generis neq; dissimilauit vnqm. ac
frequenter etiam p se tulit. nichilq; ornamentoz
appetit. Amicoz libertatem. ac pboz pumacia

leuissime tulit. Offensarum inimiciarum minime
memor executor ve. ve suspitoe aliqua vel metu
ad pnicem cuiusda compelleret. tm abfuit ut mo-
nētib? aicis caued. Actū pōpuliānū eē q vulgo
credereē genēsim habere impatoriam insuper con-
sulem fecerit. Spondens qnq; beneficij memorē
futurum Filiā quoq; hostis sui vitellij splēdidissi-
me maritauit. dotauit etiā & ist ruxit. Sola est in
qua merito culpet pecunie cupiditas. **C. II.**

De iosepho et scriptis ei? .C. Eusebi? i cronicis

Hinc flavius ioseph? scriptoz historicus
dux belli iudeorum cu a romanis inter-
ficiendus esset pnunciavit de morte ne-
ronis et ei? imperio. **C. Hieronimus de illustri-
bus viris.** Ipse iosephus mathachie filius ex hie-
rosolimis sacerdos a vespasiano captus cum tito
filio ei? relictus est. Hic romā veniens .vii. libros
iudaice captiuitatis impatorib? patri filioq; ob-
tulit. qui et bibliotheca publice traditi sūt. et ob
ingeniū gloriā statuam quoq; rome meruit. Scri-
psit quoq; et alios .xx. antiquitarū libros ab exor-
dio mundi vsq; ad .xiiii. annum domiciani cesaris.
et duos archiothecos. i. cōsiliē? aduersus apio-
nem grāmaticum alexandriū qui sub caligula le-
gatus missus ex parte gentilium contra philonez
Librum etiā vitupacionem gentis iudaice conti-
nentem scripserat. Alius quoq; liber eius valde
elegans habetur. In quo machabeozum sūt dige-
sta martiria. Hic in .xviii. antiquitatū libro manife-
stissime pficitur. ppter magnitudinem signozum
christum a phariseis infectum. et iohānem bap-
tistam vere pphetā fuisse. et ppter interfectōem
beati iacobi apostoli hierosolimā diruaz eē. Scri-
bit aut de domino in hunc modū. Eo tpe fuit hie-
sus sapiens vir. si tamen virum eū oportet dicere
Erat em mirabilium patratōz operum. et doctoz
eozū qui libenter vera suscipiunt. Plurimos quo-
q; tam de gentilibus quā de iudeis habuit sui se-
ctatores. et credebāt esse christū. Cūq; iudicia no-
stroz principum cruci eum pilatus addiderit. ni-
chilominus qui fideliter dilexerant eū pseuerave-
runt. Apparuit aut eis tercia die viuens. Multa
hec et alia miracula carminib? pphetarum de eo
vaticinantibus. & vsq; hodie xpianoz gens ab
hoc sortita vocabulum non deficit. **C. Actoz.** De
libris huius iosephi nonnulla in hoc opere agruis
loas inserui. **C. III.** De obsidio-
ne et calamitate hierusalē. **C. Egisippus libro .v.**
Nno igit primo delati impii vespasiano
iudea bellis asperis et fedit onibus do-
mesticis lacerabat. erimoq; plio ciuitas
hierusalem intra se laborabat. nulla requies. nllē
inducie. momentis omnib? dimicabat. inumeri iu-
gulabantur. Manabat sanguis et vniuersa reple-
bat. et quasi pfluuius etiā per interiores templi
recessus dcurrēbat. Ita sanguine. incendio. ruina.
fame. toti? vrbis inumeri succidebant. Nullus
locus piculo vacabat. nulla fugiendi copia erat.
pauoz vbiq; clamoz. morientū gemitus. despe-
ratio viuentium. et miserabiles diceres eos q re-
manserant. beatos qui obierant. Quomodo dece-
pta es ciuitas populis tuis. expugnata armis tu-
is. que solebas sine armis vincere. sine plio hostē
ferire. cum p te angeli d micarent. et militarent
tibi fluctus maris. hiat? terre. celi fragores. Ec-
ce habes. qd petisti. Agnosce tibi hodie barrabaz
viuere. hiesum vero mortuū esse. In te em regnat

collines solaroz q; q; hui
Ipla te vntar. Atam h. r. r. d.
Vello eoy gaudet q; hui
cuncta semp lca. v. p. d.
Ihu. saluatoz dulcedine p
r. a. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
q; q; vltia r. p. p. p. p. p. p.
uictorie r. p. p. p. p. p. p.

seditio pax epulta est. ut crudeli? a tuis pereas
 q̄ si perires ab alienis. In templo igit̄ ipso p̄ vn-
 guentis bene olentibus. p̄ thimia materijs bñ spi-
 rantibus p̄ diuersorum flozum odoribus. grauis
 erat insepulcorum cadaueruz fetoz. quos pluuia
 dissoluerat. quos flama cōbuserat. quos sol cale-
 fecerat. Neq̄ em̄ humare cuiq̄ corpa vacabat eo-
 rum. qui vel in templo. vel circa plateas necabant̄.
 qz bellum eos inter se occupabat. ferendiqz ma-
 gis q̄ humani cura vniuersos tenebat. Nichilqz
 magis in tantis calamitatibus q̄ misericordia pie-
 rat. que sola solet alleuiare miserias. solari erum-
 nas. Quidam tam̄ latrones in alios seuentes fe-
 torem occisorum grauiter sustinentes. de muro
 reliquias defunctorum i pfunda p̄cipia deijcie-
 bant. Itaqz titus vespasiani filius. qui bellū a pa-
 tre susceperat. aspiciens p̄ruptos specus plenos
 cadauerum. sanieqz dilaceratis visceribz innatā
 tem. alte ingemuit. & manus ad celum eleuans. te-
 stabat̄ nequaq̄ illud sibi assensendū. qui veniam
 daē voluisset si deditōi p̄cessissent. expectasse se
 ut pacem rogarent. paratū incolumes seruare si
 bellum deposuissent. Māneus quoqz lazari affere-
 bat p̄ vna m portam sibi creditaz quindecim milia
 mortuorum elata. additis ad hec. dccc. lxxx. fune-
 ribus. Idqz solo eoz numero collectū qui merce
 de publica sepulci fozent. p̄ter eos quos sepelie-
 rant sui. Que aut̄ sepultura nisi ut de muro deice-
 rent̄ cadauera. pleriqz etiā n̄ ignobiles viri cōfu-
 gientes ad titum sex milia defunctorz que p̄ por-
 tas elata numerata essent cōmemorabant. Eozuz
 quoqz que p̄pter magnitudinem infinitam efferrī
 cadauera nequieuerūt numerū fuisse inestimabilē
 Nam pleriqz etiā de vltimo orbe ad templū ve-
 nerant ad p̄candum in die festo. **C. III. C.**

De auaricia iudeorum & extrema fame.

Llozum aut̄ pleriqz qui ad romanos pfugerāt. cū
 accepto cibo aluū purgarēt auz egerebāt. aliq̄ bi-
 mones aureos quos abozbuerant cū fugaz adoz-
 narent. ne dep̄henſi non solum dispendio sz etiā
 periculo fozent. qz insidiatores omnia scrutabant̄.
 scelusqz ducebat̄ aurū que p̄ter latrones habere.
Hoc itaqz iudei postea miserabili specie in̄t̄ in qui-
 namenta alui aurum legebant. Compit hoc qdam
 asirius. & ab vno in omnes opimio manauit. q̄ hoc
 genus hoīm p̄ceps ad auariciā. & pacum ad ver-
 ſutiam. nichil tam atrox sit qd̄ refugiat. nichil taz
 turpe qd̄ studio pecunie erubescat. Asirijs itaqz
 in arabes diffusa est fama. quibz n̄ est minor aua-
 ricia & feritas barbarice p̄pior imanitati qd̄ facti
 essent auro iudei. Diripiunt igit̄ illi quoscūqz ad-
 uenientes cernunt. Licet vtra fas & contra legē
 deditōis. contra p̄missum cesaris quo eos occidi
 nō licebat. Incidunt aut̄ viuentes adhuc cruentis-
 qz manibus euiscerant ventris secreta. aluū ser-
 taneur. et inter eius manantia purgamenta aurū
 inquirunt Deniqz vna nocte fere duo milia viro-
 rum discissa sunt tali flagitio. Alia quoqz erūna
 grauis in hijs q̄ ad romanos trās fugerant accidit
 Nam defuetis edendi officijs vbi data est alimē-
 ti copia cepit esse cibus oneri qui prius erat vsui
 Nulla vis erat dentium ut cibum manderent. ob-
 riguerant interiora viscerum. obstructi erant du-
 ctus ciborum. aruerunt iecoris vene que cibos
 attrahunt. vsus pierat. auuiditas crescebat. Rue-
 bant supra cibos miseri. & iualidos morsus more
 infantium medicabantur. Pleriqz visis alimentis

ipso gaudio deficiebant. atqz inter exoptatos sibi
 cibos moriebant̄. Eratqz pompa lacrimabilis cuz
 plures a cibo ad piculum surgerent q̄ ad salutem
 Inflabantur em̄ insolito cibo quasi quodā idropis
 morbo. Et si edēdi auuiditas modum nescia supra
 mensuram ingerebat. repentino cibo forti dirum-
 pebatur. Nichil em̄ mirum si exhaustis periculo ci-
 bus est. Nam et post biduanū ieiunium si qd̄ au-
 dius sumpseris statim crudescit. Nōnulli aut̄ eoz
 euaserunt quadam arte pensantes cibi moderami-
 na. donec dissueta edendi caro ad suos vsus redi-
 ret. Igitur destructis et exiustis edificijs tēplo fi-
 nitimis. et etiā porticibus partim a romanis p̄tim
 ab ipsis iudeis. nuda iam erat templi facies. & se-
 ua hoīm fames. Insidiabant̄ sibi inuicem quis cui
 rapet cibum. Vbi alimenti suspicio. ibi bellū. Ne-
 cabantur etiā karissimi. discutiebant̄ defuncti. ne
 quis intra eozum amictus cibus lateret. Aperto
 ore sicut rabidi canes aurarum captātes spirami-
 na. huc et illuc circūferebant̄ duce inopia. Et cum
 alia famis solacia nō repirent. detrahebant coria
 cutis ut cibo sibi essent q̄ p̄sidio non essēt. Man-
 debant calciamētum. nec pudor erat solutū pedi-
 bus ore suscipere & lingua lambere. Vtuste quoqz
 palee que olim p̄ecte fuerant. non mediocri stu-
 dio requirebantur. & si quis repperat grandi p̄cio
 mercabat̄. **C. V. C.**

De muliere que comedit filium suum.

ERat autem maria locuples femina de re-
 gione trans iordanem. que belli terrore
 oborto hierosolimam se cōtulerat ut ef-
 fet tutior. Huins opes p̄incipes factionum certa-
 tim inuasert. Alimētorum etiā si quid p̄cio que
 fuerat de manibus eruebatur. Defecerantqz iam
 omnia. & delicias asueta asperiora palearū vl' co-
 riorum dura non emolliebat. Seua itaqz fames in-
 timis se infudit medullis. exasperauit humores.
 mentem exagitauit. Habebat autem infantulum
 cui? vagitu excitata. cū se & ipsum puulum mace-
 rari videret tātis victa imanitatibz m̄is affectū
 amisit. Cōuersaqz ad puulum sic ait. Quid tibi fa-
 ciam puule. Seua te circumstāt om̄ia. bellū. fames
 incendia. latrones. ruine. Cui te mortura credaz.
 aut vite tantillum relinqū. Sperabam q̄ si ado-
 leuisses me pasceres matrem. aut sepelires defun-
 ctam. Sed quid agam misera. viuendi tibi ac mi-
 chi nullum video subsidium. Cui te referuabo. vl'
 quo te condam sepulchro. ne capibz. alitibus. vel
 seais p̄da sis. O suauia michi viscera. artus iocū-
 di. priusq̄ vos penitus consumat fames. reddite
 michi matri qd̄ accepistis. Redite in illud natura-
 le secretū. in quo sumpstis spūz. domicilio meo
 tibi patur tumultus defuncto. Exosculabor ergo
 te. et qd̄ nō habet impatientia amoris habeat vis
 necessitatis ut ipsa deuozem meos artus. nō simu-
 latis sed impressis morsibus. Fecimus qd̄ pietatis
 fuit. faciamus qd̄ suadet fames. Tua tñ causa me-
 lioz & quedam pietatis species. qz tolerabilis est
 q̄ mater dederit cibū visceribus tuis. q̄ q̄ te ma-
 ter aut occidere potest aut deuozare. Hoc dicēs
 auerso vultu gladium dimisit & in frustra filiū se-
 cans igni imposuit. partem comedit. partem ope-
 ruit ne quis supueniret. Sed odor incensi puenit
 ad p̄incipes seditionis. Qui continuo odorem se-
 cuti introeunt mulieris hospitium immanes necē
 q̄ ausa eēt ipsis ieiunantibus edere. atqz exortes
 facere cibi que repisset. At illa p̄tem inquit vestrā

vobis suavi nolite indignari de meis visceribus cibum vobis pavi. **C**osedete ocius mensam apponam. **H**ec dicens recoopuit ambusta membra & epulanda obtulit. eum adhortatione homini. **H**oc est prandium meum. hec vestra portio. videte diligenter an vos fraudaverim. **E**cce pueri manus una ecce pes. ecce dimidium reliqui corporis. **E**t ne alienum putetis. filius meus est. nunquam fuisi michi dulcius filii. tibi debeo quod adhuc vivo. **T**ua suavitatis animam meam tenuit. et produxit matri tue miserere diem mortis. **V**enerunt necaturi. quive facte sunt. **H**abebunt & ipsi quod tibi debeant. cum epulas meas sumpserunt. **S**ed quid referis gradum. quod exhorretis animo. cur non epulamini quod mater fecit. **G**ustate & videte quod suavis est filius meus. **N**olite fieri molliores matre. infirmiores muliere. **E**go quidem tales pavi epulas. sed vos sic epulari matrem fecistis. **E**t me quidem tenebat passio. sed vite necessitas. **R**eplevit orinuo totam urbem tanti sceleris nephas. et unusquisque parricidalis convivii ministerium exhorrescebat. **A. VI.**

De destructione templi & urbis.

Pervenit quoque ad romanos huius facti immanitas. **N**am plerique hoc horrore perterriti ad hostem defugerunt. **Q**uo comperito cesar execratus infelicis terre contagium. manus ad celum elevans talia preestabat. ad bellum quidem venimus. sed non cum hominibus. quin potius adversus rabiem beluarum dimicamus. **N**am & fetus suos fere diligenter. quos etiam in fame nutriunt. et alienis pascunt corporibus. a similibus cadaverum abstinent. **H**oc ultra omnem acerbiter est. ut membra que genuit mater devoraret. **M**undus ego ab hoc contagio. tibi me absolvo quecumque es in celo potestas. **S**cis scis profecto. quod intimo affectu pacem frequenter obtuli. **E**t quod non pudeat dicere victor rogavi. quod parere eis volui. **S**ed quid facerem repugnantibus. quod adversus suos furentibus. **N**am et ipsi nos sepe de muris hortati sunt dimicare. ne gravius a suis periret. **E**t ego positus plurimumque armis. quod illi a suorum cedibus non desinebant. in bellum rediit ut liberare obsessos non pderem. **H**is dictis admoveri templo arietes iubet. **D**enique fugientibus seditionum auctoribus cum templum exureretur. romani signa posuerunt intra circuitum eius. & contra partem orientalem sacrificaverunt. imperatores tunc sumis vocibus predicantes. **S**acerdotes autem quos & aque mopia & estus finitimi incendii commacerabat siti vitam rogaverunt. **Q**uos titus iussit occidi degeneris animi esse respondens. ut templo minime cuperent supervivere. **I**ohanni quoque ac simoni & ceteris seditionum principibus indulgentiam postulantes respondit. **S**erum nequissimi tempus ad misericordiam. cum iam quod referuerit nihil relictum sit. **P**acem offerebam non recepistis. parcere volebam non sinebatis. plura suspendebam & vos irruebatis. **E**t nunc populus extinctus est. templum ardet. quid adhuc statis armati. **P**onite arma quasi victi. vivere vobis donabo. & si non meremini. **T**itus ergo quibus ad iracundiam excitatus propositum suum non solvit contuitu regal fastigii. sed confugiens recepit solius pietatis intuitu. **N**ec romani multa iam cede fessi. abnuebant vite indulgentiam. et studio captiva mancipia vendendi promptiores erant ad reservandam salutem. **P**lurimi venales. sed pauci emptores. quod et romani

habere iudeos in servitutem dedignabantur. et nec iudei superant qui suos redimerent. **O**ctava igitur die gorphei mensis. concremata est civitas. **C**esaria autem per omne tempus obhisionis asseruit decies centena milia. **C**aptivi quoque adducti sunt iudeorum ad. xxvii. milia. **A. Hugo floriacensis.** **F**essi denique multa cede romani querebant quibus captiva mancipia venderent. **S**ed quod plurimi venales. & pauci inveniebant emptores. non defuere qui & xxx. mancipia uno numismate mercarentur.

Eusebius in cronica. **T**unc regnum iudeorum defecit. **C**olligunt autem a secundo anno darii sub quo rursus templum edificatum est usque ad hunc secundum annum vespasiani. in quo novissime hierusalem subversa est anni. d. xc. **A. VII.**

De passione sancti appollinaris. **A. Ex gestis eius.**

A tempestate passus est sanctus appollinaris martyr. **Q**ui quondam discipulus sancti petri apostoli. iussu eius a roma ad ravennam peruenit. et predicans & miracula faciens tribunum civitatis cuius uxores sanaverat cum magna eius familia baptizavit. **C**uius famam dux audiens. cum sibi quatuordecim sisti fecit. **E**t cum sacerdotibus ydolorum ducens eum ad templum iouis. cum ille dixisset aurum et argentum illic appensum melius dari pauperibus quam ante demones sic appendi. eiecit. et semivivus extra urbem relinquit. & a discipulis suis in domo cuiusdam vidue sex mensibus refouetur. **I**nde veniens ad urbem classem. dum multos conuinceret. fustibus cedit. & nudis pedibus super prunas stare compulsus. christumque amplius confitens. extra urbem eiecit. **R**uffus autem ravennae filiam suam defunctam lamentans appollinari venienti & eum consolanti respondit. **V**tinam huc non venisses. **D**ij enim irati sunt. & filiam meam saluam facere noluerunt. **T**u vero quod potes. **E**t videntibus cunctis ait appollinaris. **I**uravi tibi quod permittes puellam sequi salvatorem suum. **R**uffus dixit. **S**cio quod mortua est puella. tamen si videro eam vivam. faciam quod dicis. **S**tatim cum apprehendisset manum eius erexit eam sanam. **E**t ipsa cum matre & multa familia baptismum suscepit. et virgo permansit. **R**uffus vero timens cesarem occidere diligebat eum. **Q**uod audies cesar scripsit ad prefectum proterij ut appollinarem aut diis inclinaret. aut in exilium mitteret. **M**essalinus ergo prefectus appollinarem sacrificare nolentem fustibus cedit. & in eculeo appensum torquenti precepit. **V**bi dum adhuc dominum predicaret. ministri aquam bullentem eius vulneribus immitterunt. **E**t dum vellet prefectus eum in exilium mittere. christiani irruentes in paganos plures. ex eis occiderunt. **T**unc timens sibi vicarius appollinarem cathenis onustum. & ligno offensum iussit recludi. et ut sic deficeret nichil penitus ministrari. **Q**uod quarto die cognoscens ab angelo confortatum. cathenatum nauis imposuit. & sequentibus eum tribus clericis in exilium destinavit. ubi cum clericis & duobus militibus ceteris paucibus. piculum euadens. milites quidem baptizavit. & in exilio predicans a nemine receptus sed grauer verberatus. post triennium ravennam rediit. sed a paganis iterum verberatus. ad templum appollinis ducit. sed statim facta oratione templum corruit. & tanto iudici presentat. & de multis inquitus filium eius a natiuitate cecum sanavit. **S**icque multis creditibus a iudice leniter tractatus. in proelio eius per quattuor annos fuit. **C**um ergo pontifices

accusarent eum apud vespasianum cesarem rescri-
psit. ut aut de vrbe exiret. aut ydolis consentiret.
Non em dignum est inquit ut deos vindicemus:
sed ipsi de inimicis suis vindicet se si possunt. **T**uc
demostenes patricius nolentem sacrificare cuida
centurioni iam xpiano eu tradidit. **C**ui? rogatu
prensus in vicum leprosozum ut ibi ppter suozem
genilium latitaret. a paganis. insecutus vs qz ad
mortem cesus est. & lvii. dies supuiens. & chris-
tianos admonens. ibide a discipulis sepultus est
C. VIII. A. De cupiditate vespasiani.
& morte eius. A. Suetonius.

In vespasiano merito culpe ut dictum
est pecunie cupiditas. Non enim coten-
tus est omnia sub galba veftigalia suo
casse. noua & graua addidisse. auxisse prouincias
tributa. nonnullis etiam duplicasse. **N**egociationes
quoqz vel priuato pudendas palam exercuit. nec
candicatis quidez honozes reis ue tam innocis qz
nocentibz absolutos vendicare cuctat? est. **C**re-
ditur etiam pcuratorum rapacissimum queqz ad
amplioza officia ex industria soliez pmouere. quo
locupletiores mox odemneret. **Q**uibus quidem
vulgo p spongiis dicebat? vi. qd quasi & sic eos
madefaceret & expmeret humentes. **Q**uidam na-
tura cupidissimum tradunt. **S**unt ecotra qui opi-
nentur ad manubias rapinasqz necessitate copul-
sum suma erariu fisciqz mopia. **Q**d & veri similius
videz. quando & male partis optime vsus est. **I**n
omne hominum genus liberalissim? **E**xpleuit ce-
su senatoriu. **C**onsulares inopes quingentis sestē-
cijs sustentauit. **P**lurimas p totum orbem terra-
rum ciuitates. aut terremotu aut incedio affli-
ctas restituit in melius. **I**ngenia & artes vel ma-
xime fouit. primus e visco. lacimis grecisqz retho-
ribus annua centena costituit. prestantes poetas.
necno & artifices magna mercede donauit. **H**u-
go. **V**espasianus aut anno vite sue. lxx. seris io-
ca quibus delectabat? admiscens interit. **N**a cuz
ventris eluue fessus assurrexisset. stantem ait im-
peratozem excedere terris decet. sicqz examinat?
est. cui successit titus filius ei? **A. IX. A.**

De impio titi & morte ei? **A. Eusebi? in cronicis.**
Hno domini. lxxx. mundi vo quartimi-
lesimo & xliii. romanoz. viii. titus ve-
spasiani filiz regnauit anis duobz. vtzqz
lingua disertissimus. **A. Hugo. iii. libro. F**uit em
vir oim genere virtutum mirabilis. et mozum im-
perialium floribus pariter adoznatus. et qui nulli
quidqz negaret. in em etia facundissimus exticic. ut
causas latino poemate pozarz. & tragedias grece
componeret. **A. Suetoni? libro xi. T**ic? amor
& delicie generis humani fuit. **I**n puero statura
corpis & ai dotes expleuuerunt magisqz ac ma-
gis. dinceps p etatis grad? forma egregia. et cui
non minus auctoritatis inellet qz gratie. picipuz
robuz. memoria singularis. docilitas ad oim fere
tam belli qz pacis artes. armorum & equitandi pi-
tissimus. lacime greceqz lingue in orando vel in fin-
gendis poematibus pmpus. ne mulice quide ru-
dis ut qui cantaret et psalleret iocunde scientqz.
In milicia summe industrie. nec innoze modestia.
suspecta primu in eo fuerunt seuitia. luxuria. ra-
pacitas. libido. **D**eniqz ppalam alium neronem &
opinabant? & pdicabant. **A**t illi ea fama p bono
cessit. conuersaqz est i maximas laudes neqz vil o
vicio repto. sed ecotra virtutibus sumis couiua

instituit. iocunda magis qz pfusa. **A**micos elegit
quibus etia post eum principes. ut sibi reipublice
necessarius acquieuerit picipueqz sunt vsi. **N**ulli ci-
uium quidqz ademit. **A**bstinuit alieno ac ne con-
cessas quidem ac solitas collarozes recepit. & tam
nemine ante se munificencia mimos. **N**atura beni-
gnissimus. **I**n cunctis hoim desideriu obstinatissi-
me tenuit ne que sine spe dimitterez. quin & ad-
monentibus domesticis quasi plura polliceret qz
prestare posset. **N**o oportet ait quenqz a sermone
principis cristem discedere. **A**tqz etiam recorda-
tus sup cenam qz nichil cuiqz tota die pstitisset. me-
morabilem illam meritoqz laudataz vocem eidie
Amici diem pdidi. **P**opulum in primis vniuersu
magna p oim occasione comitate tractauit. **N**a
neqz negauit quidqz petentibus. et ut que velle
peterent vltro adhoratus est. **F**ratrem inidiari
sibi non desinentem neqz occidere. neqz se ponere.
ac ne in innoze quidem honoze habere sustinuit.
sed ut a pmo impu die cosoztem successorozqz te-
stari pfeuerauit. **N**onunqz secreto & pibus & la-
crimis orans. ut tandem mutuo erga se aio vellz
esse. **I**nter hec morte pzeuentus est. maiore hoim
damno qz suo. **Q**d ut palā factum est. merentib?
publice cunctis. senatus priusqz edicto conuoca-
retur ad curiaz cueurrit. obseratisqz adhuc foribz.
deinde aptis tatas mortuo gratias egie laudatqz
congestit. quantas ne viuo quidem nunqz atqz p-
senti. **A. Eusebius vbi supra. H**ic amphitheatruz
rome edificauit. & in dedicatōe ei? quinqz milia
ferarum occidit. **D**ecreto aut senatus inter deos
relatus est. **H**uius tpibus mons bebius ruptus
in verice. tm ex se icit incediu. ut regiones & vz-
bes vicinas cum hominib? exureret. **R**ome quoqz
plures edes incendio cremate sunt. **A. X. C.**
De domitiano et bonis eius incicis.

Quo aut successit domicianus frater eius
iunior. **A**nno dñi. lxxxiiii. mundi vero qz
tūmilesimo et xlvi. qui impauit anis xv
A. Hugo libro quarto. Iste domicianus primo
clemens visus est. **I**us quoqz pozabat equissime.
& rome multa construxit edificia. **I**nter que edi-
ficauit templum mirificum rome qd pantheon an-
tiquitus vocabat? **S**ed nunc in honore sancte dei
genitricis marie & martirum oim consecratu ef-
se dimoscit. **A. Suetonius libro xii. I**nter incia
pripat? quotidie secretum sibi hozarum sume
solebat. nec quidqz amplius qm muscas captat ac
stilo pacuto cōfigere. ut cuida interroganti esset
ne quis intus cum cesare no absurde respondu sic.
ne musca quidem. **C**irca administratōem imperij
aliquo diu variuz se pstitit. mixtura quoqz equabili
viciozū atqz virtutu donec virtutes quoqz in vi-
cia deslexit. sup ingenij naturam inopia rapax. me-
tu seuus. **M**ulta in comuni rerum vsz nouauit.
castrani mares vetuit. ius diligenter & industrie
dixit. **S**cripta famola vulgoqz edita quib? pximi-
ozes viri ac femine notabantur. aboleuit no sine
actoru ignominia. **Q**uestiozū virum qz gesticulā-
di saltandiqz studio teneret amouit. senatu. pbro-
lis semis lectice vsum ademit. **I**nter incia vsqz
adeo ab oim cede abhorrebat. ut edicere destina-
uerit ne boues imolarent. **C**upiditatis quoqz atz
auaricie vix suspicionem aliquam diu dedit. quin
etia liberalitatis expimento oim circa se largissi-
me psecutus. **N**ichil prius aut acrius monuit qm
ne quid sordide facerent. **R**elictas sibi hereditatez

ab hijs quibus liberi erant nō recepit. **Fiscales** calumnias magna calumniarum pena reppit. fe- rebaturq; vox eius pnceps qui delatores non ca- stigat iritat. **C. XI.**

De crudelitate ipsius.

Eo neq; in clementie neq; in abstinentie tenore permansit. Complures senatores iniuste aliquos consulares interemit qua si molitores rerum nouarū. Ceteros leuissima qua q; de causa. Discipulum paridis pcomimi pube- rem adhuc & tamen maxime egrum q; arte form a q; non absilis magistro videbat. Item saluū coc- ceanum q; othonis impatoris patruī sui natalez diem celebrauerat. Metuum pomposianum q; ha- bere impatoriam genesim vulgo ferebat. et q; de- pictum orbem terre in membranas contōelq; re- gum ac ducum ex tito liuio circūferret. qd; ser- uis magonis & hanibalis nomia inuidisset. Iuniū rusticum q; petri thrafee & heluidij psci laudes edidisset. appellassetq; eos viros factissimos. Cu- ius criminis occasione p hōs omīs vrbe italiaq; sē- mouit. Occidit & flauium sabinū. Aliquāto post ciuilibus belli victoriam seuior. Plerosq; pris aduē- se dudum etiam latentes conscios inuestigato no- uo questionis genere distozit. igne p obicena im- misso. nōnullis etiam manus amputant. Erat ac non solum magne sed etiā callide seuiicie & inopi- nate. Ascleracione in mathematicum sciscitat? q; ipsum maneret exitus. affirmantem fore vt breui laceraretur a canibus. interficere quidem sine moza. sed ad arguendaz temeritatem artis sepeliri quo- q; accuratissime imperauit. Qd; cum fieret. eueit vt repentina tempestate deiecto funere. cadauer discerperent canes. Nichil pensi habuit quim pda retur omni modo. bona viuozum ac mortuozum. vsq; quaq; quolibet et accusatoze & crimine corri- piebantur. Satis erat obiici qualecūq; factum di- ctumq; aduersus maiestatem pncipis. Confisca- bantur alienissime hereditates. vel vno existente qui diceret audisse ex defuncto cum viueret here- dem sibi cesarem esse. **C. Eusebius in cronicis.** Iste domicianus etiam plurimos senatorū in exi- lium misit. Primus se deum & domuz appellari iussit. Huius anno quinto quintilianus ex hispa- nia calagurrianus primus rome publicam scolā & salariuz e fisco accepit & claruit. **C. Actoz.** Iste quintilianus vt legitur pceptoz fuit plinii & multa scripsit. Ex quibus sunt libri constitutionū oratoriarum & causarum & declamacionum. quo- rum flores excerptos supius inserui. **C. XII.**

De sancto demete papa & scriptis ei? **C. Eusebi?** Anno domiciani xii. tercius romane ecc- desie pfuit demēs annis nouē. **C. Idē** in libro pontificum. Hic. vii. regidēs di- uisit notarijs fidelib? ecclesie qui gesta martirum solite & curiose vnusquisq; p regio nē suam dili- genter pquirent. Hic fecit duas epistolas que catholice nominantur. Hic ex pcepto beati petri suscepit ecclesie pontificatum gubernandi. sicut ei fuerat a domino ihesu xpo tradita cathedra vl- cōmissa. Tamen in epistola q; ad iacobum scripta est. qualiter ei a beato petro omīssa est ecclesia re- peries. Ideo vero linus et cletus ante eum scribū- tur. qm ab ipso pncipe apostolorum ad mīste- rium sacerdotale exhibendum sunt epi ordinati. Hic dum multos libros zelo fidei xpiane religiois alcerberet. marurio coronat. **C. Hieronimus**

de illustribus viris. Clemēs de quo apostol? pau- lus ad philippenses scribens ait. Cum clemente et ceteris coadiutoribus meis quozum nomina scri- pra sunt in libro vite. Quart? post petrum scdit rome episcopus. Siquidem secundus linus fuit. tercius **maclctus.** Tameh pleriq; latimozum se- cundum post petrum apostolum putēt fuisse cle- mentez. Scribit ex psona romane ecclesie ad eccle- siam corinthiorum valde vtilem epistolam. & que in nōnullis locis etiā publice legitur. que michi vi- detur characteri epistole q; sub nomine pauli ad he- breos ferē conuenire. Sed & multi de eadem epi- stola non solum sensibus. sed iuxta verboruz quo- q; ordinem abutunt. et omnino grandis in vtra- q; similitudo est. Fertur & secunda ex eius noie epistola que a veteribus reprobat. et disputatio petri & apimionis longo sermone conscripta. qm eusebius in. iiii. ecclesiastice historie volumine co- arguit. Obijt. iiii. traiani anno. & nominis ei? me- moriam vsq; hodie rome extructa ecclesia custo- dit. **C. Actoz.** De scriptis eius iam supra non nulla posuimus. De passione autez eius infra suo loco dicemus. **C. XIII.**

De edicto domiciani contra illos de gne dauid.

Quotempore vt ait egilippus delati sunt quidam apud domicianum q; essent de genere dauid. & d. posteritate iude. qui secundum carnem frater fuisse dicitur saluatoris Domidanus em formidabat de aduentu christi si- cut & herodes in initio. Ideoq; omīs interfici iul- serat qui erant de regia stirpe dauid. Ad qd; mis- sus quidam nomine reuocat? inuenit quosdam nepotes iude & adduxit ad domicianuz. Interro- gati a domiciano si essent de familia dauid pessi- sunt. Tunc quesuit ab eis quātis essent facultati- bus pōiti. At illi responderūt. q; vtriq; non am- plius essent in bonis q; nouem milibus denarijs. ex quib? singulis ps media p portione deberēt. Nec hoc sibi in pecunia subsistere sed in estimati- one terre que eis esset in. xl. minus vno iugerib? constituta. q; suis manibus excolētes. vel ipi ale- rentur. vel tributo dependerent. Simul etiam te- stes ruralis & diurni operis man? labore rigidas & callis obduratas pferebant. Interrogati vero de christo quale sit regnum eius. vl quis ipse aut vnde. aut quare venturus. responderunt q; non hui? mundi regnum. neq; hui? terre designēt ei i- perium. sed celeste ei regnum p angelozum mini- stena in consumatione seculi pparetur. quādo. s. aduentus in gloria de viuis ac mortuis iudicabit & retribuēt vnicuiq; pro factis ac meritis suis. Ad hec domicianus cū neq; in eis quidq; criminis inueniret. et vilitatem ipsoz maxime contēpne- ret. abire eos liberos iubet. Sed & psecucionem quā agitari iusserat. datus rursus cōpescuit edi- ctis. Illi vero dimissi ab eo. vl martiriū merito. vl tante pmitiquitatis prerogatiua pacis iam tpe du- ces ecclesie effecti. vsq; ad traiani tpa pmanerūt. **C. XIII. C. De dolio iohannis euāgeliste & ei? exilio & apocalipsi. C. Eusebi? in cronicis**

Anno imperij sui xiii. secundus post ne- ronem domicianus christianos plequie. & sub eo iohānes apostolus i paphmos insulam relegatus apocalipsim vidit & scripsit. quā hirenens interpretatur. **C. Actoz.** Legitur em q; idem iohannes apud ephesum a pconsule compensus. cum nollet iuxta edictum impiale

xpm negare & a p̄dicatione cessare. Dicens. obe-
 vire oportet magis deo q̄ hominibus. mot? p̄cō-
 sul iussit eum tanq̄ rebellem cesari in doleo feruē-
 tis olei mergi. Qui statim vt in eo coniectus est.
 velut fortis athleta vinctus nō adustus d̄ vase ex-
 iuit. Ad qd̄ miraculū stupefact? p̄consul voluit
 eum sue libertati reddere. & fecisset nisi iussioni
 regie cōtraire timuisset. p̄pter p̄factum ergo mira-
 culum exire iussus a dolio ī tantam reuerentiam
 habitus est ab ipso domiciano. q̄ eū occidere non
 est ausus. Sed p̄pter odium xp̄iani nominis qd̄ in
 felix ille de supbia concepat qui se deum credi vo-
 lebat ī exiliū missus est. vt sermo domini imple-
 retur quē dixit. Sic eum volo manere donec ve-
 niam. id est. nolo eum materiali gladio. nec morte
 ab illo violenter illata vitam finire. sed in pace
 viuere donec veniam p̄pter eum in pace assumen-
 dum. Igit̄ in insulam pathmos relegatus in exiliū.
 apocalipsim in exiliū sui solatium vidit. et vt vide-
 rat scripsit. Que in hoc alijs p̄phetis excellentior
 est. q̄ d̄ christo & ecclesia. magna ex pte sacramē-
 ta non solum adimplenda denūciat. sed etiā ad-
 impleta demonstrat. Et sicut euangelium legales
 obseruantias. sic & ista respicientes a longe vete-
 res excellit p̄phetias. Que fere tot hēt sacramen-
 ta quot verba. imo verborū libri numero. maior
 est sensuum multitudo. sicut in fauo p̄inguissimo
 cereas cellulas copia mellis excedit. Iohāni ergo
 reuelauit deus ibidem quanta passa sit ecclesia in
 tpe p̄mitiuo. et q̄ta nunc patiat̄. & in nouissimis
 temporib? passura sit. queq; p̄ hijs & nūc & ī fu-
 turo p̄mia sit susceptura. vt & quos denunciata
 supplicia terrent. p̄missa p̄mia letificent. **XXV.**
 De passiōe scōz nereū & achillei. **XXVI.**

Domicilla aut̄ nepris domiciani impera-
 toris habebat nereum & achilleum eu-
 nachos cubicularios suos. quos sc̄ctus
 petrus apostolus baptizauit. Cum ergo nuptura
 esset aureliano filio consulis. nereus & achilleus
 eidem de dono virginitatis luculentissime p̄dicā-
 tes. conuerterūt eam. Et p̄gentes fecerunt ad eā
 venire sanctum clementem ep̄m qui eam deo vir-
 ginem p̄secrauit. Qd̄ audiens aurelianus impetra-
 uit a domiciano ut si sacrificare nollet cum nereū
 & achilleo exiliū insule pontiane subiret. putās
 se posse per hoc aīm virginis reuocare. Sed post
 aliquantum temporis p̄gens ipse ad insulaz cepit
 sanctos nereum & achilleum verbis & munerib?
 atemptare vt virgini suaderent. At illi execran-
 tes munera eius magis eam in domino confortabāt.
 Vnde verberibus grauissimis atrectati. cū ecu-
 leo & flamis ad sacrificia cōpellerent̄. et dicerent
 se a beato petro apostolo baptizatos nulla ratōe
 posse ydolis imolare. capite celi sunt. Quoz cor-
 poza rapuit auspicijs discipulus eorum. nutritoz
 sancte virginis domicille & de insula nauigio de-
 ferens sepeliuit ea iuxta sepulcrum sancte petro-
 nille. **XXVI.** **XXVII.** De sancto
 dionisio ariopagita & socijs eius. **XXVIII.** Ex ge-
 stis eorum.

Sub domiciano quoq; passus est sanct?
 ariopagita dionisius qui paulo aposto-
 lo p̄dicanti athenis est adiūctus. Nam
 cum paulus singula deozum altaria plustraret. in-
 ter cetera reppit vnum altare cui erat t̄culus su-
 p̄script? deo ignoto. et ait ad dionisium ariopa-
 gitam. qui sic dictus est a loco ciuitatis vbi mars

& hercules potissime colebantur. Mars enī anīs
 grece dicit̄. Vnde locus ipse ariopagos appellat̄.
 Quis est inquit deus ignotus ille. Ad quē dioni-
 sius. Qui ob plenitudinem diuinorum numinum
 sciētie theosophos. id est. domini sapiēs dicebat̄.
 Adhuc inquit non est deus ipse demonstrat? in-
 deos. sed est incognit? nobis. et seculo vēturo fu-
 turus. Ipse enī est deus qui regnaturus est ī celo
 & in terra. et regnum eius non accipiet finē. Tūc
 paulus ait. Quid vobis videt̄. Homo enī an spi-
 ritus deozum. Dionisius respondit. Verus deus
 & verus homo. et ipse renouaturus est mundum.
 sed adhuc incognitus est hoīb? qm̄ apud deū
 in celo est conuersatio eius. Et ait paulus. Illum
 deū p̄dico vobis quē incognitū appellatis. Et sic
 cepit eis p̄dicare de incarnatōe & passione ac re-
 surrectione domini. Tunc dionisius dogma salu-
 tis audiens sp̄ctis ydolis paulo cessit. Et vidēs
 hominē p̄us cecum quē paulus illuminauerat. sta-
 tim cum damari vxore sua et domo baptizari se fe-
 cit. Sicq; a paulo p̄ triennium instructus & athe-
 nensium ep̄s ordinatus. ipsam ciuitatem & maxi-
 mam p̄tem pat̄ie conuertit ad xpm. Veniens aut̄
 romam post passiōe petri & pauli. a sancto cle-
 mente iam papa directus in franciam cū rustico
 p̄bitero. & eleuterio diacono ad urbem parisijs
 vbi potissimum colebantur ydola p̄perauit. Ibiq;
 post multozum conuersionez fabricata ecclesia. &
 clericis diuersi ordinis ampliata. tanta ī eo gratia
 celestis emicuit. q̄ cū sepissime pontifices ydolo-
 rum contra eum seditionem populi concitarent.
 et plebes innumere cum armis ad p̄dendum cum
 gregatim confluerent. Mox illo viso. aut se illi om-
 ni feritate deposita p̄sternebat̄. aut nimio pau-
 re solute ab eius p̄sentia fugiebant. Sed dyabol?
 videns & inuidens p̄ quotidie sui cultura decre-
 sceret. et p̄ sanctos multiplicatis fidelib? ecclesia
 triumpharet. p̄ relationem malozum domicianum
 impatorem ad tantam fidelium p̄secutionem com-
 mouit. ut vbiq; vel per alios christianū quem
 piam reppisset. aut eum cogeret sacrificare ydol.
 aut exquisitis supplicijs tormentaret. **XXVII.**
 De passiōe eozum.

Directus igit̄ fescēninus ad urbem pa-
 risijs contra xp̄ianos a roma directus
 beatum dionisium populo p̄dicantem
 inuenit. Statimq; captum. celaphizatum. consu-
 tum. derisum. et lozis durissime alligatum cū san-
 ctis rustico & eleuterio sibi quātotius p̄fēra-
 ri precepit. Dumq; ad queq; turpissima fescēni
 conuicia innocenter & pie sanct? cum socijs re-
 sponderet. ecce quedam matrona nobilis libbium
 a magis illis seductū improbe querebat̄. Qui sta-
 tim quesitus & adductus ad p̄mam fidei confes-
 sionem occisus est. Et sancti a ternis ternionib?
 id est. a duodecim militibus vicissim grauissime
 flagellati. onerati cathenis in obscurum carcerem
 detruduntur. Sequenti die dionisius super cratē
 ferream suppositis flamis nudus extenditur. inde
 q; ad bestias ferocissimas multo ieiunio excitatas
 proijctur. Sed cum in eum impetuose current
 signo crucis opposito mansuetissime reddebantur.
 Iterum iactatus in clibanum. sed extincto
 statim incendio nichil passus diutius ī cruce tor-
 quetur. Indeq; depositus cum socijs suis & mul-
 tis fidelibus carceri mancipatur. vbi post longaz
 populi exhortatōez. dū ipse missa ad cōmunicatōū

... apparuit ei domi-
 ... panem suū
 ... mecum est
 ... nou
 ... decoll
 ... beati
 ... barchi
 ... p̄corate
 ... locu
 ... T
 ... socer
 ... et cetero
 ... se esse
 ... in suo
 ... romam
 ... et mo
 ... Iam
 ... sanctor
 ... ve i
 ... nobil
 ... sic festi
 ... in agr
 ... corpa
 ... post
 ... anno
 ... xv
 ... E

populum celebraret. apparuit ei dominus cum immenso lumine. et accipiens panem suum dedit ei dicens. Accipe hoc care me. quia mecum est maxima merces tua. Post hoc iudici presentati nouis iterum supplicis macerant. Et ad hoc se inuicem post orationem flexis genibus adhortantes decollant. Statimque lux immensa resplenduit. et beati dionisii se corpore erexit. quod et caput suum in brachia portauit angelo duce. et celesti lumine precedente a loco qui vocatur mons martirum. usque ad locum ubi nunc sua electione et prudentia dei requiescit. Tantumque in laudibus melodiam angelorum societas decantauit. quod inter multos qui audierunt et crederunt. etiam larcia uxor prefati libij christianam se esse clamauit. Et mox ab impijs decollata. et in suo sanguine baptizata occubuit. Cuius filius libij romam ductus. in palatio per tres cesares militauit. et inde pilus rediens. religiosorum se numero sociauit. Dum ergo gentiles metuerent ne christiani corpora sanctorum rustici et eleutherij sepelirent. iusserunt ut in fluuio fecane mergerent. Sed quedam matrona nobilis persecutores ad conuiuium conuocauit. et sic festiui gaudio mentes eorum detinuit. ut longe in agro suo a suis familiaribus occulte sanctorum corpora ponerent. Que tamen ipsa matrona cum christianis postea sustulit. et corpora beati dionisii iugens honorifice sepeliuit. Passi sunt autem sancti anno domini. xcvi. etatis vero beati dionisii. xc. **¶ XVIII.**
De codice passionis sancti eutropij. **¶ Ex gestis eius.**

Hic beatus dionisius beati eutropij confessoris ac pisorum presul. passionem eius litteris grecis scripsit. et pariter suis in grecia qui iam in christo credebant per manum beati clementis pape misit. Quam passionem calixtus papa sanctus constantinopolim in scola grecorum quodam codice passionum plurimorum sanctorum marci. cum olim reperit. et ex greco in latinum edidit. ita incipiens. Reuerendissimo pape clementi dionisius antistes presapia grecus salutem in christo. Eutropium quem mecum in hisce orationibus ad predicandam nomen christi misisti. martiri coronam per manus gentiliu apud sanctonas urbem vobis notificam. pro domini fide accepisse. Quapropter paternitatem vestram humiliter exoro. ut hunc passionis eius codicem. consanguineis meis. et notis. et amicis fidelibus in grece orationibus. athenis precipue. quod citius poteritis mittere non differatis. quatinus illi ceteri qui a beato paulo noue regenerationis lauacrum una mecum acceperunt. cum audierint gloriosum martirem per christi fide crudelem necem subisse. gaudeant se tribulationes et angustias pro christi amore sustulisse. **¶ XIX.** **¶ Qualiter ad christi fidem conuersus est.**

Hic quondam gentili genere editus presarum excellentiori presapia totius mundi extitit oriandus. quem babilonis admirandus nomine xerxes ex guma regina generauit humanitus. Qui cum in puericia litteris caldaicis et grecis edoctus esset. atque heroes sumos totius regni prudentia et curiositate equipararet. herodem regem in galilea adijt si forte in eius curia. vel curiosior eo. vel aliquid barbarum esset prespicere desiderans. In cuius curia dum per aliquot dies mansisset. audita saluatoris fama et miraculorum eius. in ciuitate quiescit illi. Que abeunte transmare galilee cum innumeris turbis que eum sequebantur persecutus est.

Contigit illa die quod saluator sua ineffabili largitate de. v. panibus et duobus piscibus hominum. v. milia illo astante satiare. Viso hoc miraculo iuuenis eutropius ac fama ceterorum miraculorum eius audita. in eo aliquantulum iam credens. loqui ei desiderans non audebat. quia nichanosis eius pedagogi districtiorem formidabat. cui admirandus pater eius ad custodiendum illum tradiderat. Sarcinatus tamen pane dominice gratie hierosolimam perrexit. et adorato creatore in templo gentili more remeavit ad patris sui domum. et cepit ei narrare cuncta que in patria vnde venerat diligenter viderat. Vidi inquit hominem qui dicitur christus. cui in toto mundo similis nequid inueniri. vitam mortuus. leprosis mundicia. cecis visum. surdis auditum. claudis psimam virtutem. omnibusque generibus infirmorum sanitatem ipse prebet. Quid plura. Quinque hominum milia de quinque panibus et duobus piscibus me presente et vidente satiauit. Si iam illum celi terreque creator in nostra regione mittere dignaretur. vitam tua gratia illi honorificentiam exhiberet. Admirandus vero hec et his similia a puero audiens. cogitabat qualiter eum videre possit. nec multo post vix impetrata licentia. puer dominum videre denuo desiderans. et hierosolimam adijt cum multo comitatu causa adorandi in templo. Vbi quadam die reuertenti domino a bethania videlicet hebreorum pueros et turbas obuiam exeuntes. palmarum. oliuarum. ceterarumque arborum frondes et flores per viam sternentes. et osanna clamantes. cepit et ante eum et ipse sternere flores. Sed valde tristis erat. quia saluatore ad plenum pre turba confluentium videre non poterat. Erat enim ipse cum his gentilibus qui iuxta euangelium venerant in die festo ut adorarent. Et accedentes dixerunt philippo. Domine volumus ibidem videre. Quod philippus andree sociatus domino nunciauit. Et statim beatus eutropius unicum suis affectus illum palam vidit. et valde letatus in eum occulte credere cepit. Tandem illi penitus sociatus est. Sed sociorum sententiam quibus pater ultra modum preceperat ut eum fortiter custodirent. et ad se adducerent formidabat. Tunc didicit a quibusdam quod iudei saluatore in proximo essent occisuri. et tanti viri necem videre renuens die crastina recessit. Regressusque in patriam cuncta que de saluatore viderat enarrauit. Nec multo post reuersus mox ut dominum quem occulte diligebat a iudeis occisum audire valde doluit. Sed iterum cum illum resurrexisse. et in celos ascendisse didicisset cepit letari. ac repletus spiritu sancto babiloniam redijt. Et quos in ea patria iudeos repperit. propter illos qui in hierosolimam dominum damnauerant zelo dilectionis christi feruens gladio pemit. **¶ Qualiter ipse cum patre recepit apostolos simonez et iudam.** **¶ XX.**

Item transacto tempore exiguo. dominici discipulis diuersa cosmum climata aduentibus. duo candelabra aurea fide fulgentia simon et thadeus apostoli in perfidem directi sunt. Qui babilonez ingressi eiectis a finibus illis quibusdam magis zaroen et arphaxath. qui populos suis vanis locutionibus et signis a fide auerdebant. vice eterne semina cunctis erogantes. miraculorum omnibus generibus coruscare ceperunt. Tunc sanctus puer eutropius de illorum aduentu gauisus regem admonebat. ut errore gentiliuz

& ydolorum relicto fidem xpianam subiret. p qm
 polozum regnum adipisci mereretur. Quid plura.
Apostolis pdicantibus. ilico rex & filius ei? cum
 multis cetib? aiuium babilonis p manus eozunde?
 apozolozum baptismitis gratia regenerant. De
 niq? conuersa tota vrbe ad fidem dominicam. ec-
 clesiam cum omibus gradibus suis apostoli insti-
 tuerunt. Et abdiam viz fidelissimum euangelica
 doctrina imbutu que secum a hierosolimitanis
 ozis adduxerant. antistitem sup chrisiana? plebe.
 & eutropiu archidiaconum ordinauerunt. Et pfe-
 cti snt in alijs vrbibus verbum dei pdicando. qui
 cum no post multos dies p martiri? trium pbu ali-
 bi pntem vitam consumassent. beatus eutropi?
 eoz passionem caldaciis & grecis literis comen-
 dauit.

XXI

De legatione eius a beato petro suscepta. & eius
 passione.

Hvoira vero fama miraculoz & virtu-
 tum beati petri apozoloz pncipis qui
 tunc rome apoztolatus officio fungeba-
 tur. seculo omnino abrenuncians. accepta ab epo
 licentia patre suo ignorante romam adijt. Qui cu
 a beato petro diligenter esset receptus. dniciis p-
 ceptis ab eo imbut. cu eo aliquatulum demorat?
 iussu et osilio ei? regionem gallicam cu alijs fratri-
 bus pdicando aggredit. Cuq? vrbem que sancto-
 nas dicit intrasset. p plateas & vicos eius pgens
 verbu dei instanter predicabat. mox vt illi ciues
 barbarum virum esse cognouerunt. & inaudita sibi
 predicantem audierunt. ilico indignantes extra
 vrbem illum facibus adustum. & pncis immanissi-
 mis verberatu eiecerunt. Ille vero hanc psecutio-
 nem patienter ferens. qdam tugurium ligneum
 iuxta vrbem in quodam monte fecit in quo diu co-
 moratus est. Predicabat em p diem i vrbe. & no-
 cte vigilijs p cibisq? ac lacrimis in tugurio illo p-
 noctabat. Cunq? per longissimum tempus no ni-
 si raros sua pdicatioe ad xpm conuertere potuiss?
 romam denuo adijt. In qua passo beato petro in
 cruce. a sancto clemete qui iam papa erat admo-
 nicus est vt ad prefatam vrbem rediret. & predi-
 cans dominica precepta martiri? coronam i ea ex-
 pectaret. Deniq? ab ipso papa ordine epali susce-
 pto. vnacu beato dionisio qui a grecie ozis romaz
 aduenerat. simul cum ceteris fratribus quos ipse
 clemens ad predicandum in galliam dirigebat au-
 tistozozum peruenit. Indeq? diuine lectionis am-
 plexibus lacrimosisq? salutatombus discedentes.
 dionisius cu socijs suis piscam vrbem adijt. et be-
 atus eutropius redies sanctonas fortiter anima-
 tus. vt tolerantia passionis zelo christi plenus ve-
 luti amens oportune. impoztune instans fidem do-
 minicam pdicabat. Morabatur etiā nocte in pfato
 tugurio sicut prius. Illo itaq? predicante multi ab
 eo baptizabant. Inter quos etiā eiusdem vrbis re-
 gis filia noie eustella. Qd vt pater ei? agnouit ab
 ominatus est illam. & extra vrbem eiecit. Illa ve-
 ro eiecta p noie xpi cepit iuxta sancti viri tugu-
 rium comorari. Pater tamen nate sue amoze com-
 punctus. misit nuncios sepe ad eam vt domu re-
 daret. Illa vero respondit se malle extra vrbez p
 christi fide comorari. q in vrbem redire & idolis
 contaminari. At ipsi? pater ira comotus couoca-
 tis sibi toti? vrbis carnificibus. el. solidos impar-
 tiuit illis vt sanctum eutropium pmerent. virgi-
 nemq? ad patris thalamuz secum adducerent. Illi

auc pridie kl. maii coadunatis sibi multitudinib?
 gentilium venerunt ad prefatum tuguriu. sanctif-
 simumq? dei virum pmitus lapidauerunt. Inde fu-
 stibus & corrigiis plumbatis nudum verberaue-
 runt. demum securibus & ascis illiso capite pere-
 merunt. Prefata vo puella vnacu quibusda chri-
 stianis nocte illum in tugurio ipsius sepeliuit. ac
 vigilijs & luminaribus. obsequiisq? diuinis obser-
 uauit indefinenter quadiu vixit. Que cum ab hac
 vita sine sacro migravit. iuxta magistri sarcopha-
 gum i libero se predio iussit sepeliri. Postea vero
 super beati eutropii corpus inges basilica a chri-
 stianis miro ordine fabricatur. in qua cuetis mor-
 bozum generib? detenti crebro liberant. & cathe-
 ne ferree. ac manice. ceteraq? instrumeta ferrea di-
 uersa e quibus beatus eutropi? vincetos liberauit
 suspenduntur.

XXII

De vita sanctorum sanctini. & eutropii antonini.

Ex gestis eorum.

Defatus quoq? dionisius sanctinum or-
 dinauit episcopum & carnoz misit ad
 predicandum. vbi eum aliquadiu comorari
 disposuit. Postea vero maldensium vrbis epis-
 scopum eum esse constituit. eiusq? suffragio anto-
 ninum iuniozem adhibuit. Domicianus aut cesar
 misit lictozes in gallias ad comprehendendum san-
 ctum dionisium. cui? famam in destruendis idol?
 & conuertendis ad xpm populis p multos audie-
 rat. Quos cum beatus dionisius fines pishozum
 apozopquare coperit. sanctinum & antoninu ad
 se accersiu. quibus precepit vt sermones & ago-
 nes ipsius. solerter intenderent. & memorie com-
 mendarent. et quozozius romane sedis pontifici
 & fidelibus quos ibidem inuenirent p ordinē nu-
 ciare studerent. eosq? obnixē deposcerēt ut athe-
 niensiu ciuibus ea nota facerent. quatinus & xpo
 domino p cursu. laborum ei? impleto gratias age-
 rent. & erga cultum ei? bono animo fierent. Co-
 sumato siquidē beato dionisio p martiri? palmaz.
 sanctinus & antoninus sicut eis preceptum fue-
 rat romam iter aggredi maturauerunt. Et venie-
 tes in italiam. antoninus valida febre correptus
 est. In cuius obsequio per aliquatos dies factin?
 immoratus. consensu eiusdem antonini ne precep-
 tio beati dionisi. quacumq? occasione impediretur
 pagere ceptum iter disposuit. Et sufficienter exe-
 nis & honestis limbeis pncipi domus i qua ia-
 cebat antoninus comissis. petiit & p dominuz ob-
 testatus est eum. vt si antoninus conualesceret. ex-
 inde illi abundantissime ministraret. Si etiā vita
 decederet. honestissime illum sepeliret. et sic iter
 qd cepat pagendum arripuit. Cunq? sanctinus fi-
 nes romanoz iam attigit. antonin? vita dece-
 sit. Que princeps domus retentis omibus que si-
 bi in obsequiis eius comendata fuerant. catabuli
 sui in quo animalia eius manebat axes leuauit. et
 in fossam vbi stercoza & vrina animalium deflue-
 bant piccit. et desup axes remisit. que mox omia
 sanctinus p spiritū sanctum cognouit. Et cu ma-
 xima festinatōe reuersus ad domum in qua anto-
 ninum iacentem dimiserat flens & dolens perue-
 nit. et pncipem domus interrogauit. Vbi est in-
 quiens frater meus antoninus karissimus. Is aut
 fictis gemitib? & suspiriis simulauit est mesticia.
 mortuus est inquit. que de michi a te comissis ho-
 nestissime sepeliui. Cui sanctoninus. Mentiris in-
 quit fili diaboli. in sterquilium piccisti eū viruz

sanctum & iustum. Et nunc veni mecum ad cata-
 bali locum in que p̄icisti eum. Iste aut̄ timore p̄-
 cussus non est ausus renirei quim cū eo veniret ad
 locū ubi p̄icērat eum. Et leuantes inde axes san-
 ctinus eum lacrimis clamauit voce magna dicēs
 Antonime frater ī nomine dñi nostri hiesu ch̄risti
 p̄ cui? nomine & amore passus est gloriofissim?
 martir dionisius surge & p̄ficiamus simul obediē-
 tiā qm̄ idem pater & magister noster cōmuniter
 nobis p̄cepit. Et statim antonimus stercore obuo-
 lūtus surrexit. Quē sanctinus de catabuli fossa
 extraxit. et mōis ac honestissimis vestibus induit.
 Sicq; offerentes domino sacrificiū laudis corpis
 xp̄i & sanguinis sacramentū p̄cipauerunt. Et ac-
 cipientes cibum d̄fortati sunt. Et iter ceptum ag-
 gredientes romam auxiliante domino puenerunt.
 et sancto anacleto pape actus & martirij facti d̄-
 onisij sicut eis iusserat ordinem narrauerunt. Per-
 fecto itaq; negotio ad inlidenfium ciuitatem re-
 uerfi sunt. ubi sancte p̄dicatōi ac pijs operib; in-
 sistentes sanctinus plenus fide ac virtutibus bo-
 nisq; opibus ad celestia regna transiuit. Cui anto-
 nimus in ep̄atu successit. & p̄ plures annos in san-
 cto officio degēs cū multiplici bonoz operū fru-
 ctu & animaz luero migratit ad dñm.

XXIII. De vita sancti yonij.
Ex gestis eius.

Sanctus quoq; ionius cum beato dioni-
 sio de p̄tibus athenensium aduenit. De
 inde sancto caurano consociat? vrbe ro-
 ma cum beato dionisio p̄biteri officii sumpfit. et
 castrensiū pagū p̄perans euangelium p̄dicauit.
 Alius ei cibus non erat assidu? q̄ efus herbarum
 virentium. & aque frigide calicem pro potu fesso
 corpi tribuebat. Quadagesime vero diebus bis
 in septimana cibum corpi ministrabat. Tres autē
 lictores a iuliano p̄fecto missi vt eum p̄quirerēt
 p̄pe parisijs puenerunt. cui vicinior est pag? ca-
 strenf qui dicit̄ mons sancti ionis. eumq; ibi rep-
 pererunt. nonis augusti docētē populū. In quo
 loco populū caterua plurima p̄ eum ad xp̄m p̄uer-
 sa gaudebat. Vt aut̄ persecutores eminus venire
 conspexit a p̄dicatōne non destitit. sed salubrib;
 monitis populū adhortatus est. & puras man?
 inserens celo. totis viribus dixit. Gracias ago tibi
 domine hiesu ch̄riste qui me ad titulu; dignitatis
 tue vocare dignatus es. & beatorum martirū tu-
 orum confortem efficere. Egressus igitur ab vrbe
 p̄siaca intrepidus. puenit ad montem ion. Adue-
 nientes impii sanctumq; virū apprehendentes cū
 indignatōe allocuti sunt eum. Quē cum nō possēt
 a fide xp̄i auertere. vincētis manibus occiderunt.
 Sanctus vir nec terrore concutit. nec dolore cor-
 poris supatur. sed confusus in domino imbecilla
 senectutis mēbra iuuenili vigore sustentans. xp̄i
 nomen confiteri non metuit. Tuuc vnus ex militi-
 bus euaginato gladio compata iam sancta ceruice
 preciosum abscidit caput. Cūq; sancti viri ca-
 dauer iaceret exanime. videntibus militibus lux
 de celo sup̄ sanctum corpus emissa est. et vox pa-
 riter cum luce venit dicēs. Euge famule me? ion
 qui p̄ me sanguinem tuū fundere non dubitasti
 in terris. cum sanctis gratulare in astris. dei autē
 factō consilio qui sanctos suos cū mensura p̄bat.
 & sine mensura gloriat. recedentibus a loco mi-
 nistris nequā. engens se sancti viri corpus exani-
 me. apprehendensq; manu p̄pria caput abscisum.

stabilisq; gressu iter suum carpere plantis firmis
 cepit. portansq; illud a monte quasi militario
 vno puenit ad locū quem vir sanctus funeri tra-
 dendū elegerat. ubi cum palma victorie sanctus
 requieuit in pace. Cūq; sanctum corpus viri mi-
 sericordie recondere. apte sunt nares eorum. se
 ferūtq; aromata angelozum qui a domino ob san-
 cti viri exequias fuerāt destinati. **XXIII.**
De vita sancti cauranni carnotensis. **Ex ge-**
stis eius.

Sanctus autē cauranus romano terrico-
 rio oriundus cū beato dionisio diuētissi-
 me fuerat eruditus. qui a beato clemen-
 te parisijs est directus. Qui cum semp sup̄ litora
 maris gradere. natem oneriferam reperies in eā
 ascendit. Et ecce ab orientali plaga dira grādo p̄-
 dijt. Nauis autē vndarū p̄cellis iactabat. ita ue-
 oīs qui aderant piculum mortis adesse clamabāt.
 Statimq; vir dei oculos in celum intendens. cum
 signacula crucis contra ventozum rabiem exhibz.
 magna tranquillitas sb̄ito facta est. ita vt ethni-
 ei qui aderant accipientes ab eo fidei signaculum
 crederent in xp̄m. Cum autē puenisset ad quāndā
 insulam ubi templum veneris habebat. & spur-
 cissimo ritū cum multitudine populi ānua festiui-
 tas celebratur. Ecce sacerdotis filia grauiter a de-
 monio arrepta eiulare cepit & clamare. p̄ cōpita
 caurānum ch̄risti famulū aduenisse. eiusq; occur-
 sui se debere preparare. Et cum ante virū dei ve-
 nisset. demoniaca multitudo p̄ os eius clamabat.
 Cur serue dei antiquis sedibus auellere nos veni-
 sti. Huius quippe terre populus fidem xp̄i nō ha-
 bet. Vidensq; vir dei puellam grauiter vexari. sb̄
 trinitatis nomine eam liberauit. expulso demonio.
 Qd̄ videntes cuncti qui prestigijs demoniace in-
 sultatōis detēti aderant. festinanter ad dei famu-
 lum cōfluebant xp̄i signaculū postulantes. Prete-
 rea p̄ diuersas maris insulas quicunq; a demonio
 vexabant̄. amentius clamabant famulū dei adue-
 nisse. eumq; festināter adiri debere. Et quicunq;
 accedebant. repata sospitate. fugatis spiritib; ad
 p̄pria redibāt. Cūq; p̄ hīs signis ab omī populo
 honoraretur. timēs ne ventus humani fauoris sb̄-
 riperet qd̄ in celo humilitas collocabat. p̄spero
 cursu massiliā petijt. ubi parum cōmoratus mul-
 tos ab idolorū cultura reuocauit. & in fide ch̄risti
 solidauit. Post hoc ad cognotum urbem illustrā-
 dam accessit. ubi a paucis ch̄ristianis qui ibi erāt
 susceptus. multos quoq; ab idolatria conuertit.
 Cum autē iter carperet. vi. ab vrbe militario occur-
 runt ei filij belial armati. putantes eū plurimā fer-
 re pecuniam. statimq; omnibus suis fugientibus
 inimicis p̄sequentibus. ipse solus remansit intrep-
 idus. malensq; mori q̄ fratres suos p̄iri. Alti?
 clamare cepit. Nolite hoies nolite p̄dere innocen-
 tes. pecunia quā queritis en habetur mecū. Tunc
 ad eum illi reuersi rogabant vt p̄deret. Qui vnū
 tm̄ solidū quē sibi p̄ viatico referuauerat. eis ostē-
 dit. Reliqua enim omnia pauperibus erogauerat.
 Tūc illi putantes se ab eo illusos. euaginato gla-
 dio ceruice vtero subdita caput eius amputaue-
 runt. **XXV. De factō**
luciano beluacensi. **Ex gestis ei?**

Sanctus quoq; lucian? beati petri apo-
 stoli discipulus. beato dionisio a beato
 clemēte soci? & coadiutor tradit. Quē
 euangelizandi gratia beluacū misit. quo custodia

romanozum & militaris exercit? residebat. quia gens beluacensiu semp bellicosa fuerat. ideo ppte insolentia eoz seu ppter custodias ceteraz ciuitatum. hijs in ptibus tunc romanus versabat exercitus. **Hic** igit lucian? a beato dionisio miss? a quo p?biteri supsit officiu. xpm predicare cepit. multosq; ad fidem ei? a cultu demonu couertit. Erat aut vir mire patientie. sume abstinentie. et omni copia gratiaru exornat. nec alius erat ei cib? asfiduus q? herbaru virentiu esus. Potu aq; frigide corpi fesso tribuebat. qdazagesime dieb? bis i septimana cibū corpi mīstrabat. Sustētabat em eū celestis alimonie vict? & mēbra debilia diuina gratia roborabat. Cum aut iulianus pfectus impiissimus qui decreta principū recepat vt in xpianos seueret. audisset lucianum ab vrbe roma egressum vt alijs puincijs euangeliz veritatis inferret. & idola pterenda doceret. furibund? pcepit trib? pueris suis fortissimis. iacino. lario. & antro. vt sanctū dei vbicunq; possent pquirerent. eumq; si reperirent audientie sue presentarent. vel gladio ferendum traderēt. Qui cū eum p diuersas puincias quererēt. audito q? in gallia p?dicaret. ira magis accensi gallias penetrarēt. eūq; vi. id? ianuar. beluaci populū docentem repperunt. Qui cum eos eminus venire pspiceret a p?dicatione nō destitit. sed populū exhortans ait. Ecce fratres & filij karissimi iam michi dñs laborum meoz retributor adesse dignatus est. Et iā corpus quidē nimia senectute lassatū est. sed aīa cum fructu martirij ad palmam pueniet. Vos ergo in accepta p?dicatione firmissime stete. nec terror principū. aut mala suasio vos a vite monitis valeat reuocare. vt ibi sequantē merita gregis. vbi pcessit fortitudo pastoris. Hijs dictis oculis & manibus in celū directis totis virib? cepit xpo gratias agere. q? sancti martiris dionisij dignabat eū pfortem efficere.

XXVI. De martirio ei? & exequijs

Quoniam egressus ab vrbe cū duobus pueris maximo & iuliano. puenit ad montem tribus fere miliaribus ab vrbe distancē sup fluuiū thare. Tunc apphēdentes impij a iuliano directi duos pfectos pueros gladio infecerunt. Sanctum vō lucianum cū indignatōe allocuti sunt dicentes. Tu ne es qui maleficijs tuis populū seducis. vt sacratissimis dñs nō immolēt. sed inuictissimoz principū decreta contemnant. Qui respondit. Ego malificus nō sum. sed beneficijs eruditus supnis. populo viā veritatis ostēdo. & dominum hiesum christuz quō in offenso pede sequantē innotesco. Tūc apphēdētes eū vinctis manibus ceciderunt. Illoq; cōstanter pseuerante. vnus ex militib? euaginato gladio caput eius abscidit. Cūq; cadauer sancti iaceret exanime vidētibus militibus & vulgi multitudine lux de celo sup sanctum corpu? emissa est. & vox cū luce pariter venit dicens. Euge bone famule luciane q? pro me sanguinē tuū fundere non dubitasti in terris. Veni ad pparatam tibi mansionem in celis. Recedentibus aut a loco ministris nequā. erigens se sancti viri corpu? exanime apphēdēnsq; manu ppa caput sanctū abscisum. stabili gressu quasi tribus miliaribus thare vado trāspōsito. puenit ad locū in quo se funeri tradendum vir sanctus elegerat. vno ab vrbe miliario ibiq; requieuit. Viri autem eiusdē loci qui eius fuerant admonitōne conuersi. venerunt deuotissime cū aromatib? & sepelierūt

sacrum corpus. Cūq; illud reconderēt. apte sunt naves eoz. et senserūt odorē qualem nunq; antea senserant aromata. s. angelozum qui ob sancti viri exequias a domino destinati fuerāt. Et cōuersi sūt eadem hora quasi quingenti viri gratias agentes deo. Iam aut p eum cōuersi fuerant in gallijs plusq; trigintamilia virozum. exceptis mulierib? & paruulis.

XXVII. De legatione sancti reguli siluanectensis.

Ex gestis eius.

Sanctus autē regul? cū beato dionisio a beato clemēte i gallias est direct? **Hic** quondā beato iohāne aplo post dispersionem p iudeam aliasq; puincias p?dicatē. adhuc iuuenis ex grecoz finibus nobili p?sapia exortus. inter confluentiū turbas ad eius mellifluā cū summa deuotione p?dicatōez cucurrit. Moxq; fidelis auditor paternas possessiones & diuitias plimas quibus affluebat detrabens. Horum precū manibus indigentū sagaciter celo condidit. atq; cunctis adhuc nouus tiro christi diabolicis renūciāf pompis. ab hui? naufragio mundi gaudēs nud? enasit. & ad magistri documenta mente libera redijt. Sed eo in pathmos insulam relegato. tāti patroni solatio destitit. fletibus & orationi incubuit. Interim an opagitam dionisiū athenis cum pluribus eiusdē vrbis xpiane incolis sacramētis imbutum audiuit. eiusq; felici cupiēs iungi cōsortio athenas venit. Inde romam pgens. a beato clemente papa cū sancto dionisio multisq; fidelibus qui eum comitati fuerant omni cum honore susceptus est. Cūq; sanctorum vuentus apostolicis in formare? sanctionib? **Hii** sancti viri a beato clemente directi. apostolica benedictione roborati. & spiritu sancti amore succensi. dominici fideles agricole ruris barbaricis pectoribus verbum dei inferentes. arelatensiu venerunt ad urbem. tantāq; gratiā sanctis suis largitus est dñs. vt eorum predicatōi plebs arelatē. nullo modo resisteret. sed euangeliz xpi deuotis suscipiens mentib?. cōditorem oim fideliter adoraret. Erat em ibi maxime veneratōis templum. quo martis statua ab omnibus colebat. Quā beat? dionisij nullo hoim labore. sed diuini nominis inuocatōe confregit. & eliminatis soliti cult? spurcijs. ad regenerandū populū dei baptisteriū ibi fieri pcepit. Ipsuz vō templum sū veneratōe beatorum aploz petri & pauli ecclesiā consecrauit. Videns autē regionis illi? populū idolatrie sacrificijs defuire. p diuersas puincias cōmunistros suos diuidens. & p singulos dilectōis causa deflens abire permisit. Beatum vero regulum pontificali benedictione decoratum arelatensi ecclesie pesse constituit. Ipse etenim cum sancto rustico & eleutherio fines gallie penetrans parisiuz venit. Vbi illi multis afflictioz mentis. laboris sui palmam capitali sententia receperunt.

XXVIII. Qualiter ei reuelata est passio sanctorum dionisij et socioz eius.

Accidit aut vt dum quadā interfectōis ipozum die. beatissimus presul regulus arelatensi populo iā ex more ecclesiā frequentanti. publicam missam celebraret. dominica oratione dicta. & apostolorum nominib? recitatis. adiunxit & beatis martirib? tuis dionisio. rustico & eleutherio. Quo dco. paululū stupefact? secū mirari cepit cur preter solitū hoc dixerit. Et ecce

apparuerunt tres columbe sup altaris crucem residentes. horum martiriz nomina pectoribus sanguine habentes inscripta. quas beatus presul diligenter intueus. beati dionisi & socios eius per coronam martirii celos ascendisse p spum sanctuz cognouit. Mox aut columbe ab oculis ei? elapse sunt. Expleta aut dominici corpis consecratione. paucis secū quos voluit retentis. ceteros discedere fecit. Quib? visionem amarissime flens narrauit & ait. He u q? libenter corp? hoc neci traderē. ut tantoz viroz societate nō carerem. Tunc vocato quodā felicissimo epō qui a beato clemente papa illuc forte tūc venerat. plebem sibi traditaz illi? custodiē delegauit. Ipse vō iter arripies pauco comitatu sanctoz psecutus vestigia parisiuz venit. Tunc diligenti inuestigatōe secreta factozum martiriz requirēs corpa et locum interfectionis ipsoz. tandem ad vicū catulliacū puenit. & a quadam matrona nomine catulla que ibi morabatur hospitium sibi prestari caritatis gratia petijt. Ipsa ergo an xpianus esset requirere cepit. Fuēat em a beato dionisio signo crucis psignata. quo se esse xpianum respondente addidit ipsa. Dic que so ex cōsortio isto? martiriz dionisi & socioz ei? fuisti. Ipse vero horum noīa audiens. obortis proful? lacrimis pforte se esse pfectus ē. Nocte at sequenti nondum em psecutionis pcella quieuerat. sanctum regulū ad sepulchra martirū duxit. Per tres autē dies cupiens diuinis instrui disciplinis ipsa catulla beatum regulū secum detinuit. & super sanctoz corpa basilicam edificauit ligneaz p tpe satis honestā. Quā sanct? presul honore ipozum martiriz psecrauit. **¶ XXXIX. ¶**

De aduentu eius in siluanectum & conuersione vrbis.

DEinde p hospitalitatis gētia catulle grās referens. siluanectē vrbem ire disposuit. Cum aut inceptum iter faceret. in villa quā dicunt lauitrā inuenit nō puam multitudinem hoīm idolo mercurij sacrificij victimas offerentem. Qd videns athleta dei ingemuit. & populo idolatrie culeui dedito dolens ad orationis confugiū redijt. & pmissio sancte crucis vexil. nō cunctis astantibus pastorali simulacrū pculsit baculo. mox diuino numine & sancti presulis intercessione cōminutū est idolum. & quasi in puluerem redactū. Illa aut rustica manus diuine cedēs virtuti. nlla aduersus eū (vt mos est eoz) seditio nem excitauit. sed iussioni obediens pfulis. sacro baptismate purificari non renuit. In loco vō vbi idolum pgregit in honore dei genitricis altare dedicatum statuit. Erat aut in ciuitate siluanecten. si matrona quedam callicia noīe p̄dicte catulle cō sanguinea. Que beati viri audiens famā. ad p̄dictam villam occurrit. vt quātotius ad ciuitatem pperaret. vnicunq? sibi redderet filium a demone possessum lacrimabiliter exorās. Qui lacrimis ei? condolens prexit. & domum ingressus. & increpato demone orationē dominicā & symbolum super caput incepit pueri. Mox vero demon hac oratōne territus. diuinoq? verberē tortus. in vespertili onem mutatus egredit. Et q? immundissimus fordidum induerat animal. immundū non immerito querere voluit hospitium. Asinumq? quo sanct? p̄sul longi labore itineris fessus leuari solebat. cernentibus cunctis qui aderant cum assūpti corporis forma ingredi voluit. Sed qui quondā qd nar

cura negauerat asinā humanis coegit vt loqlis. hunc sancti reguli meritis. salutis vexillum quod nūq? cognouerat cōponere docuit. Nā pede crucis signum i terra figurauit. & quasi deū adiutor sibi inuocaret erecto in celū capite plus solito rudire cepit. Sic diuina potentia sancti p̄sulis asinum ab iniquo hospite liberauit. Tunc maxima pars illoz quoz deus cor terigit. confitentes peccata sua vt sine dilatione baptizarent petierunt. Beatus aut regulus puez a quo demoniū eiecerat cum maxima populi multitudine baptizauit. Qd videntes temploz pontifices. inuidie facibus accensi. vt a finibus suis deoz suoz hostis exterminare. quintiliano vrbis p̄fecto suadere ceperūt. Tunc p̄fect? deozum suoz contemptu motus. ira dictante respondit. Ite & dijs nostris ex more libamina p̄parate. vbi supueniens eū ad sacrificandum cogam. Vel si noluerit. diuersis cruciatibus afflictū merite neci tradā. **¶ XXX. ¶**

Qualiter in carcere vinctos miraculo liberauit.

QUam aut beatus regul? baptizata immensa populi pte ad hospitium qd sibi callicia parauerat iam nocte imminente rediret. veniēs ante hostiū carceris. in ipso vrbis introitu inuenit quosdā xpianos p̄dicti carceris ergastulo nexos. Qui eius transitū audientes. vt eos respiceret immensis vocibus clamare cepunt. Ad quoz voces subsistens. an christiani esset requirere cepit. Illi se a beato dionisio sub sacre trinitatis nomine baptizatos. & ppter huius p̄fessionem a p̄feto relegatos voce clara responderūt. Tunc athleta dei nō insani ferocitate p̄sularis teriticus. astantibus sibi quibusdā fidelibus. nō est inquit bonum quos diuina clemētia spiritalib? vinctulis demonum absoluit. materialibus hoīm nexibus detineri. Hoc dicens. pastorali virga. imo virtute diuina carceris ostium pcutiēs fregit. & cū magna cōstantia illos abire precepit. Mox custos carceris qd viderat cōcite p̄fecto retulit. Quē nimio furore accensum. & ad pquirendū factum dei iam insurgentem. vxoz eius q̄ fuerat a beato dionisio baptizata detinuit. & suis p̄suasionibus ab incepto desistere fecit. Beatus aut regul? consuetam capiēs cenam. & cum alijs discipulis suis p totam noctem i dei laudibus p̄seuerans p ppli conuersione deū precabat. **¶ XXXI. ¶**

De ouersione p̄fidis & subuersione idolorum per ipsum.

INterea p̄fecto imani et puigili meditatione de nece presulis tractante. christo vero solita pietate fidelis sui salutez disponente. iam maxima noctis trāfacta parte. sanctus dionisius apparuit p̄fecto cū suis duob? socijs in visu dicens. Quintiliane dñs hieus christus cui? seruos nos p̄fesside fideli fatemur. huc salutis tue causa nos misit. vt relicto demonum cultu ad eum cōuertaris. & postposita tyrannide dominatōis p̄fectura. christiane religionis ammodo fidelis cultoz efficiaris. Sūmo vero mane fratrem nostrū inquire regulum. a quo indulgentiam petens. quidquid dixerit sine cōtradictione pficias. Peracta visione ad se reuersus preses q̄ viderat coniugi sue per ordinem retulit. & factozum imagines euidenti relatione significauit. Illa aut dixit ei. Noueris karissime hos qui tibi locuti sunt beatum dionisiuz & socios ei? qui a p̄siede fescenimo parisiuz martirij palmam susceperunt.

Vnde bonum est & salutare ut sicut diuinitus p
eosdem sanctos tibi reuelatū est sanctum dei pon
tificem nō ut disposueras requiras. Et quidquid
preceperit facias. ne omnipotētis xpianoz dei irā
incurras. Beatus vō regulus mane facto templū
quo pfectus sacrificium parari dixerat ingressus
est. qd̄ intra muros ciuitatis sicum magno venera
batur cultu. Erat em̄ mire cōpositōis & ornatus
in quo erant q̄plurima demonū diuersi generis
simulacra. que cuncta diuini nominis inuocatōne
atbleta dei. imo deus p̄ illū in momento subuertit
Tunc sacerdotes qui iussis insistebant sacrificijs
deozum suoz interitū p̄siderantes. cū magno vlu
latu discurrebāt. p̄ctoza impie tundētes. et nūq̄
tū scelus in seculo fuisse p̄clamantes. p̄fecti do
mum cum magno strepitu ingressi dicebant. Cur
maledicte deoz sanctuaria destrui pateris. Cur
impatoris legem euertentē infelix p̄ses nō punis.
Viuus debet incēdi regulus. qui sacrilega manu
deos nostros urbis p̄ctozes tangere nō timuit
Et dum talia indiscreto p̄sequerentē luctu. quidā
ex maioribz populi qui ob hoc illuc conuerāt. vt
iudicis aīm ab insana sacerdotū p̄clamatōe auer
terent. Verbum em̄ vite iā p̄ beatum virz susce
perant. dixerunt. Nō est bonum ut hozz iniuste accu
sationis querimoniā aduersus sanctū dei temere
suscipias. donec discussa veritate quis hozz potius
credi debeat cognoscas. Ille diuine visionis non
immemor. cū iuge & familia ad virū dei se cōtu
lit. & ad pedes suos p̄cēdens. p̄ ignorantia sua in
dulgentiā fufis lacrimis postulauit. Et cuz vidisset
beatus regulus totū vrbis multitudinē cū suo p̄si
de cū om̄i deuotōe ofluentem exultauit. & publi
ca voce xp̄o benedixit. Tercia vō die indicti ieu
nij. templum ī quo simulacra deposuerat ecclesiā
dedicauit. et altare in honore beate marie virḡis
statuit. p̄lmqz baptizauit. **C. XXXII.**

Qualiter raris silentiū imposuit. & de morte ei?
Vm autē ordinatis ecclesiasticis rebus ec
clesijs agruis in locis p̄ vicis edificatis.
pastozali sollicitudine p̄rochia ex more
pagraret. vt si in officijs diuinis & ecclesiasticis
cultibus aliquid negligentē fieret. fidelis xp̄i cul
tor cognosceret. contigit vt quadā die ad vicum
ruliacum eiusdē deuotōis gratia & studio religio
nis accedens. nō modicā cristicole plebis inuene
rit multitudinē. mox presentū consilio vt liberū
multitudo foris inclusa loquētis verba percipet.
cathedrā pontificalem extra ecclesiā sub diuo pa
ri p̄cepit. Cū autē diuinis insisteret verbis. & ad
vesperz vsqz sermonis p̄raberet textū. ecce que
dam garrulitas ranaz p̄fuso & tedioso sonitu ex
more vociferantiū a lacu qui forte ibi hiemale im
bre maior solito cōgestus fuerat exorsa est. Cūqz
sibi loquenti hāc inquietudinē obesse. & multitu
dinis aures inordinatis obstrui vocibus sensisset.
tanto motus tedio p̄tinuo p̄cepit. vt ipse & om̄is
eoz posteritas frenis perpetui tenerentē silentij.
p̄ter vnā que ceteris damnatis solite vocis sem
per vteret officio. Qd̄ sancti p̄sulis imperiū nul
la seculoz vetustate consūptum. sicut prius iusse
rat adhuc ibi videmz obseruatū. Completis igiē
in regimine ouilis dei. lx. annis. iiii. kal. apzilis car
nis vinculis absolutz migravit ad superos. Et se
pelierunt eū ad orientale partē ciuitatis in eccle
sia beatorum apostolorum petri & pauli. quā ipse
sanctus p̄sul in honore ipsoz consecrauerat

ii

**C. XXXIII. De ortu sancti
thaurini ebzoicensis. Ex gestis eius.**

Empore domiciani regis fuit vir quidā
rome nomine tarquinus paganus qui vt
seuissimus lupus p̄sequēbat xp̄ianos. ne
sciens vxorem suā esse dei famulā. Illa autē sine ces
satione assiduabat dñm oratōibus. vt virz suū cō
uerteret ad xp̄ianitatis ritū. Insup etiā talē ip̄is
filium daret. qui veluti samuel semp dño deserui
ret. Et ecce quadā nocte cū fessa quiesceret. vidit
sibi astare angelicum vultum vterū sua virga tā
gentem. & post paululū p̄cedere virgam instar li
lij. cui? Flores nimii dabant odorem. Adueniente
autē tpe infans nasciē. & taurinus a parentibz vo
catur. Mox autē vt tempz sacri baptismatis adue
nit. ad baptizandū illum sancto clementi aposto
lico tradidit. eiqz somniū qd̄ aliquādo viderat nar
rauit. Qd̄ audiēs beatus clemēs. ipse eū de sacrif
fontibus sustulit. Vocans autē beatū dionisiū ari
opagitam qui cū eo tunc rome versabat. retulit
ei somniū euriē. & ait illi. Suscipe illum quo ad
usqz gratia sp̄sancti confirmē eum. At ille gra
tanter suscipiens eum. ferē tali voce erupisse. O
fili. multa p̄ xp̄o tibi debent certamina. Qui bea
tus dionisius cū a beato clemēte in gallias mitte
retur. secū filiulū suū taurinum p̄cibus matris vi
ctus adduxit. et eū cum omni diligentia spiritali
nutriuit. Et vt cognouit cū hoste rapido se habe
re p̄fictū. taurinū eundē ebzoice ciuitatis ordina
uit ep̄m. Iam em̄ ordinauerat ī ciuitate camerata
germanū ei? gaugericū. **C. XXXIII.**

De accessu ei? apud ebzoicas. & visione vrbis.
Anctz autē taurinus a beato dionisio cō
fortatus & instructus. ebzoicas adiens.
priusqz ap̄propinquaret porte ciuitatis.
in tribus se opposuit figmentis p̄tra illū dirus ho
stis. Vno in specie vrbis. alio leonis. tercio bubali.
Quibz diuina virtute supatis ait ad sathan. O mi
ser modo assimilaris mutis animantibz. derelicto
p̄ortio tui cōditoris. Est tibi modo meli? aut ali
qd̄ gaudium. Respondit sathan & ait. Quale mi
chi gaudiū erit modo. dum tu huc adueneris po
testatē meā euertere cū deo tuo. Tū michi locz
remāserat in hac p̄uincia. Illū em̄ qui huc te trā
misit cito faciā interire. vt tecū meā singulare cer
tamen. Hijs dictis nūqz cōparuit. Tercia die cū
vir dei in domo lucij p̄dicaret. sbito demon filiaz
eiusdem lucij vexare cepit. atqz in ignem misit.
Que statim mortua est. Tunc beatus vir diuissi
me orauit. & infusus lacrimis tenens eius manus
dixit. Eufrasia in nomine dei mei biesu xp̄i surge.
Que statim surrexit. & nullum signum adustōis
in ea appuit. Baptizati sē autē illa die. c. xx. hoies.
octo ceci illuminati. quattuor muti sanati. alieqz
virtutes nō modice patrate. Inerantibz autē pha
num diane dixit beatus taurinus. Ecce dea vestra
rogate illam vt adiuuet vos. Sacerdotes autē pro
strati ceperūt clamare dicentes. Sancta diana in
uictissima dea vindica nos & te de malefico isto.
Demon autē qui intus latebat dixit. Cessate mise
ri cessate me inuocare. Ex quo em̄ vir iste seruus
dei altissimi ingressus est hanc ciuitatem. ego ca
thenis igneis relegatus teneoz. Nec auderē loq̄
nisi ipse iussisset. Tunc beatus taurinus ait ad il
los. Vultis videre deā vestram. Et p̄cipiente eo
demoni vt exiret de simulacro. apparuit ethiops
niger quasi fuligo p̄lixam barbā habens. ex ore

scintillas igneas emittens. Hæc effigiem videntes populi prostraverunt se ante pedes sancti obsecrantes ut ab hac eisdem mox trifea bestia liberaret. Quos ille consolatus est dicens. Nolite timere. tamen fidei habete. Et ecce angelus domini splendens ut sol advenit. omnibusque cernentibus a templo ligatis in dorso manibus eius abduxit. Et baptizati sunt illa die duomilia virorum. multique infirmi curati. Inter quos et ego a deo datus frater eufrasie credidi. et baptizatus ab ipso sum de sacro fonte leuatus. ac postea ad honorem presbiterii ab eodem promotus. Tunc expurgavit templum diane ab omni spurcicia idolorum. et consecrauit illud in honore sancte dei genitricis marie. Tunc cepit circumquaque idola destrueri. & ecclesias consecrare. diocesim circuire. & canonicè ordinare.

¶ XXXV.

De sancto eugenio toletano. ¶ Ex gestis eius.

Sanctus quoque eugenius ex socijs beati dionysii fuit vnus. a quo toletanis ad predicandum destinatus. postquam multitudinem populi barbaricam ad deum convertere nimio desiderio videndi beatum dionysium successus iter arripuit. Cuius iam pene quattuor milibus ab urbe parisi orum propinquaret loco nomine diolio. subito rabies persecutorum longe lateque dispersa inuenit eum cum multitudinem credentium. Interrogatus ab eis quem deum coleret. respondit se tota deuotione procolere christum. Tunc iubent eum interficere. corpusque eius in lacum mercatorij iam dicte ville diolio vicini precipitari occulte. ne forte a christianis inueniret. & in memoriam ac laudem postmodum haberet. Cuius multis diebus illic corpus sanctum delituisse. nulla tamen quod dictum mirum est corruptiois putredine violatum est. Postquam vero persecutorum cessauit insania. quidam illustris & diues nomine ercolus in predicta villa propollens. in somnis a quodam fene admonitus. simulque ab infirmitate qua tenebatur curaturus. diu luculo surgens cum comitatu multo ad lacum prexit. ibique corpus beati martiris sicut in visione didicerat inuoluitum. & nulla tabe infectum. ac si eodem die decollatum fuisset inuenit. Cuius plastro impostum ducere vellet ad sancti dionysii monasterium. ut ibi sepeliret. bobus subito gressum figentibus. nec ultra villo progre valentibus. rogauit omnes orare dominum ut ostenderet quo martir sepelire deberet. Solutisque cunctis bobus preter duos. erant enim quinque iuga. Illi duo concite cucurrerunt donec ad presertim viri pedium puenerunt. & tunc gradum fixerunt. Vbi etiam modo requiescit. ibique multis miraculis claruit. Huius natale celebratur. xvii. kalendas cembriis.

¶ XXXVI.

¶ Edictum domiciani contra mathematicos.

¶ Eusebius in cronica.

Anno imperij sui. xlii. domicianus rursus philosophos & mathematicos urbe romana per edictum exersit. ¶ Helianthus libro xi. Historiam mathematicorum vnus ut supra positum est asclepiadionem nomine suscitatus est quis eum maneret exitus. Qui respondit. ut in breui laceraret a canibus. Quem domicianus statim iussit occidi & sepeliri. ut quasi mendacium eum argueret. Sed repente orta tempestas eundem sepulcrum mox eruit. quem statim erutum canes decerperunt. Nec est mirandum mathematicum ante mortem potuisse predicere. quod ei euenturum erat post mortem. Quia ut ait papa gregorius solent demones multa vera predicere. ut possint animam ex aliqua falsitate laqueare. Et ut ait augustinus. Quotiens astrologi mirabiliter vera respondent. non immerito creditur id occulto instinctu fieri spirituum non bonorum. quorum cura est has falsas & noxias opinionones de astralibus factis inserere humanis mentibus atque firmare. Non horoscopi vocati & inspecti aliqua arte que nulla est. Si autem querat a me quomodo vel ipsi demones id potuerunt prescire. Respondeo. iam domiciano fortassis occulte inspirauerant ut asclepiadionem occidi & sepeliri faceret. & iam tempestatem in proximo futuram tanquam aeris habitatores presenserant. & canes ad eundem locum venturos nouerant. aut etiam ipsi demones in canes transfigurati hoc fecerunt. Non enim dixit suetonius hoc narrando. verum illi casus fantastici aut veri fuerint. Hoc igitur prenunciauerunt quod facturi erant. Certum est autem quod libentius eundem viuum decerperissent quam mortuum. si promissi fuissent.

¶ XXXVII.

De arrogantia & metulositate & forma & morte ac exercitijs eius. ¶ Hugo.

Domitianus in tantam superbiam euasit. ut deum & dominum se totius mundi appellari iuberet. ¶ Suetonius. In senatu iactare non dubitauit. & patri se & fratri imperium dedisse illos sibi reddidisse. Pari arrogantia cum persecutorum suorum nomine formalem dictarum epistolam sic cepit. Dominus & deus noster sic fieri iubet. Unde institutum est post hanc. ut ne scripto quidem vel sermone cuiusquam aliter appellaret. Statuas sibi in capitolio non nisi aureas & argenteas poni permisit ac ponderis certi. Per hoc terribilis cunctis & inuisus. Tandem oppressus est amicorum libertorumque intimorum conspiratione. simul & uxoris. Annum diemque vicinum vite suspectum iam pridem habebat. quare pauidus semper & anxius. minimis etiam suspicionibus propter modum commouebatur. Tempore vero suspecti periculi appropinquante. sollicitior in dies porticum in quibus spaciari consueuerat. pietes perhinc lapide distinxit. ex cuius splendore per imagines quidquid a tergo fieret prouideret. utque domesticis persuaderet. ne bono quidem exemplo audendam patroni necem neronis. libertum cuius manu in adipiscenda morte adiutus. ille existimabat. capitali pena condemnauit. Denique flauium clementem patruulum suum repente ex tenuissima suspicionem interemit. Quo maxime facto. maturauit sibi exitum. Statuta fuit prope. vultu modesto ruboribusque pleno. grandibus oculis. verum acie hebetiore. caluicio quoque deformis. & obesitate ventris & crurium grauitate. Caluicio ita offendebar. ut in contumeliam suam traheret si cui alij ioco vel iurgio obiectaret. Armorum nullo vel sagittarum proprio studio tenebatur. quibus quarundam etiam ferarum capita ita ex industria figere a plerisque spectatus est. ut duobus ictibus quasi cornua efficeret. Nonnunquam in pueri procul stantis presentibusque pro scopulo dispersam dextere manus palmam. sagittas tanta arte direxit. ut omnis per interualla digitorum innocue euaderent. ¶ Hugo florentinus libro quarto. Sed cum in urbe roma senatum populumque laniaret. & foris male dispositum exercitum assidua hostes cedere conficerent. a senatu est damnatus. & in palatio interfectus. Hoc quoque diffinitum est. ut omnes qui ab eo in exilium extrusii fuerant. decreto senatus reuocarentur. & suas reciperent facultates. Corpusque eius humana caruit sepultura. ¶ Suetonius. Occisum. proplis in differente

miles grauiſſime tulit. Contra ſenatus adeo leta-
tus eſt. vt repleta certatim curia nõ temperaret.
quõ mortuum cõtumelioſiſſimo atq; acerbiffimo
acclamationũ genere laceraret. ſcalas etiã inferri.
clipeosq; & imagines ei? coram detrabi. & ibidez
ſolo affigi iuberet. Nouiffime eradendos vbiq; ti-
tulos. abolendamq; omnẽ memoriã decerneret.

XXXVIII. De imperio nerue
& vita ſancti thimothei apli. **Hugo floziaceñ**

Nerua deniq; ſenex domiciano ſucceſſit.
patronio prefecto factore. & pthemiõ
ſpadone interfectore domiciani. **E**u-
ſebius. Cepitq; anno dñi. xc. mundi vero quartũ
milleſimo. lxi. Impauit aut anno vno & menſibus
quattuor. **A**cto. Eodem anno vt legiẽ ſã-
ctus thimothe? multa p veritate paſſus ad dñm
migravit. **C**ui? vitam polocrates pſbiter ſcripſit.
Policrates. Hic thimotheus ciuitate liſtris
licaoniẽ ortus. a paulo apoftolo edoct? eſt. & cõ-
peregrin? ei? factus. duenit cũ eo ad ſplendidif-
ſimam ephelioz metropolim. a quo epãtum ibide
prim? conſecutus eſt regnãte nerone apud roma-
nos. vbi in doctrinis & miraculis ac cõuerſationi-
bus chozuſcauit. Nõ ſolũ vero apoftoli pauli. ſz
& glorioſi theologi iohãnis qui ſupra pectus dñi
in. c. r. viſor & auditor factus eſt. Nerone enim
pncipes apoftolorz petz & paulum male tractã-
te martirio. conuenit iohãnem theologum ad eſſe
ſplendide metropoli. ſcaturientem de naufragio.
vbi etiã qui diſcipulos dñi ſecuti fuerant apud ſe
cõſtituta differentib? linguis cõſcripta. de factis
miraculis a dño neſcientes ordinatim cõponere.
cõuenientes ad ephelioz urbem ſcõm cõmunem
ſententiã iohanni theologo obtulerũt. qui omnia
deſiderãſ gaudenter motus. que ab ipſis dicta ſẽ
in tribus euãgelij. cõſtituit ſcõm ordinẽ mactei
ſcilicet & marci ac luce. eozũq; nominatões ſingu-
las ſingulis euãgelij ſuppoſuit. Inueniẽs aut eos
diſpenſatões humanitatis narrantes. ea que diuini
no pectore hauſerat. & ab illis dicta non fuerant
ipſe pleniter narrauit. ſupplens etiã que minus ab
eis dicta fuerant diuina miracula. Poſt neronem
aut impante domiciano. iohannes ab ipõ de vrbe
epheſioz exul factus. & in pathmos que eſt vna
cicladum inſula habitare iuſſus eſt. Interea ſãcto
thimotheo epãtum ephelioz metropolis diſpen-
ſante. reliquie pime idolatrie in hijs qui tũc ipãz
urbem habitabant remanſerant. nec ſinebant fre-
quentiffime eos dehortãte ſãcto archiepo thimo-
theo. In die aut abominabilis eozum feſtiuitatis.
trãſcurrens i mediũ porticus hortabaẽ eos dicẽs
Viri ephelij nolite idolatre inſanire. ſed illuz qui
deus eſt plane cognoſcite. At oparij dyaboli indi-
gnantes in doctrina eius. palis & lapidib? vñ iu-
ſtum interfecerũt. Serui aut dei repaulauerũt eũ
adhuc ſpirantem in mõte adiacente ciuitati. et ibi
cum pace ſpiritum deo tradidit. Hoc factum eſt
xxii. die mēſis ianuarij impante nerua.

XXXIX. De reuocatõe iohãnis
de exilio. & de ſuſcitãtõe drufiano. & de chzãtione
philopho.

Hic vero nerua pmo ſuo edicto cunctos
exules reuocauit. quos domicianus exu-
lauerat. **M**iletus. Vnde factũ eſt
vt iohãnes qui eius volũtate cũ iniuria deporta-
tus in exiliũ fuerat. cũ honore ephelim remearet
Occurrit aut ei omnis populus exultans & dicens

Benedictus qui venit in nomine dñi. Cũ autẽ in-
grederet ciuitatem. drufiana que ſemp eũ ſecuta
fuerat. & aduentus ei? deſiderio fatigata fuerat
efferebat mortua. Flebant aut paupes & vidue
& orphani clamãtes. Sancte iohannes apoftole.
ecce drufianã efferim? que ſãctis monitis tuis ob-
temperans omis nos alebat. & deo in caſtitate &
humilitate ſeruiens. quotidie reditũ tuum deſide-
rabat dicens. O ſi videam aplm dei anteq moriar
Et veniſti. & te videre nõ potuit. Tũc ſanct? io-
hannes feretruz iuſſit deponi. & corpus ſolui. &
clara voce dixit. Dominus me? hieſus xps excĩtẽ
te drufiana. Surge reuertere ad domũ tuã. & pre-
para michi illic refectionẽ. Ad hãc vocẽ ſurrexit
& iuit ſolicita de iuſſione apoſtoli. ita vt ſibi vide-
retur qz nõ de morte. ſed de ſomno exciſſet eam
Altera die craton phus in foro ppoſuerat de con-
temptu huius mundi ſpectaculũ. vt duos ditiffi-
mos fratres pduceret. quos fecerat diſtracto pa-
trimonio gẽmas emere ſingulas. quas in oſpectu
oim pueri frangerent. Qd cum facerent. cõgizit
trãſire apoſtolũ. Qui duocãſ ad ſe phm ait. Stul-
tus eſt iſte mundi cõtemptus qui hoim ore lauda-
tur. ſed diuino iudicio contemniẽ. Magiſter me?
iuuenem cupientẽ ad vitã eternam attingere. hijs
verbis inſtruxit. vt ſi vellet eſſe pfectus vendet
omnia ſua & daret paupibus. Cui craton dixit.
Humane cupiditatis fruct? in medio hoim poſi-
tus cõtractus eſt. ſed ſi vere deus eſt magiſter tu-
us. & hoc fieri vult vt haz gemmaz precii eroze
tur paupib?. ſac gẽmas reintegrari. vt qd ego ad
famã hoim feci. tu ad gloriã magiſtri tui facias fi-
eri. Tunc apoſtolus colligens fragmenta i manu
ſua. oculos ad celum leuauit & ait. Domie hieſu
xpe cui nichil eſt impoſſibile. a deſto nũc ſup lapi-
des iſtos. quos ignorantes fruct? elemoſine ad
plauſus hoim cõſtreger. tu dñe p manus angelo-
rum tuoz eas recupa. vt eoz pãcio miſericordie
fruct? expleat. Cũq; fideles qui cum eo erant re-
ſpondiſſent amen. ita ſolidata ſũt fragmẽta gem-
marum. vt nec ſignum aliqd fractionis remaneret
Tunc phus cũ hijs iuuenib? & cũ diſcipulis ſuis
pedib? apoſtoli puolucus cũ omibus credidit. et
fidem dñi noſtri hieſu xpi preoicare cepit. Duo
quoq; fratres illi venũdantes gẽmas quas vendi-
to patrimonio emerãt. paupib? tradiderũt. **XL.**
De duobus qui relictis omnibus penituerunt &
poſtea reſipuerunt.

Quoniam etiam duo viri honorati ciuitatis
epheſioz ſequentes hoz exemplũ. vñ
dentes omnia ſua et dantes egenib?. ſe-
quebant apoſtolũ p ciuitates euntem et verbũ
dei pãdicãte. Contigit aut vt intrantes pgamum
viderunt ſeruos ſuos in ſenicis veſtibus pceden-
tes. et in gloria ſeculi refulgẽtes. Vnde factũ eſt
ut ſagitta dyaboli pculſi efficerent triftes. qz ſe in
pallio vno videret egẽtes. ſuos aut ſuos in potẽ-
tia fulgẽtes. ſz hos dolos dyaboli intelligẽs apls
ait. Video vos et animos mutãſſe et vult? eo qz
doctrinã domini ſecuti eſtis. et omnia veſtra pau-
peribus cõtuliffis. Vnde ſi omnia recupare vultis
que in auro & argẽto et gẽmis habuiſtis. deferre
michi virgas rectas in ſingulis ſaſcibus. Qd cuz
feciffent. inuocato nomine dñi ouerſe ſunt in auz
Iterum ait. Deferre michi lapides minutos a lico-
re maris. Qd cũ feciffent. inuocata maiẽſtate dñi
conuerſi ſunt in gẽmas. Tunc dixit eis. p. vii. dies

ite p aurifices & gemarios & dū pbaueritis auz esse verum & gemas veras nūciate michi. Qd cū fecissent ait. **Ite & redimite vobis terras quas vē didistis. quia celozū premia pdidistis. Emice vobis sericas vestes. vt pro tpe fulgeatis sicut rosa cui? flos dū odorē pariat. ruborē ostendat. repē te marcescat. In aspectu seruoꝝ vestroꝝ suspirastis. & vos effectos pauperes genuistis. Estote floridi vt marcescatis. estote diuites tpaliter vt in ppetuum mēdicetis. Ecce vos ipsi inuocato nomine dñi hiesu xpi infirmos sanastis. demonia fatigastis. cecis lumina reddidistis. Ablata est hec gratia vobis. & facti estis miseri q̄ eratis fortes & magni. Et q̄ terrorem iussu vestro icuciebatis dmonijs. amodo ipi demonia timebitis. Amator em̄ pecunie. seruoꝝ est māmone. Māmone autē nomen est demonis qui p̄est carnalibꝝ lucris. & hijs qui mundū diligunt dñatur. Hec & alia plura dicente apostolo. efferebat iuuenis mortuꝝ. quem turbe faciētes exequias cū matre eiꝝ vidua. i. ceta uernit ante pedes eiꝝ rogātes. vt sicut dzusanā ita & hūc iuuenem suscitaret. Tancusqꝝ oim̄ erat fletus. vt etiā ipse aplus vix a fletu & lacrimis temperaret. Tūc p̄sternens se in orationē. diutissime fleuit & ait. O iuuenis stactee lacrimas dño & p̄ces simul effudi. ut surgas a mortuis vinculo resolutus. & hijs duobus accēto & eugenio annūciēs quātaꝝ amiserint gloriā. & quātam incurrerint penā. Tūc exurgens stactee adozauit apostolum. & cepit increpare discipulos eius dicens. **Vidēte angelos vestros flētes. & angelos sathane in vestra deiectione gratulātes. iā regnum patuz vobis & zetas plenas epul. & delicijs ac gaudijs amissistis. & loca tenebrāz vobis acquisistis. plena draconibꝝ & flamis stidentibꝝ. plena cruciatibꝝ. dolozibꝝ. fetozibꝝ. terroze & horroze. vbi nō cessat ululat. & luctus. Rogate igit̄ apostolū vt sicut me resuscitauit a mortuis ad vitam. ita & animas vestras que iā de libro vite delete sūt suscitaz ad salutē. Tūc ipse stactee p̄sternens se cū illis & om̄i populo om̄s pariter orabāt aplm̄ vt intercederet p̄ hijs ad dñm. Quibꝝ apostolus hoc de die responsū. vt p̄ triginta dies penitentiā deo offerrent. In quo spacio hoc maxime precarent. vt virge auree & lapides ad suā naturam redirent. Qd cū factū esset. stentibus & penitentibus illis & p̄cis intercedentibꝝ vniuersis. dixit apostolus. **Scire vos volo qz dñs suscepit penitentiā eozum. Ad illos autē cōuersos ait. Ite & reportate vgas ad siluā. & lapides ad harenā. Qd cū fecissent. receperūt etiā gratiam curationum quā amiserant.******

C. XLI.

C. De conscriptione

euāgelij ioh̄is contra hereticos. C. Hugo vbi supra.
Quam autē fuisse ioh̄anes in exilio. pulula uerunt. Interea p̄ asiam hereticozū semia quedā cherimchi. s. et hebionis. xl. ceterorum qui negant xpm̄ in carne venisse. Quos idē theologus in epistola sua anti xpos appellat. mundum ab angelis factū esse dicentes. et hiesum hominem tantūmodo fuisse nec surrexisse. Irridebāt quoqꝝ ecclesiastica dogmata. et resurrectionē mortuozum nō credebant. Cū redisset ergo ab exilio iam dictus apostolus. cōpūllus est ab alie fratribꝝ et multaz legatōibꝝ ecclesiarum. de coeterna patris et christi diuinitate facere sermonē. Qui mox in ipso sui facti euāgelij exordio patenter ostendit. qz in p̄ncipio erat verbū. et verbū erat apud

deum. et deus erat verbum. **Cui? sermone p̄dicta heresis abdicat. C. Eusebius in historia ecclesiastica. libro tercio. Ioh̄anem tradunt vsqꝝ ad vltimum pene vite sue tempꝝ. absqꝝ vlli? scripture indicijs euāgelij p̄dicasse. Sed cū triū euāgelioꝝ etiā ad ipsum noticia puenisset. p̄basse quidē dicitur fidem et veritatē dictozum. deesse tamen vidit aliqua. et ea maxime que p̄mo p̄dicationis sue tpe dominus gesserat descripsit. C. Helmand? vbi supra. Sed p̄ri? indixit ieiuniū om̄ibꝝ ut orarent se digna scripturum. Ferē autē illum p̄ illo loco secretissimo in quo diuina scriptur? secesserat orasse. ut nullas huic insites op̄i ventoz ibi. aut imbrizū iniurias pateretur. hancqꝝ eidē loco vsqꝝ hodie reuerentiā elemēta seruare. C. Eusebi? vbi supra. Hirene? in. iiii. cōtra heresim libro. Ecclesia inquit que est apud ephesum fundata est a paulo. a ioh̄ane vero edificata. C. Polierates. Nā thimothe? ab eo p̄mus eiusdē metropol' episcopatū suscepit. Qui postmodū de exilio rediens ephesum. et eundē sanctū thimotheū secū dum supradictū modū finisse vitam inueniens. p̄ eoz postulationē qui tunc inuenti sūt sacrozū dei p̄ncipales. p̄sulatū aplici throni suscepit et p̄man sit. illam magne metropolis sedē sacrā moderans vsqꝝ ad traiani imperiū. C. XLII. C.**

De filio eiꝝ spiritali quē a latrocinijs reuocauit.
C. Eusebius vbi supra.
Quemens alexandriam? Audi inquit fabulam. nō fabulā. sed rem gestam de ioh̄ane apostolo. et memorijs oim̄ traditam. Cū post tirāni obitum de patbmo insula ephesū rediret. rogabat etiam vicinas lustrare p̄uicias. quo vel ecclesias fundaret in quibꝝ non erant locis. vel in quibus erant sacerdotibus ac ministris instrueret scdm̄ qz ei de vnoquoqꝝ spiritali sanct? indicasset. Cū igit̄ venisset ad quandā urbē haud longe positam. omnibꝝ ecclesiasticis solemnē adimpletis. vidit iuuenē quendā validum corpe. et vultu elegantē. sed animis acrem. quem ep̄o illius loci cōmendauit summo studio sub xpi et ecclesie testimonio. Et post hoc ephesū rediit. Tūc p̄sbiter puez? susceptum in domo sua cum omni diligentia nutrit. Ad vltimū etiā ei bap̄tismi gratiam tradidit. Post hoc velut cōsides gratie q̄ fuerat cōmunicus. paulo indulgenti? iuuenem habere cepit. Sed ille immatura libertate potitus. p̄ equos uos quibꝝ luxur et desidia cordi est. p̄mo quideꝝ cōuiuioꝝ illecebris decipit. inde nocturnis cum furis sociū sibi p̄tici pemqꝝ cōciscunt. Tandem ex integro p̄ditioni se tradens. nulli inferiori flagitijs esse patit. Deniqꝝ illos ipsos qui prius magistrī crimum ei fuerant. discipulos facit. et latronum ex hijs turmam quibus ipse dux et p̄nceps p̄fessit instituit. ac cum eis omni crudelitate grassatur. Tempore autē elapso cū rei poposcisset utilitas. inuitat iterum ad illam urbē ioh̄anes. Et cum cetera p̄ quibꝝ venerat ordinasset. age inq̄t o ep̄e. depositum rēp̄senta. qd tibi ego et christus cōmēdaui. At ille obstupuit. pecuniā putās a se reposci quā nō acceperat. Quē ioh̄anes heretem videns. iuuenē illum inquit repero a te et animam fratris. Tūc grauit̄ suspirās senioꝝ et in lacrimas resolutus. mortuꝝ est inquit. Quomodo inquit uel quali morte. Deo inquit mortuꝝ est. qz pessimus et flagiciōsus euasit. Et nunc montem quendā cū multā manu latronū occupauit. Hijs

auditis apostolus vestem continuo quia erat indutus scidit. & cum ingenti gemitu bonu inquit eustodem anime fratris dereliqui. Sed nunc michi equus parat et dux iteris. Confestim igitur ab ecclesia cocitus pperans. cum puenisset ad locuz detinet ab his latronibus q custodias obsuabat Sed ille nec fugere nec declinare psumit usq nites. ingenti tn voce clamabat. qz ad hocipsu veni aduocate michi pzncipē vestru. Qui cu veniret armatus. eminus agnito apostolo pudore coact in fugam vertit. Ille admissu post eu equo cofestim sequit fugitatem. etiā etatis oblitus simul & clamans. Quid fugis o fili patrem. quid fugis merem fenē. Noli timere. qm habes adhuc spem vite. Ego christo p te rationē reddaz. certe & mortem libenter excipia sicut dominus excepit p nobis. & animā meā p tua dabo. sta tm & crede michi. qz christus me misit. At ille audiens restitit. & vultum i terrā demisit. Post hoc arma picit. & tremefactus flebat amarissime. Accedentisq ad se senis puolūt est genibus. gemitibz & vlulati bus quibz poterat satisfacis. & vberimis lacrimarum fontibz itez baptizabaē. solam dexterā suam occultans. Apostolus vero iurisiurandi sacramento se ei a saluatore veniam impetratuz pollicens. simulqz genibus ei? puolutus. atqz ipsā dexteram ex cui? ofcencia torquebat tanqz p penicē tiam iam purgatam deosculās. ad ecclesiā reuocat. & indefinētes p eo oratōes pfundens. ac cū ipso crebra ieiunia ducens. Sed & varios sermonum psolatōibus exterritos ei? aios mitigans. nō pz abstūit qd eum in omibz emendatū etiā ecclesie p ficeret. p hec magna exempla penitētie pzbens. & in eo trophea visibilis rurrectionis ostendēs

¶ Idem in quarto libro. Iohānes discipulus domini apud ephesum cū balneas lauandi gratia fuisset ingressus. & vidisset ibi cherinthū. ferē exiuisse cōtinuo & discessisse nō lotus dicens. Fugiamus hinc. ne et balnee ipse corruant in quibz cherinthus lauae veritatis mimit. ¶ XLIII. De ruina ydolorū. & veneno qd sine lesione bibit

¶ Miletus.
Quam aut omnis asia iohānem excoleret et pdicari. accidit ut cultores ydolorū seditionem excitantes traherent eū ad templum diane. & vrgerēt ut ei sacrificaret. Iohānes aut blande exorabat populū vt longe se faceret a templo. Cūqz omīs foras exissent. voce clara corā omnibz iohānes orauit ut templū et idola que in eo colebant corruerent ita ut neminē lederēt. Statimqz ad vocem eius omīa simul cū templo idola in puluere redacta sūt. Eadem die. xii. milia hominū cōuersi sūt. & baptismo cōsecrati. Tūc pontifex idolorū excitauit seditionē in populo. ita vt populus cōtra populum parēt ad bellum. Cui ait apostolus. Quid tibi faciā aristodame ut tollam indignationē de animo tuo. Qui respondit. Dabo tibi venenū bibere. Quo hauſto. si mortu? nō fueris apparebit vtz esse deū tuū. Cui annuete apostolo. Ille ait. Prius est ut videas bibentes & statim morientes. vt vel sic possis hoc poculū formidare. Pergensqz ad pconsulem petijt ab eo duos viros qui p suis erant sceleribz decollādi. Et statuens eos in medio foro coram apostolo & omni populo. fecit eos venenū bibere. Qui mox vt biberunt spiritū exalauerūt. Illisqz mortuis iacentibus. iohānes inrepidus et constās calicē accepit.

factoqz i eo signaculo crucis dixit. Deus cui ois creatura deseruit. quē omīs potestas expauescit. cui? audito nomie serpens cōquiescit. draco fugit. rubeta torpescit. scorpius extinguit. regulus vincit. & omnia venenata & noxia animalia terrent. tu extingue hoc veneni virus & opatōes ei? mortiferas. viresqz ei? euacua. & da omnibz his oculos vt videant. & cor vt magnitudinē tuaz intelligant. His dictis. os suū & se totum armavit signo crucis. & totum bibit qd erat in calice. Attendens aut populus p tres horas vultum ei? hilarem. nullaqz signa pallozis omnino aut trepidationis habentem. clamauit. Vn? verus deus est quē iohannes colit. **¶ XLIII.**

De suscitacione illoz q veneno interierant.

Aristodim? aut nec sic credens ait iohi. Inest michi adhuc dubietas. sed si istos qui hoc veneno mortui sūt in nomie dei tui excitaueris. emundabit ab omī dubietate cor meum. At populi insurgebant in eū dicentes. Incendemus te & domuz tuā si ausus fueris apostolum dei vltra in sermone facere laborare. Apostolus aut vidēs seditōez fieri. petito silēcio ait. Prima est quā de diuinis virtutibus imitari debetis patientia. si adhuc infidelitate teneē. nō cessabo ab hoc ope quo possit medela vulneribz eius puenire. Et cōuocans eum dedit ei tunicam suā dicens. Vade & mitte eā sup corpa defunctorū & dices. Apostolus domini nostri hiesu xpi misit me. ut in ei? nomine exurgatis. vt cognoscant omīs. qz vta & mors famulant domimo hiesu xpo. Qd cū ille fecisset. & eos exurgere vidisset. adorās iohannem. festinauit ad pconsulem dicens. Memorem te puto qz contra iohannem frequenter iram tuaz excitauit. & multa mala cōtra eum egit. Vnde vereor ne iram ei? expiar. Est em de? sub specie boia latens. Nam venenū bibens incolumis pseuerat. et veneno mortuos tactu tunice sue p manus meas resuscitauit. Tūc venientes ambo pstrauerūt se apostolo. scilicet aristodem? et pconſul indulgentiam flagitantes. Quos ille suscipiens. pcepit eis vini ebdomade ieiuniū. quo expleto baptizauit eos. Ipsi aut baptizati cum omni sua parentela et affinitate et famulis suis fregerūt omīa simulacra et fabricauerūt basilicam in nomine sancti iohis. in qua assumptus est. **¶ XLV.**

De sancto eutiche ac socijs ei? & ceteris hui? re pozis martiribus. ¶ Ex vita sanctorum nereia & achillei.

Audiens iterum aurelianus qz domicilla magis adhuc diligerz eutiche uictorinū et maronem q fecerat nereum et achilleum. impeerauit a nesua impatore ut eos sibi daret si sacrificare idolis ncluisent. Quos fortit resistentes. deposuit de insula. et quasi suos p singula predia sua diuisit ut terram quotidie foderent. et sero cantabzum. id est. frumētū quisquillas māducarent. Sz cum ibi omīs gratiosi essent et miracula facerent. et multos pdicando cōuerterēt. ab aureliano penis uarijs occisi sūt. **¶ Actor.** Porro sub pfato impatore nonnulli etiā alij p christo passi legunt. quozum ad plenum gesta non reppi. sed ex martirilogio breuiter collegi in hunc modū

¶ Ex martirilogio. xvii. kl. man? celebraē in ycalia natale beatorū martirū maronis. eutichetis et uictorini. Qui pmo apud insulam pontiam in xpī confessione longum ducentes exiliū. postmodū

... conuersi sunt...
... mortuis...
... iohannes...
... aristodamus...
... eutiches...
... uictorinus...
... maronius...
... nereus...
... achilleus...
... aurelianus...
... eutiches...
... uictorinus...
... maronius...
... nereus...
... achilleus...
... aurelianus...
... eutiches...
... uictorinus...
... maronius...
... nereus...
... achilleus...
... aurelianus...

sub principe nerua cu conuertissent plurimos ad fide iussi sunt varijs interfici penis. Itē rome non septembris beati victorini martiris qui sanctitate & miraculis pclarus sacerdotiu aminternine urbis toti? populi electione adipiscit. Inde postmoduz sub impatore nerua iustus est suspendi capite de orsum. m loco vbi putentes & sulphuree emanat aque. Qd cu p rriduum p noie xpi passus fuisset gloriose coronatus victor migravit ad domum

Hugo vbi supra. Nerua deniqz cesar afflicte reipublice multu consuluit. dum traianum virum strenuu & sapientissimum sibi in filiu anteqm moreret adoptavit. **E**usebius in cronicis. Ipse autē nerua in ortis salustianis morbo pijt. Anno etatis sue. lxxii. Decreto autē senat? inter deos relatus est. **XLVI.**

De imperio traiani.

Anno igitē dñi. c. mundi vero quartimillesimo. lxxii romanoz. xi. traianus regnavit annis. xxix. **H**ugo vbi supra. Hic apud agrippā gallie urbem insignia imperij suscepit. moxqz germaniā trās rhenū sibi subegit. & trās danubiū gētes muleas supavit. Barbaras etiā nationes trans eufratē & tigrim sitas rdegie in pumcias. Deniqz seleuciā & babiloniā occupavit. & vsqz ad moie fines post magnū alexandru accessit. Hic etiā fuit liberalis in amicos. habens in re militari diligentia. in ciuilib? lenitatem. & in subleuandis ciuitatib? largitatem. Deniqz pstrato & debilitato statu romano. in remediū malozū credebāt diuinit? datus. **H**elinandus. Hic ali quādo cum pfecturus ad bellū iam equū ascēdisset. vidua quedam apprehenso pede illi? miserabiliter lugens iusticiā sibi fieri de hijs qui filium ei? iustissimum & innocentissimum occiderāt poscebat. Tu inquit auguste impas. & ego tam atrocem iniuriā patior. Ego ait ille satisfaciā tibi cū rediero. Quid si nō redieris ait illa. Successor inquit meus satisfaciet tibi. At illa. quomodo hoc sciam? Qd & si factus? est. quid tibi pderit si alius bene fecerit. Tu michi debitor es. secundū opa tua mercedem receptus? Fraus autē est nolle reddere qd debet. Successor tu? iniuriā patientib? vel passuris p se tenebit. te nō liberabit iusticia aliena. Bene age? cum successore tuo si liberauerit seipsum. Hijs verbis motus traian? descendit de equo. & causā vidue pntialitē examinavit. & odigna satisfactione viduam consolatus est. **XLVII.**

De plutharco eiusdem pceptore.

Huius institutor fuit plutharcus pbs q habebat seruū hominē nequā & otumacem. sed liberalib? disciplinis eruditissimum. Contigit autē ut ei nescio quā ob causā runcam detrahi cediqz iuberet. lozo cepat ille verberari duriuscule. cū tamē insciare? culpam dicens se nichil deliquisse. postremo cum nichil pficeret rogando veniā vociferari cepit. & inter verbera sua & obiurgatoria loqui. nō ita se habere plutharcum ut philosophū deceret. Irasci curpe esse. ei pfertim qui de malo ire sepi? disceptauerat. librumqz pulcerimū scripserat d patientia. Adiciēbat esse pbrorum q doctrinā morib? impugnabat. qui mentis ab integritate plapsus. effusus et puolut? in iram. plurimisqz plagis mulctaret innoxiiū. Ad hoc plutharc? lente & lenitē & summa cū grauitate ait. Nūquid q vapulas tibi irasci videris. Est ne ira mea. si a me debitum recipis. Ex

vultu ne meo. an ex voce. an ex colore. an saltē ex verbis ira me corruptum intelligas aut correptum. michi quidē neqz oculi ut opinor truces sē. neqz os turbiduz. Neqz immaniter clamo. neqz in spumam ruboremqz feruesco. neqz pudenda dico aut penitēda. neqz omnino trepido ira aut gestio. Hec omnia quippe si nescis iraz signa esse solēt. Et simul ad eum qui cedebat cōuersus. Interim inquit dum ego & hic dispntam? tu hoc age. & sine iracundia mea retūdes huilem otumaciā. & iniquuz penitere doceas q iurgare. **XLVIII.**

De libro plutharā misso ad traianum.

Hic scripsit ad traianū libellum pulcerrimum de ostitione politica. cui? titulus est traiani institutio. in quo qualis debet esse princeps eleganter descripsit. Cui? principium hoc est. Plutharcus traiano salutem dicit. Modestiam tuā nouerā nō appetere principatum. quē tamen semp mox elegantia merens induisti. Quo quidē tanto dignior iudicaris. quanto a crimine ambitionis videris esse remotior. Tue itaqz virtuti cōgratuloz & fortune mee. si tamen recte gesseris quē probe meruisti. Alioquin piculis te & me detrahentiū linguis subiectū iri nō dubitō. cum & ignauia impatorū roma nō ferat. & simo publicus delicta discipuloz refundere soleat in pceptores. Sic seneca neronis sui merito detrahentium carpit linguis. Adolescentium suoz temeritas in quintilianum refundit. & socrates i pupilum suū fuisse clementior criminat. Tu vō quiduis rectissime geres. si non recesseris a te ipso. Si primū te cōpuleris ad virtutem. recte procedēt vniuersa. politica ostitionis maiorum vires tibi exculpsi. cui si obtemperas plutharcū viuēdi habes auctorem. Alioquin pntem epistolaz testez inuoco. quia in pnciem imperij nō pergis auctore plutharco. Idem plutharc? quattuor principibus inculcare conat. s. reuerentiā dei. cultum suū. disciplinam officialiū & potestatum. affectum & protectionem subditoz. idem scripsit libz de magistratu moderatōe. qui inscribit archigimmatō

XLIX. De trāscu iohānis euāgeliste. **H**ugo vbi supra.

Traiani temporibus iohannes apostol? qui quasi vnus de paradisi fluminibus verba sancti euāgelij in toto orbe terrarum diffudit. cum esset annorum. xcix. migravit ad dñm. **M**iletus. Nam cū esset. xcix. annoz apparuit ei domin? hiesus cū discipulis suis et ait. Tempus est ut epuleris in diuino meo cū fratribus tuis. dominica die resurrectionis mee q post quinque dies futura est venies ad me. Itaqz dominica die cōuenit omnis multitudo in pferam ecclesiam. & a primo galloz cantu agens misteria dei omnem populum vsqz ad horam terciā diei allocutus est. hortans eos ad pseuerantiā. & nunciāsis vocationem suā. Post hoc iuxta altare foueaz iussit fieri. et terram foris ecclesiaz prolici. Descēdensqz in eam. expandit manus suas ad deū et ait. Inuitatus venio gratias agens. quia me dignatus es domine hiesu xpe ad tuas epulas inuitare. sciens q ex toto corde meo desiderabā te. Odoz tu? cōcupiscentias i me excitauit eternas. Et nūc domine cōmēdo tibi filios tuos quos tibi virgo mater ecclesia p aquā et spiritū regenerauit. Aperi michi ianuā vite. princeps tenebrarum nō occurrat michi. et manus extranea non stingat me. sed

susape me secundū verbum tuum. et perduc ad
cōiuiū epulaz tuarum. Et cum omīs populū re-
spondisset amen. lux tanta apparuit sup apostoluz
vna fere hora ut nullū sufferz aspectus. Postea
inuenta est illa fouea plena nichil aliud in se hñs
nisi manna. qđ vsqz hodie gignit locus ipse. Ibi
omnes homines ab infirmitatibz et piculis liberā-
tur. & p̄cum suarum obtinent effectū. **C.L.**
De eius virginitate & rigoris iusti temperie.

Ex plogo sup euāgelium eius.

Hic est iohānes virgo electus a deo. quē
de nuptijs volentē nubere vocauit de?
Cui? virginitatis in hoc duplex testimo-
nium euāgelio dat. qđ & p̄ ceteris dilectus a deo
dicit. & huic matrē suam pendens in cruce cōmē
dauit deus. vt virginē virgo seruarz. Et hic sciēs
supuenisse diem recessus sui. cōuocatis discipulis
suis in epheso p̄ multa signoz expimenta p̄zomēs
xpm̄. descendens in defossū sepulture sue locū. fa-
cta oratione positus est ad patres suos. taz extra-
neus a dolore mortis. qđ a corruptōne carnis alie-
nus. **C. Casianus in libro. vii. collationū.** Ferē
inquit sanctus abrahā beatissimū iohānes euan-
gelista cum p̄dicem mollior demulceret. quendā
ad se habitu venatorio venientē subito cōspexisse
Qui miratus qđ vir tante opinionis & fame. ad tā
parua & humilia oblectamenta se submitterz. Tu
ne es inquit ille iohānes cui? fama insignis ac ce-
leberrima. me quoqz sūmo desiderio tue agnitōis
illexit. Cur ergo oblectamentis tā vilibus occu-
paris. Cui beatus iohānes ait. Quid est qđ manu
gestas. At ille. arc? inquit. Et cur nō eū tentum
ait semp vbiqz circūfers. Cui ille respondit. Non
oportet. ne iugū curuamine rigoris fortitudo laxa-
ta mollescat ac depeat. Et cū oportuerit vt forzio
ta in aliquā ferā spicula dirigant. rigore p̄ nimie-
tatem otinue tensionis amisso. violentior ict? nō
possit emitti. Nec nostrū inquit beatus iohannes
anjm̄ te offendat o iuuenis tam parua hec breuif-
qz laxatio. qui nisi remissione quadam rigorem
tensionis sue interdū releuet ac relaxet. si r̄misso
rigore lentescens virtuti sp̄itūs cū necessitas po-
scit obsecundare nō possit. **C. Eusebius in cro-
nicis.** Iohānem apostolū vsqz ad tpa traiani hīre-
neus ep̄scopus p̄mansisse scribit. Post quē audi-
tores ei? insignes fuerunt. papias ierapolitanus
ep̄s. & polycarp? smirne? & ignatius antioche-
nus. **C. LI. C. De crucifixione san-
cti simeonis ep̄i. C. Eusebi? in libro.**

Dost neronē domicianūqz. sub traiano p̄
singulas ciuitates ex insolētia populi p̄
secutionem in nostros accepimus motā
Quo in tempore etiā simeon cleophe fili? quē se-
cundum hierosolimīs ord̄ inatū ep̄m supra docui-
mus. p̄ martiriū carnis vinculis resolut? est. Ho-
rum al stipulator ipse est egesippus. Is ergo refert
qđ a quibusdā hereticis accusat? sit supradictus
vir tanqđ xp̄ianus. & multis supplicijs affectus per
multos dies. ita vt etiā iudex ipse cū amicis suis
de eius patientia miraret. & ad vltimum iuberz si
mili eū qm̄ domim? ptulit passione vitā smire. Sz
& ipsa verba quib? p̄testat? audire gratius p̄uo
Ait ergo cū de hereticis diceret. Ex hijs igitē ip̄if
accusauerūt quidā simeonē cleophe filiu? tanqđ qđ
esset ex genere dauid & xp̄ianus. & ita martir ef-
fect? est. cum esset annoz. cxx. sub traiano cesa-
re apud acticū cōsularem. Addidit etiā hoc qđ ac-

cusatores eius cum illis temporibz p̄quirerentur
si qui ex genere dauid & ex regia tribu descende-
rēt cōphensi sunt inē ipsos. Qz aut simeon vn?
ex ipsis fuerit auditoribz domini. vel longeuitas
eius indicio est. vel euāgelioz fides. Vbi etiā ma-
ter ei? maria cleophe vxoz iferē. Sz & alios quos-
dam idem scriptoz refert. p̄ter eos de quibus su-
pra diximus. nepotes iude. vn? ex fratribz domi-
ni p̄ idem tempus. sup̄stites inuentos. & domici-
ani temporibus martires factos hoc mō scribens
Veniunt igitē hij & p̄sunt omni ecclesie tāqđ mar-
tires & xpm̄ qui domini. & reddita pace ecclesie
p̄manserūt vsqz ad tpa traiani cesaris. usqzquo cō-
sorbimus dñi simeon de quo supradiximus filius
cleophe calumniaz patere ab hereticis tanqđ xp̄i-
anus cōsulari delat?. A quo cū multo tpe suppli-
cijs fuisset affectus. martirio cōsumat? est. omni-
bus qui aderāt & ip̄o iudice admirantibz. vt. cxx.
annoz senex crucis suppliciu? ptulisset. **C. LII.**
De vita facti clemētis pape. C. Ex gestis eius.

Etempestate passus est sanct? demēs
papa. qui tercius post beatū petrū apo-
stolum ita mozz ornamentis pollebat. qđ
omnibus xp̄ianis. & etiā iudeis ac gentilibz. ratiois
capacibz. p̄placebat. Cū itaqz domicillam neptem
domiciani impatoris in virginitate sacro velamie
cōsecrasset. & theodozā vxozē sifinnij in castitate
manere p̄mitteret. sifinnij zelo ductus ecclesiā oc-
culte intravit. scire volens cur illa ecclesiā sic fre-
quentaret. At vbi demēs orauit ita cecus & sur-
dus effectus est. qđ nil videns vel audies. pueris
suis dixit. vt se foras eucerent. Sed illi girātes p̄-
toram ecclesiā ianuā ei? inuenire non poterant
Quos cum vidisset theodoza sic errātes. primo qđ
dem declinauit ab eis putans qđ apertis oculis co-
gnosere eam posset. Audiēs aut p̄ puerum quem
ad eos direxit cur ita surdus & cecus esset. orauit
deum vt eū exire p̄mitteret. Quo facto. cū renū-
ciassent serui theodoze qđ adhuc cecus & surdus
eēt. illa post missam p̄strata cū lacrimis ad pedes
sancti clemētis rogauit eū. vt p̄ viro suo cui sic
acciderat oraret. Et sanct? demēs p̄umpēs in
lacrimis rogauit omīs qui aderant vt simul omīs
p̄ illo domino supplicarent. Et sic p̄fectus cū ip̄a
ad eū iuenit ip̄m apertis oculis nil videntē. & nil
penitus audientem. Cūqz p̄ eo orasset. & ipse au-
diret & videret putās magice se delusum. iussit
seruis suis vt clementem ligarent & traherēt. At
illi ligantes & distrabentes columnas. putabant
sicut & sifinnio videbat qđ sanctū clementem vin-
ctum tenerent et traherent. Tunc sanct? demēs
abscessit monens theodozam vt p̄ viro suo semp
oraret. donec eum domim? visiteret. Flenti itaqz
theodoze et oranti. ad vesperū apparuit sanct? pe-
trus canicie venerādos dicens. Per te salu? erit si-
finnius. vt impleat qđ dixit frater meus paulus
apostolus. Sanctificat? vir infidelis p̄ mulierē fi-
delem. Hoc dicens abscessit. Sifinnij quoqz theo-
dozam ad se vocauit obsecrans vt p̄ se oraret. et
sanctū clementem ad se venire rogaret. Tūc illa
p̄perans cum gaudio sanctum clementē adduxit.
Qui sifinniū de fide instruens. ip̄m cū alijs de do-
mo eius numero. cccc. et. xxii. in pximo pascha
baptizauit. Multi etiā nobiles et amici nerue im-
patoris p̄ hunc sifinniū crediderūt. **C. LIII.**

De exilio eius et passione.

...fuerunt publici
...secundum
...simeon
...theodoza
...sifinnio
...clementem
...pascha
...baptizauit
...nobiles
...crediderunt
...C. LV.
...C. LX.

DEniqz comes sacroz publicus tarquini? pecuniā multis dedit. & contra sanctuz clementē maximā seditionē cōmouit. Sz mamertin? pfect? adductū sibi cū multis verbis inclinare temptaret. & ille prudenter & rationaliter ad omnia responderet. inādauit traiano imperatori qd clementē ep̄m qui nil mali fecerat sic popul? accusasset. At ille remandauit eū debere aut sacrificare. aut in exiliū ire vltra mare. Qd cū fuisset a senatu firmatū. tantā gratiā deus sancto clemētī tribuit. qd etiā mamertin? flens ppter eū. & dans ei nauim & omnia necessaria multis d cle ro & populo comitantib? sic eum dimisit. Profe ctus autē in exiliū venit. & inuenit ibi plusq̄ duo milia xp̄ianoz iam dudum ad secāda marmora dā natozum. Qui videntes sanctū clementē. in fletū & lacrimas p̄pererūt. Quos cū ille ī domino cō fortasset. & a sex miliarib? aquā deferrī audisset. orauit deū vt fontem suis confessoribus aperiret. Et post arcūspiciens. vidit agnum stātem. & erecto pede dextero quasi locū ei ostendentem. Tūc demens intelligens diuinū esse qd sol? ipse vide rat. p̄xit ad locum cū omnib? p̄cipiens vt ibi fo berent. Sed cum illū locum in quo agnus stabat nō tangerēt. ipse accepto bzeui sarculo locum s̄b pede agni percussit. & statim aquis exūdantib? fōs erupit. Ad hanc samā. & sancti viri doctrinā in vna die quingēti & ampliq̄ baptizati sūt. & intra vnum annum. lxxv. ecclesias construxerūt. Post tres annos audiēs hoc traian? ex maligna relatio ne gentiliū. quendā ducem illuc misit. Qui dum om̄s velle mori cōspiceret. multitudini pepit. & sanctū clementē solum ligata ad collum ei? anco ra p̄cepit in mare submergi. **CLIII.**

De miraculis ei? post obitum.

Quod cū factū fuisset. & popul? xp̄iano rum in litore simul fletet. corneli? & fe bus discipuli ei? monuerūt oēs orare de um ut sibi corpus sui maritis demonstraret. sta tim mari p̄ tria miliaria recedēte. ingressi p̄ sicuz inueniūt in modum templi mormozeū habitaculū a deo paratū. & in archa corp? sancti clementis petri discipuli. & ancorā iuxta eū. Reuelatum est autē discipulis ei? ut eum tollerent. In omni autez anno passionis ei? die recedit mare. vii. dieb?. & aduentib? iuxta ciuitatē crisonā siccum p̄rebz iter p̄ tria miliaria. & expleto festo aque regrediū tur. In vna solemnitate cū m̄r cū paruulo suo fi lio ad locum accessit. et post acta solennia dor miente puero repente mare rediens om̄s ad lit? p̄perare coegit. Tunc mater oblita filij cum ad li tus venisset cū fletu & eiulatu maximo per litora discurrebat. si quis forte corp? filij sui eiectū ad litus vidisset. Et nichil inueniēs. tandē cōfortata a p̄p̄quis ad p̄p̄ria redijt. & totū annum ī lamē tatione deduxit. Post annum vō p̄perauit ad lo cum si forte de filio suo aliqd inueniret indicium Itaqz recedente mare om̄s anticipās occurrit ad tumulum. Et cū post orationem surgeret. subito vidit infantem sicut eum. reliquerat dormientem. Quē credens mortuū. accedens p̄pius dormien tem cognouit. et excitatū velociter expectantib? populis incolumem leuauit in vlnis. Et interro gatus vbi p̄ annum fuisset. respondit se nescire si annus integer p̄terierat. sed se tm̄ una nocte doz misse suauiter estimabat. **CLV.**

De sancta domicilla & ei? sociab?. **CLVI.**

Sanctorum nerej & achillei.

Dorro aurelianus reuocans domicillā de exilio. iussit ad eā ire duas virgines eu frofinam & theodoroz collactaneas ei? ut suaderent ei. At illa cū eisdem de domino p̄dicaret. fratrem theodoro cecū & filiulam nutricis eufrosine mutam sanauit. Qd ille videntes. cum multis alijs paganis baptizate sunt. Post hoc au relian? cum duob? sp̄s theodoro & eufrosine. & trib? mimis. id est. ioculatorib? venit. ut siml nuptias domicille celebraret. Et cum a sulphicio & feruiliano increparet. verba eoz nō curans. iussit includi in thalamo domicillam. ut postmodū vio lenter opprimeret. eā. Et deficientib? in cantādo & saltando mimis. ipse p̄ duos dies tam diu sal tauit. qd saltādo deficientis expirauit. Qd multi vi dentes cōuersi sunt. Tunc frater aureliani nomie luxurius impetrauit a traiano imp̄atore vt hos om̄s ad sacrificandū cōpelleret. aut nolentes occi deret. Vnde cū occidisset sulphiciū et feruilianum. abiit ad p̄dictas virgines ad tarracinentem ciuitatem. Et cū nolent sacrificare. supposuit ignem in cubiculo in quo simul morabant. Que orantes p̄strate in facies suas spiritū emiserunt. Quaruz corpa sanct? cesarius dyacon? mane illesa reperi ens sepeliuit. **CLVI.**

De sancto ignacio anthiocheno. **CLVII.**

Sub eodem passus est beatus ignacius di scipulus sancti iohānis. Ep̄us vō antio chie. Qui cū diu p̄ pace sancte ecclesie domino supplicasset. nō suum sed infirmoz picu lum timens. traiano imp̄atori de victoria redeun ti. et mortem xp̄ianis om̄ib? cōmittenti occurrit. et se xp̄ianum p̄fites. ferro vinctus iussus est ro mam duci. Traditus est ergo. x. militib?. quozuz crudelitas erga sanctum nullis beneficijs poteat mitigari. Veniens ergo p̄sentat? traiano imp̄atori. Qui dixit ei. ignaci cur anthiochiā ciuitatem s̄bel lare facis. et gentem nostrā ad xp̄ianitatem cōuer tis. Ignacius respondit. Vtinam et te possem ab ydolatria cōuertere et ducere ad xp̄m. vt semper obtineres fortissimum p̄ncipatum. Traian? dixit. Sacrifica dijs. et eris princeps sacerdotū meozum. et mecum regnabis. Ignaci? respōdit. Nichil est mo qd p̄mittis. nec sacrificabo dijs tuis. nec etiaz honorem cupio tue dignitatis. facito de me quib? quid vis. qd nullo modo me mutare poteris. Tra ianus dixit. Plumbatis scapulas ei? contūdite. et vngulis latera laniate. et duris lapidibus ei? vul nera cōfricite. Et cum in hijs cōstantior p̄maneret. ait traianus. Expandite manus ei? et igne re plete. et sup carbones viuos eum nudis plātis fa cite ambulare. Respōdit ignaci?. Nec ignis ardēs. nec aqua bulliens poterit in me dei extinguere ca ritate. Traianus ait. Maleficia sūt hec. qd tanta patiens n̄ cofentis. Respondit ignacius. Nos chri stiani malefici non sumus. imo in lege nostra ma leficos viuere p̄mittere p̄hibemur. Malefici vos estis qui demones adoratis. Traianus dixit. Lani ate vngulis dorsum eius. et aceto et sale p̄fundi te plagas eius. Respondit ignacius. Non sunt cō digne passionis hui? temporis zc. Traian? dixit. Tollite eum. et vinculis ferreis alligate. et in cippo in ymo carceris custōdite. et tribus diebus et tribus noctibus a nemine videat. et sine cibo po tuqz p̄manens post triduum a bestijs deuoretur. Tercio igiē die iussu imp̄atoris senat? cepit cum

populo cōuenire. ut viderēt ep̄m antiochie. qui cum bestiis habebat pugnare. Et sedens traian⁹ iussit adduci sanctum ignaciū. Quē cū moneretur vel iam cōsentiret. Cum superari nō posset dixit. qm̄ sup̄ bus est & otemptor alligantes eum. duos leones ad eum laxate. qui nec reliquias ei⁹ dimittant. Videns aut̄ eos sanct⁹ ignaci⁹. dixit ad populum. Viri romani qui hoc certamē aspicietis. nō sine mercede laboraui. qz nō ppter p̄auitatē hec patior. sed ppter pietatem. Triticū dei sum. & dētibus bestiarum molar. ut panis ei⁹ efficiar. Hoc audiens impator dixit. Gādīs est tolerantia xp̄i anozum. Quis grecoꝝ tanta toleraret p̄ deo suo Respondit ignaci⁹. Non humana virtute hec toleraui. sed fide & adiutorio xp̄i. Hec illo dicente. & leones puocante. accurrerūt & p̄focauerūt eū tm̄. eius carnē non tangentes. Et admirās traian⁹ discēssit. Et iussit ut si quis vellet tollere corpus ei⁹. nō phibere. Christiani vero tollētes eū honorifice sepelierūt. Traian⁹ aut̄ cū audiss⁹ que dam scripta que plim⁹ scōs ei misit. in quib⁹ valdē laudabant xp̄iani. quos impator iussit occidi. penituit de hijs que sancto ignacio intulerat. & de creuit ut null⁹ christianus inquireret. si quis tam incideret puniret. **¶ LVII.**

De scriptis eiusdem. ¶ Hieronim⁹ de illustribus viris.

Ignaci⁹ igit̄ ecclesie antiochie terci⁹ post petrū apostolum ep̄us p̄secutionem cōmouente traiano damnatus ad bestias romā vincit⁹ missus est. Cū qz nauigans smirnā venisset vbi polycarpus auditor iohānis ep̄s erat. scripsit vnā ep̄istolā ad ephefios alteram ad magnesianos. terciā ad tablēs. quartā ad romanos. Exinde egrediens scripsit ad philadelphios & ad smirneos. & p̄p̄iam ad polycarpum. cōmendās antiochensem illi ecclesiā. in qua & de euāgelio qd̄ nup̄ a me trāslatū est super p̄sonam xp̄i ponit testimoniū dicens. Ego vō & post resurrectionē in carne eū vidi. & credo quia sit. Et quādo venit ad petrū & ad eos qui cū petro erāt. dixit eis. Ecce palpate me & videte qz nō sum demoniū corpale. et statim tetigerūt eum & crediderunt. Dignū aut̄ videt̄ qz tanti viri fecim⁹ mentionē. & de ep̄istola ei⁹ quā ad romanos scripsit pauca ponere. De hira inquit vsqz ad romam pugno ad bestias. in mari. & in terra. nocte & die ligatus cū. x. leopardis. Hoc est militibus qui me custodiūt. Quib⁹ & cū benefecerim. peiores fiunt. Iniquitas aut̄ eoz mea doctrina est. sed nō idcirco iustificat⁹ sum. Vtinā fruar bestiis q̄ michi p̄parate sūt. quas & oro veloces michi esse ad interitū. & alliciā ad comedendū me. ne sicut & alioꝝum martirū nō audeāt corp⁹ meum attingere. Qz si venire noluerint. ego vim faciā ut ip̄e deuozet. Ignoscite michi filioli. Quid michi p̄sit ego scio. Nunc incipio esse discipulus. Nichil de hijs que vident̄ desiderās. ut xp̄m hiesū inueniās. Ignis. crux. bestie. confractio ossiū. membrōꝝqz diuisio. & toti⁹ corpis p̄tritiō. & tormēta dyaboli in me veniāt. tm̄ ut xp̄o fruār. Cūqz iā damnatus esset ad bestias. & ardoꝝe patiendū rugientes adiret leones ait. Frumentū xp̄i sum. dentib⁹ bestiarum molar. ut panis mundus inueniar. passus est anno. xi. traiani. Reliquie corpis in antiochia iacent extra portam damnaticā antiochie in cimiterio. **¶ Actoꝝ.** Scripsit aut̄ sanct⁹ ignaci⁹ ep̄istolas. xii. Hui⁹ cor̄ cū minutatim diuisū

esset. nomen dñi hiesu xp̄i literis aureis inscriptū ut legit̄ in singulis p̄tibus inuentum est. Dixerat em̄ se habere xp̄m ī corde. De hoc etiā beat⁹ dyosius in libro de diuinis noībus. Scripsit inqt̄ etiā diuinus ignaci⁹. amor meus est crucifix⁹.

¶ LVIII. ¶ De sancto eustachio & conuersione eius.

Eustachi⁹ vero cognomento placid⁹ magister milicie traiani impatoris pagan⁹ erat. sed tamen opibus misericordie sedulus insistebat. Cū aut̄ quotidie cum socijs suis venationi insisteret. quadā die gregem ceruozum inuenit. & circa eos militib⁹ occupatis. vidit inter ceruos vnū maiorem & pulchriorem. quem desiderans cape. fugientē in nem⁹ secut⁹ est. donec ceruus p̄grediens sup̄ altitudinē rupis staret. Dum qz cogitaret placid⁹ quomodo eū cape posset. s̄bito vidit inter cornua cerui signum crucis & imaginem hiesu xp̄i. qui sic ei locut⁹ est p̄ os cerui. O placide quid me insequeris. Ego sū christ⁹ quem ignorans colis. Hoc audiēs placidus p̄ timore de equo cecidit. & post horā ad se rediens & cōsurgens visionem inspexit. Et tūc dixit ei domin⁹ q̄ ipse de nichilo cuncta creauit. et ppter hoies ad terram descendēs mortu⁹ & sepult⁹. die terciā surrexit. Statim placidus se credere p̄fiteretur. Et iussit ei dominus ut p̄gens ad ep̄m baptismo gratie mundaret̄. Respondit placid⁹. Domine vis ut hoc dicam diugi mee et filijs meis. ut et ip̄ si credant in te. Dixit ei dominus. Renuncia illis ut et ip̄i munden̄. Et tu cras huc veni ut tibi rursus appareā et futura demonstrē. Descēdens qz eustachi⁹ de monte. cum hoc diugi dixisset in lecto. exclamauit vxor ei⁹ dicens. Domine mi crucifixum deū vidisti quē colūt xp̄iani. Et ego trāfacta nocte vidi eum dicentem michi. Cras tu. vir tu⁹ et filij tui venite ad me. Et nūc cognoui q̄ ipse ē hiesus christ⁹. Procinus ergo mediā nocte p̄xerūt ad ep̄m rome. et petierunt baptismū. Et ille baptizans eos cum gaudio. placidum vocauit eustachium. vxorem eius theospitem. et filios eius agapitum et theospitum. **¶ LIX.**

De temptationibus quas dñs ei immisit.

Acto ergo mane eustachi⁹ sicut pri⁹ ad venationem p̄cessit. et p̄pe locum veniens dispersit milites suos. quasi sub obtentu inuestigande venatōis. et stans in loco formam p̄ime visionis aspexit. cadensqz in facie euz postulasset deum dicere qd̄ ei p̄miserat. respondit ei dominus. Beatus es eustachi quia modo supersti dyabolum. et conculcasti eum qui te deceptus. Modo apparebit fides tua. Oportet em̄ te multa pati. ut de alta vanitate humiliaris. et rurs⁹ in spiritalib⁹ diuitijs exalteris. Tu ergo deficere noli. qz p̄ temptationes oportz te alterum iob demonstrari. Sed cum humiliatus fueris veniam ad te. et in gloriā primā restituam te. Dic ergo si mō temptationem vis accipe aut in fine vite. Dicit eustachi⁹. Domine si ita fieri oportz. modo accidere nobis temptationem iube. et da virtutem patientie. Respondensqz dominus. stans inquit esto. qz ego custodia te. Et sic domino ascendente ad celos. eustachi⁹ rediēs nūciant hec vxori sue. Post paucos aut̄ dies mortui sunt om̄s famuli et ancille. et omnia pecora quecunqz fuerant illi. Et gratias agens fugit nocte cū vxore et filijs in equitū. et tota eozum possessio ad nichilum deducta est.

per rapinam malorum. Dum vero iter agerent appropinquantes mari intraverunt navem. Et cum transisset nec haberent unde nautam redderet. nauticus clamavit uxorem eius per nautam. Dum vero eustachius contrapicis per ea supplicaret. coperto quod eum precipitare vellent in mari. reliquit uxorem suam. Et accipiens duos filios suos cum nimia lamentatione pervenerunt ad quendam fluviu[m]. et propter inundationem aque non ausus ingredi cum duobus filiis suis. relicto uno circa ripam alterum transportavit. Cum autem venisset in medium fluminis ut alterum transferret. ecce leo illum rapiens portavit in silvas. et desperans reversus est spem habens alteri. Sed cum abiit. ecce similiter lupo alium rapuit. et abiit. Unde non valens consequi eum cum esset in medio fluminis. cepit plangere. et capillos suos evellere. voluitque se precipitare in aquam. sed dominus permovit mentem eius. qui futura providebat. Pastores enim cum canibus eruerunt puerum leoni. Et aratores similiter lupo alterum excusserunt. et sic ambo pueri in uno vico nutriti sunt. Hec vero eustachius nescivit. sed cum lectu[m] et lacrimis abiit ad quendam vicum. et ibi agros hominum per annos. xv. custodiuit. Post hoc mortuus est ille nauticus. et per gratiam dei cognoscere non potuit uxorem eustachii. **C. LX.**

Qualiter a militibus agnitus ad imperatorem rediit.
Imperator autem graviter infestatus ab hostibus. memoratus est placidum quem semper strenue egisse cognoverat in conflictu bellorum. Et dolens de tanta eius mutatione. milites direxit per mundum permittens omnibus qui eum inveniunt divitias et honores. Eustachius itaque dum esset in agro. vidit duos milites a longe venientes. et ex inessu eorum eos cognovit. Et veniens in memoriam dignitatis sue perturbatus cepit et dixit. Domine deus sicut istos propter spem vidi qui mecum aliquando fuerunt. da ut videam coniugem meam. Nam scio de filiis meis quod a febris comestis sunt. Et ecce venit vox ad eum dicens. Confide eustachii. quia modo recipies honorem tuum et uxorem et filios. Videns ergo milites ad se propius accedentes. obviavit eis. et amplius cognovit eos. Illi autem non cognoverunt eum. Et querentes ab eo si sciret hominem nomine placidum cum uxore et duobus filiis. cum ille nescire se diceret. tamen ad preces eius in hospitium ipsius dixerunt. Cumque dominus propter amorem eustachii alacriter eos reficeret. et eustachius recolens pristinam vitam suam lacrimas emittere non posset. egredi ebatur plorans. et lota facie reversus misstrabat eis. At illi considerantes eum. paulatimque eum amplius cognoscentes ad signum cicatricis quod ex bello habebat in capite cognoverunt eum. Et exilientes et osculantes eum cum lacrimis interrogaverunt eum si ipse esset placidus. qui dudum magister fuerat militum. et de uxore et filiis quesierunt ab eo. Et confessus quod ipse esset. et uxore et filiis dixit quomodo mortui essent. Hoc audito. vicini omnes quasi ad spectaculum concurrerunt. dum milites virtutem eius et primam eius gloriam predicabant. Tunc milites dixerunt ei precepta imperatoris. et eum vestimentis optimis induentes post iter. xv. dierum ad imperatorem cum magna leticia deduxerunt. Et occurrens ei imperator osculatus est eum. Et interrogatus de causa sue discessionis. exposuit coram omnibus quomodo uxorem et filios perdidisset. **C. LXI.**
Qualiter uxorem et filios suos recognovit.

Quod statim ad magistrum militie cinctus numeratis militibus paucos contra hostes tot esse cognovit. Et iussit colligere tirones per omnes vicos et civitates. Contigit autem quod duo filii eius statura et specie generosi de vico illo inter alios tirones ad eustachium deducti sunt. Et placet eis ex moribus et naturali affectu. primi inter conivias eius electi sunt. Et sic profectus ad bellum subiectis hostibus repausavit exercitum suum tribus diebus in quodam ortulo ubi uxor pauper et hospita manebat. Cumque nutu dei illi duo adolescentes hospitati essent in tabernaculo matris. nescientes quod mater eorum esset. sedentes meridie ceperunt colloqui de infantia sua. Dicebat enim maior minori. Ego dum infans eram nichil aliud recolo. nisi quod pater meus magister militum erat. et mater mea speciosa valde. Duos filios habebat. me et alium qui et ipse speciosus nimis. Et accipientes nos de domo exierunt nocte. Et cum transfretates egredere. renur de navis. mater mea nescio quomodo in mari relicta est. Pater vero portans nos duos flens pergebatur. Et perveniens ad quendam fluviu[m] transiit cum fratre meo minore. Et antequam ad me veniret. subitoleo de silva exiens rapuit me et portavit in silvam. Sed a pastoribus liberatus. nutritus sum in vico illo quem et ipse scis. Et non potui scire quid factum sit de patre meo. nec de infante. Hoc audiens minor. exiliens cepit flere et dicere. Per deum ut audio frater tuus ego sum. quia qui me nutrierunt dicebant. quia de lupo eruiimus te. Et amplexi osculabantur se invicem. Audiens hec mater eorum. ostendens quod euentum suum ita seriatim dixissent. diu tractavit apud se si illi filii sui essent. Et sequenti die rogavit magistrum militum ut se civem romanorum et captivam duceret in patriam suam. Et considerans signa mariti sui. cum se diutius continere non posset. precipit ante eum dicens. Precor te domine ut digneris michi exponere vitam tuam. Puto enim te esse placidum magistrum militie quem sic et sic convertit deus. et qui tantam et talem sustinuit temptationem. Ego hec signa dixi tibi. Tu dic michi per virtutem salvatoris tui. Audiens hec eustachius. et uxoris sue specie recognoscens lacrimatus per gaudium osculatus est eam glorificans deum qui consolatur suos in omni tribulatione. Tunc dixit ei uxor sua. Vbi sunt filii nostri. Qui respondit. Aferis capti sunt. At illa dixit. Heri sedens in orto audiui duos iuvenes sic et sic suam sibi infantiam exponentes. Et statim vocans eos eustachius. et audiens ab eis infantiam suam. recognovit quod essent filii sui. Et amplectens cum matre osculatus est eos. Congregatus itaque exercitus gaudiosus est nimis et de inuentione eorum et victoria barbarorum. **C. LXII.**

C. De sancto foca et eius altercatione cum africano. C. Ex gestis eius.

Sub traiano passus est sanctus foca cuius passio non solum in igne. sed in singulis quibusque tormentis qualis esset ostendit. Sed omni vice sue tempe tanto dei amore ductus fuit. ut non incurrisset martirium. sed impetrasse credatur. Sic enim infantie tempus exegit. ut ammirabile nescio quid etiam tunc in eo diuine indolis appareret. Iam vero cum puberibus annis adolescentie primus limen ingressus est. seuilem cepit morstrare sapientiam. Accessu placidus. mente sobrius. castitate gloriosus. amator iusticie. misericordie

magister. humilitatis instructor. Itaque cum singulos christianos grauis gentilium terror uirget. et aliquantos iam diuersarum penarum excruciarer. seu tormeta. alijs latebra fuisset auxiliu. focas per opinionem nominis sui qua per omnes populos laudabatur indignatione puigili iubet perquiri. Tandem inuentus adducit. Nec enim tante glorie uir diuini latere poterat aut nolebat. Cui sibi presentato africanus perfectus ait. Quis es qui traianum principem nostrum deum non esse testis. quod omnes aduersarios suos ut uidit extinxit. Focas ad ista sic tacuit quasi non audisset. vel alteri putasset hoc dictum. Quo silente africanus exclamat. Quid taces. Cur ad interrogata non respondes. An ignoras apud cuius tribunal assistis. Respondit focas. Itaque traiano non sufficit quod dicitur imperator. nisi diuinitas tibi insuper inuisibile omnibus nomen asciscat. Tu me imperatoris tui minis a ueritate estimas posse subduci. cum tu ille preceptor uite sue sine completo est hodie. crastino non futurus sit. Desiderata sunt michi supplicia que miraris. Festina si consulis. in celeritate gaudium dabis. in dilatione supplicium. Africanus ait. Non est pena que cupis. Parco tibi itaque quia peire festinas. Respondit focas. Si parcas interfice. Viuere enim me salute perpetua parcas scito non posse. nisi hic moriar. Africanus ait. Ostende nobis deum tuum. et ego ab imperatore meo ut ei desuiat obtinebo. Respondit focas. Dominus deus noster regnat in celis. qui magnus est et inuisibilis. At ille. Demostenis inquit loquacitate superasti. Sacrifica quod restat ne duro ueris incendio aspice. I. milia plus uirorum ad te unum. oculos animosque dirigere. quos si in primacia tua miferis ad similem uane huius religionis es inuitatur in saniam. Puris autem et magnis dijs sacrificare debemus. quos tu sceleratos esse pronuncias. Respondit focas. Non scelesti solus sed et miser. adulteri et sacrilegi. ac demones estimandi sunt. Nec illi solus. sed etiam hi qui perditionis huius cultu dei nominem ignorant. qui regnat in celis. cuius gloria et uirtus in secula seculorum. Et omnis turba fratrum circumstantes respondit amen.

C. LXIII.

De uisione terribili circa eum. et consternatione africani.

Une tonitrua sonuerunt. et immensus imber effusus est. omnisque terra concussa est. et omnia uestigia nitare ceperunt. Cadit preses africanus in faciem. et cum hijs militibus qui ei circum fecerant. sine uoce. sine sensu solo stratus aduoluit. Hoc aliquanti uiderunt quibus reuelationem uoluntas diuina processit. Tactus enim pauor et tanta reuerentia illius miraculi fuit. ut uix pauis concederet aspectum. Ignis enim se nimis e celo. dum hec agunt. ostendit. qui feriendo oculorum aciem oculum faceret esse quod gestum est. Quinquies itaque splendidiore sole illa lux uisa est. Astabant enim tres angeli equitum more compositi. quorum effigies flama formabat. Statim tremor omnium membra ualuit. Stetit exangues et desolata salute. de sola iam morte solliciti. Illi autem ut erant ignei et incredibili perceritate sblimes. lateri se sancti focis libent associant. Et habita cum eo non uia fabulatione discedunt. Perunt itaque celum uolatu. Et ecce post paululum terentiana africanus uox attonita. sparsis criminibus. uultu lacera toto ueste deformi. cum filijs quinqz et omni familia ad focis genua uolauit. Ibi inherens pedibus. ueniam tanti sceleris implo-

rat. Hac quoque se pactione constringens. si ei donaretur marie. ut ad christianam legem cum tota domo filiisque migraret. Nec fuit hec falsa promissio. Nam quidquid sponderat non negauit. Huius lacrimis flexus focas. omnes clericos conuocauit. et facta per perfecto iugis oratione. prestitit ei remedium. a quo paulo ante formidarat exitium. Statim africanus memor noue salutis et celestis auxilij traianum perdocuit.

C. LXIII.

De supplicio eius et carcere.

Imperator autem statim focam iussit accedere. Quo introducto ait. Contemnis regiam potestatem. Quis te ad superbiam erigit deus. quod tu imperatorem spernis. Videam quod est ille cui sacrificas. Respondit focas. Scire tibi non licet. Scriptum est enim. Nolite margaritas uestras mittere ante porcos. Traianus ait. Porci ergo tibi uidemur ut dicas. Respondit focas. Uentura et animalia essetis. Dei enim super uos iudicium non ueniret. imaginem quod est scelesti humani generis. sensumque porcorum. Traianus ait. Ecce suspensuris ad lignum. uideam quid tibi pro sit animus iste tam primax. Respondit focas. Ego suspensus in ligno ad celestia regna migrabo. tu autem cum dijs tuis perpetuis tenebris inuolutus. eterna apud inferos morte torqueris. Tunc ut erat suspensus impleso uingularum impetu. per omnia membra torquetur ut patentibus riuus latera ipsa demibseret. Sed nullum in hoc sermonem. aut uictum. aut iratus emisit tamen labia commouebat. et oratione tacita gratias agebat preceptori suo. sed cum uenisset in finem amen clamabat. et e celo uox insonuit cum ingenti murmure strepituque descendens et ait. Alacer esto focas. ego sum tecum. Ecce parus est tibi in paradiso locus cum omnibus patriarchis. et cum hijs qui nec me nec patrem negauerunt. Traianus uero in eo quo uoluisti loco et in ea pena cruciaberis. Statim imperator expauit. auferrique eum ab eculeo iussit. Et quatuor milites a quibus seruare appositus. Centurionem etiam crispinianum nomine ad eum custodiam deputauit. A quibus susceptus focas. ibat letus ad carcerem. domino uota persoluens. et tota nocte iuxta eius fores custodes sedere. sed mox ut medium noctis tempus emersum est cepit orare. Oratione completa. carceris claustra reserata sunt. Et infuso desuper lumine lampadarum. totum repente patefactum est. Mille autem amplius milites quos habebat illa custodia. tanta uirtute perterriti et admiratione defixi. ad focis genua remedia salutis implorant. Populi itaque extra muros ad pelagium accedunt. Ibique ab eo et gratiam baptismi. et signum crucis accipiunt. Et ut mentes adhuc tenebras ac rudes. nouelle credulitatis instabiles. rari dix firmior miraculi certiores armaret ostendit se omnibus dominus. et ut mortales oculi poterant cerentes huius seculi uisura. redeunt non ignari diuine legis ad carcerem.

C. LXV.

De ultimo eius agone.

Sed nocte depulsa mox ut lux orta est. Somnis ad forum multitudo concurrerunt focis certamen expectans. Cui autem traianus exhibitus. sacrificia neptuno. Respondit focas. Non sacrificio portentis. Hanc uocem semper effundam. que uis exquire tormeta. christianus sum sepe iam dixi. Traianus iratus. crudeliter offert sententiam. Nam mergi eum in caminum ardentis

calcis perprope iubet. et in illum lacu effluentis ardozis precipitem pronumq; trudi. metuens scilicet ne ad aliquam membrorum partem non perveniret incendiū. Et ait. Videam? quid tibi p̄sit ille quez metuis. Imposuit itaq; flame quam pari p̄cepit impator. cōtinuis tribus horis in igne eo duravit. Qui ita integris omnib; membris & vultu inde p̄ duct? est. quasi nō fuisset i flama. Supatus itaq; in hac passione traian? rediitua iterum inflamatur insania dicens. Therme p̄pter te ante triduum sūt subuste quas adhuc nemo patefecit. Ibi te iubemus induci. Focas vero sibi signum crucis imponens quo iubeat ingredi. Tantis autē in illis ignis fuit & tāta vis flame. vt candescētib; hinc inde fornacibus ipsi etiā pietes colorem ignei ruboris accipient. Ibi stans focas letus. hijs verbis vota deo reddebat. Gratias ago tibi domine qd ad hoc decus elect? ad felicis martiri gloriā tui favore pueni. qd p̄ cōfessione nominis tui carcerem. vincula. crucem. ignemq; nō timui. Et nunc dñe mitte angelum tuū & d traiani manib; eripe me ne quādo dicāt gentes vbi est de? tuus. Mox ut hec toto mentis affectu deo vota p̄soluit. & amē in oratione opleuit. emisit spiritū. Patefactis itaq; post paululū thermetis. reliquie cōposite. et nlla calozis acerbitate fedate inveniuntur in thermis Corpus ipsū flatū nardi traxerat. & omne illud membrorum spaciū quo iacebat similitudo recon dierat. balnee vero gelide & glaciali quodā rigore p̄stricte q̄si nunq̄ fuissent succense. P̄spectis traian? sancti foca reliquijs miraculo tante noui tatis obstupuit. & referre patiētiam ei? militib; suis cepit. Stupensq; virtutem mentis & corporis eius ait. Vere nō est alter de? nisi ille qui regnat in celis. Hoc dicto ex illis balneis cū timore discedit. Cui se subito referenti pedē focas ante ianuam let? ostendit & ait ei. Traiane traiane p̄ge ad loca vltioris abissi. & ad p̄parata tibi tormenta festina. vbi nocte p̄petua. & seruo es exurend? in cēdio. Triduo hac in luce versaberis. quo emerso caligo te mortis excipiet. Nec em̄ diuti? in nocentiū sanguis esse potest. Tūc palaciū traian? ascendit. & ex ipso miraculo febriū caloze constri ctus dedit se statim lecto. & tertia die expirauit. Hac focas passione gloriosus merito i ponto habetur prim? q̄ celebrat. iij. non. marcij.

LXVI. De plinio secundo. & eius relatione ad traianū p̄ christianis. Eusebi? tercio libro.

Am immense autes sub traiano caterue martirū quotidie iugulaban? vt plini? secundo? qui tūc p̄uincia ad ministrabat multitudinē interemptoz p̄motus referret ad impatorē qd innumera hoim milia quotidie obrū carenē. in quib; nichil omnino sceleris dephende re? admissum. nec aliquid cōtrariū romanis legibus gestū. nisi qd antelucanos himnos xp̄o cui dā canerent deo. Adulteria vō vel cetera hmōi crimi na apud eos & illicita haberi & penit? arceri. Cetera vō scdm leges eos agere cōmunes. Tunc traian? rescripti sui auctoritate decreuit vt xp̄ia ni non quidez requiranē. sed siqui tñ incidere punianē. Per qd ex pte aliqua p̄secutionis sedatum putabat incendiū. sed hijs qui nequitia suaz aduersū nos exercere cupiebant ledendi occasio nō videbat exempta. Interdū em̄ popul? instigabatur. interdū etiā iudex occasionib; vtebat. &

negabat quefitos quos puniri voluisset oblatos. Hec turcullian? in appologetico suo dicit. ex quo possunt instrui pleni? scire cupientes. **LXVII.** Tercullianus ibidem. O sententiā necessitate ofu sam. negat inquirendos vt innocentes. & mādac puniendos vt nocentes. Parcē & seuit. dissimulat & animaduertit. Quid timet. ipsā censura circumuenis. Si damnas. cur nō & inquiris. Si non inquiris. cur nō absoluis. **LXVII.** De libris eiusdē plini? Actor.

Sic anno traiani. xiiii. plini? secundo? nocomens orator & hystozic? insignis habitus est scdm cronicas. cui? plurima ingenij extant opera. Hic scripsit d hystozia naturali libros. xxxvii. quos vespasiano cū epistola p̄missa direxit. De quo ingenti eius volumine excerpta in speculo naturali locis ogruis inserui. eiusdem epistolas ad diuersos cū ceter centum reperi. **LXVIII.** Tranquillus in catha logo virozum illustriū. Plinius secundo? equestri bus militijs industrie funct?. p̄curaciones quoq; splendidiſsimas & otimuas integre administravit. Et tamen liberalibus studijs tantam opam dedit. vt non temere quis in ocio plura scripserit. Itaq; bella oia que vnq̄ cū romanis gesta sunt. xxxvii. voluminib; comprehendit. Item naturalis hystozie xxxvii. libros absoluit. Perijt at gades campanie Cum em̄ missenensi clasi p̄fesset. & flagrāte vesubio ad explorādas xp̄ius causas liburnicas p̄ten disse. nec aduersantib; ventis remeare posset. vi pulueris ac fauille oppressus est. vel vt quidā estimant a seruo suo occisus. quē estu deficiēs vt necem sibi maturaret ozauerat. **LXIX.** Actor. De hui? epistolis hos paucos flozes excerpti.

Plinius ad iuniū. Hocipsuz amatis est. amatu nō onerare laudibus. **LXX.** Idē ad corneliuz zicianū Prauū ac malignum est hoim nō admirari. admiratione dignissimum. **LXXI.** Idem ad corneliū tacitū. Inuentioni sue quisq; fauet. & quasi fortissimum cōplectit. cum ab alio dictum est qd ipse p̄uidit. Est gratioz multis actio breuis. **LXXII.** Idē ad catullū. Animi magnitudo nichil ad ostentationem. oia vero ad p̄scientiā refert rectiq; facti mercedem nō ex populi fermone. sed ex facto petit. **LXXIII.** Idem ad voconium. Libro quē misi tibi ad vota que putaueris corrigenda. Sic enim magis credā cetera tibi placere. si quedā cognouero displicuisse. **LXXIV.** Idem ad vrsū. Sicut faces ignem assidua p̄cussione custodiunt. dimissū egerime reparant. sic dicentis caloz. & audientis incētio cōtinuatione seruat. Intercapedine vō & q̄si remissione languescit. **LXXV.** Idem ad arrianum. Necessē est vt laudis sue spacio & cursu & pegrinatione quisq; letetur. Etenim nescio quo pacto vel magis homines iuuat glozia lata q̄ magna. **LXXVI.** Idem ad fundanū. Votis suis auid? plerūq; p̄currit. & rerum quas assequi cupias p̄sūptio ipsa iocunda est. **LXXVII.** Idem ad vanum maximū. Dum vita superit enitatur. vt mors q̄ paucissima que abolere possit inueniat. **LXXVIII.** De seditione iudeoz. & fine traiani imperatoris. Eusebius in cronica.

Anno traiani. xvii. terremot? i antiochia pene totā subruit ciuitatem. Iudei quoq; qui in libia erāt. aduersum cobabita tozes suos alienigenas dimicāt. Similiter in egipto et in alexādzia. Apud cirenē quoq; et cheba idam magna seditione p̄tendunt. Verū gentiliuz

pars superat in alexandria. Iudeis mesopotamie rebellantibus precepit traianus imperator lise quieto ut eos de pumicia exterminaret. Adversum quos quietus aciem instruens infinita milia eorum interfecit. Et ob hoc procurator iudee ab imperatore decernit tandem traianus apud seleuciam urbem isaurie per fluuio ventris extinctus est. Anno etatis. lxxiii. Imperij vero. xix. ossa eius in urna aurea collecta. et in foro sub caluina posita sunt. **C. Helianus.** Hic solus omnium imperatorum intra urbem sepultus est post iulium cesarem. quem senatus in deos anno sequente retulit. hac de causa. quia gloria militare qua plenus extiterat. moderatone superauerat. romae et per pumicias omnibus se equaliter exhibens. amicos salutandi gratia frequentans. vel egrotantes festis diebus cum eisdem indiscreta vicissim habens conuiuia. vehiculis eorum et vestibus indifferentiter utens. publice et private dicitur omnes immunitates ciuitatibus. largiens tributa pumicibus. **Carus** omnibus. nulli grauis. adeo ut usque ad nostram etatem in senatu non aliter exclameretur felicio: sis augustus. et melior traiano. Statua eius in foro traiani in hoc habitu posita est. respicientans quod in expeditione positus. uictuam liberauit. Quod beatus gregorius postea mouit ad compassionem. Unde et pro eo tam plorasse dicitur ut animam eius ab inferno obtinuerit liberari. **C. Eutropius.** Inter alia dicta vlpiani criminis traiani hoc ipsum ferre egregium. Amicis enim eum culpantibus quod nimium omnibus esset communis. respondit se tale imperatorem priuatis. quales esse imperatores priuatis optasset.

C. LXIX. C. De imperio adriani et studio ac moribus eius. Hugo libro tercio.

Sic elius adrianus sobrinus traiani filius. xii. ab augustus principatum adeptus est. Anno ab incarnatione domini. c. xix. scilicet ab initio mundi quartimillesimo & lxxii. & impauit annis. xxi. Hic fuit litem grecis impensis eruditus. & non sermone tantum pitus. sed ceteris disciplinis canendi medendi que scientia polens. Sic enim referebat carmine carminum dictum dictum ut presus ad omnia diceret meditatum. **C. Helianus.** xi. libro. **Elius adrianus** cum romae prefecturam splendidi ageret. ex senatore imperator creatus est. Qui obsecrate senatu ut filium quem habebat cesarem augustum appellaret. sufficere inquit debet quod ego inuicem regnauerim cum non mererer. Principatus enim sanguini non debet sed meritis. Et inuicem regnat quod rex nascitur & non meretur. & procul dubio pentis affectus exiuit. qui puulos suos importabili superiecta mole extinguit. hoc equidem est suffocare liberos non promouere. Alendi presus sunt & in virtutibus exercendi. & cum in eo proficerent ut proberent illos virtutibus antecedere. quos debent honoribus antecere inuicem ascendat. & se ciuium suorum votis non obsequantur. **C. Eusebius** in cronica. Hic adrianus ytalice in hispania natus. consobrinus traiani filius. alexandria a romanis subuersa publicis instaurauit expensis. Ipse vero traiani inuidens glorie. de assiria. mesopotamia. armenia. quas ille pumicias fecerat recuperauit exercitus. Ideo eruditissimus in utraque lingua. sed in puulorum amore parum otinens. reliqua tributorum urbibus relaxauit. carnis publice incensis. plurimos etiam ipis tributis liberos presticit. ipse etiam iudeos cepit. secundo contra romanos rebellantes.

C. LXX. C. De secundo philosopho & eius primario silentio. C. Ex gestis eius.

Temporibus adriani floruit secundus philosophus qui philosophatus est. omni tempore

silentium suans. & pythagorica vitam ducens. Hic enim adhuc puulus ad discendum missus audiuit in scholis uerbum hominis. quod omnis mulier fornicatrix esse & impudica. Tandem in philosophia perfectus remeauit in patriam suam communem gerens peregrinationis consuetudinem baculum & peram circiterens. coma capitis & barba plixa. Hospitatus est autem in domo propria nemine domestico eum cognoscere. neque propria matre. uolensque probare de mulieribus si uerum esset quod audierat. uocauit unam de ancillis permittens ei. x. aureos si psuaderet matri. At illa consentiens ancille. uespere fecit eum ad se introduci. Cuius illa estimaret se cum illo carnaliter debere commisceri. ille uelut propriam matrem amplectens. inter uerba illius dormiuit usque mane. Mane autem eum uellet egredi & discedere. Illa apprehendens eum ait. Ut me temperares hoc fecisti. Qui dixit. Nequaquam domina mater. Neque enim dignum est me illud uas maculare unde exiui. Illa autem sciscitante quis esset. Respondit. Ego sum scdis filius tuus. Illa autem recognita in semetipsa & non ferens confusionem exanimata est. Secundus uero sciens quod per loquiam suam mors matri contigeret. Hanc a se in posterum exegit penam. ne amplius loqueretur. & sic usque ad mortem taciturnitatem consueuit. Circa uero idem tempus adrianus imperator ueniens athenas audiuit de illo. eumque ad se venire faciens primus eum salutauit. Ille autem tacuit. Tunc adrianus ait. Loquere prober ut a te aliquid addiscam. Illo autem in proposito silentij psuerante tirpon uocans quendam spiculatorem ait. Hunc nolentem loqui imperatori uiuere nolumus. Abducat eum & torquet. Adrianus denique spiculatorem latenter uocans ait. Loquere ei in uia & psuade ei ut loquatur. Et siquidem psuasus respondeat decolla eum. Si uero non respondeat. redue eum ad me. Ducebat autem secundus a spiculatore ad locum tormentorum. Qui dixit. o secunde quare tacens morieris. Loquere & uiues. Sed ille vitam suam pumpendens. mortem tacitus expectabat. Spiculator itaque ducens eum ad locum destinatum ait illi. Extende ceruicem. & suscipe in ea gladium. Ille extendens ceruicem silentio uicam postposuit. Apprehendens igitur eum uenit ad adrianum dicens secundum usque ad mortem tacuisse.

C. LXXI. C. De hijs que ad interrogata scripto respondit.

Uinc adrianus admiratus philosophi contentiam. dixit ei. Quia lex ista silentij quam tibi ipse proposuisti. nullo modo solui potest. sumes tabulam istam scribe & saltem manu tua loquere. Accipiens secundus tabulam scripsit in hunc modum. Ego quidem o adriane nichil te timo. quia princeps huius temporis uideris existere. Me quidem occidere potes. sed uocis mee psferende nulla tibi potestas est. Adrianus itaque legens ait. Bene excusatus es. sed adhuc quedam tibi problema propono. ut ad hoc michi respondeas. Quorum primum est. Quid est mundus. Ille rescripsit. Mundus est ineffabilis circuitus. spectabilis suppellex. multiformis formatio. eternus tenor. circuitus sine errore. Quid est oceanus. Mundi amplexus terminis coartatus. hospitium fluuiorum. fons imbrium. Quid est deus. Immortalis mens. incomtemplabilis celsitudo. forma multiformis. incogitabilis inquisitio. insopitus oculis. omnia otinens. lux bonorum. Quid est sol. Celi oculis. calor circuitus. splendor sine occasu. diei ornatus. horarum distributor. Quid est luna. Celi purpura. solis emula. malefactorum

inimica. solamē iter agentū. directio nauigantiū. signum solennitacū. larga rosis. pflagium tempe- statum. Quid est terra. Basis celi. meditullū mū- di. fructuū custos & mater. operculū inferni. ma- ter nascentiū. nuerix uiuentiū. duozatrix omniū. cellariū vite. Quid est homo. Mens incarnata. fā- rasma tps. speculator vite. mancipiū mortis. trā- siens viator. loci hospes. aīa laboriosa. parui tps habitaculū. Quid est pulcritudo. Flos marcidus. carnalis felicitas. humana cōcupiscentia. Quid est mulier. Hoīs cōfusio. insaturabilis bestia. oīua solitudo. indefinens pugna. viri oīmentis nau- fragiū. humanū mancipiū. Quid est amicū. Desi- derabile nomē. homo vix appens. infelicitatis re- fugiū. indefinēs felicitas. Quid diuitie. Auri pō- dus. curaz minister. delectatio inoicūda. insatia- bilis inuidia. desiderū inexplēbile. os excelsū. in- uisa cōcupiscentia. Quid est paupitas. Odibile bo- num. sanitatis mater. curaz remotio. sapiētie rep- trix. negotiū sine damno. possessio absqz calūnia. sine solitudine felicitas. Quid senectū. Optatū malum. mors uiuentiū. incolumis languoz. spirās mors. Quid somnū. Mortis imago. laborz quies. infirmantiū votū. miseroz desiderū. Quid est vi- ta. Bonoz leticia. miseroz mesticia. expectatio mortis. Quid est mors. Eternū somnū. diuitū pa- uor. paupum desiderū. inuitabilis euentū. laro hominis. fuga vite. resolutio oīm. Quid est vbuū. Proditor animi. Quid est corpus. Domiciliū aīe. Quid est barba. Sexū discretio. Quid est cerebz. Custos memorie. Quid est frons. Imago animi. Quid oculi. Duces corpis. vasa lummis. iudices animi. Quid est cor. Receptaculū vite. Quid est iecur. Custodia caloriz. Quid fel. Suscitatio ira- cūdie. Quid splen. Risus & leticie capax. Quid ē stomachus. Ciboz cocus. Quid ossa. Robur cor- poris. Quid pedes. Mobile fūdamentū. Quid ē ventū. Aeris pūrbatio. mobilitas aquaz. siccitas terre. Quid sūt flumīa. Cursū in deficiēs. ipe cūtio solis. irrigatio terre. Quid amicitia. Eqlitas ani- morū. Quid fides. Ignote rei mirāda certitudo. Quid est qd hoīem lassū fieri nō sinit. Lucrum.

LXXII. De scriptis qua- drati & aristidis p cristianis. Hieronimū de illustribus viris.

Eo tpe quadrat? apostolorū discipul? pu- blio athenaz epō ob xpī martiriū coro- nato in locū ei? ostituit. & ecclesiā gran- di terrore dispersā. fide & industria sua cōgrega- bat. Cūqz aduan? athenis exegissz biemē. inuisēs eleusinā. & in oītib? pene grecie sacris iniciatus. dedit occasiōē hijs q xpīanos oderāt absqz pce- pto impatoris vexare credētes. Tunc quadratz potēte ei libzū p nostra religione cōpositū valō- vtilem. plenūqz rationis & fidei. & aplica doctri- na dignū. In quo & antiquitatem sue etatis ostē- dens ait. plurimos a se visos q sub dño varijs in iudea oppōsi calamitatib? fuerāt. Et q a mortuis resurrexerant. Aristides quoqz atheniēsis phus eloquētissimū. & sū pristino habitu discipul? xpī volumen nostri dogmatis ratōem oīmens. codez tpe quo & quadrat? adriano pncipi dederit. id ē. apologeticū p xpīanis. Qd vsqz hodie pseuerās apō phisologos ingenij ei? in dicitū est. **Hugo vbi supra.** Tunc ergo pcepit adrian? p epistolaz ad minuciū fundanū pconsulem asie datā. vt ne- mimi liceret xpīanū sine obiectu criminis ac pbatōe

damnare. **Eusebi? in quarto libro.** Hoc ē autē exemplū epistole impatoris adriani ad minucium fundanū pconsulem asie. **Accepi lras ad me scri- ptas a pdecessore tuo serenio graniano clarissimo viro. & nō placet michi relatōem silentio pterire. ne vt inoxij pūrbent. & calumniatorib? Lacroci nandi tribuat occasio. Itaqz si euidentē puīciales huic petitiōni sue adesse volunt adūsum xpīanos vt p tribunali eos ī aliquo arguāt. hoc eis exequi nō prohibeo. Precibus autē & in hoc solū & accla- mationib? vti eis nō pmitto. Etenī multo equius est si qd volēt accusare te cognoscere de obiectis. Si quis igitē accusat & probat aduersū leges quid qd agere memoratos hoīes. pro merito peccatorūz etiā supplicia statues. Illud magnopē curabis. ut si quis calumnie gratia quēqz hoz postulauit reū. in hunc pro sui nequitia supplicijs seuerioribus vindices.** **LXXIII. De passio- ne sanctorūz quirimi & hermetis. Ex gestis alexandri pape.**

Alexander. vi? post beatū petrū cum es- set annoz. xxx. & iā. viii. annis sedisset. iussu aureliani comitis sū adriano impa- tore missus ē in carcerē. Et hermes pfect? vrbis qui p eū crediderat. Cūqz hermes esset ī vincul' apud quirimuz tribunuz. dicit ei tribun? Miror te prudentē viruz honorē pfecture dimittere. & aliā vitam credere. Hermes dixit. Et ego ante hos an- nos oīnia deridebā. & hanc vitā solaz esse putabā. Respondit quirim? Fac ergo me probare qd cre- dis & credā. Hermes dixit. Sanct? alexāder qui habet ī vinculis hic me docuit. Audiens hoc qui- rimus cepit maledicere alexandro dicens. Ego tibi dixi fac me probare & tu michi noīasti hoīez quē ego teneo pro scelerib? suis in vinculis alligatū. sed tū si vez dicit vadā ad eum & dicā illi. Si vis vt p te credā. fac vt te cū hēmece iueniā. an hēme- tem tecū. Hermes dixit. Fiat. Abijt ergo quirim? et triplicauit sup alexandz custodes et claustra & dixit ei cur hoc facēt. Ozāte ergo scō alexandro. venit angel? & duxit eum ad hermetē in carcerē. Et inueniēs eos quirim? mirat? est. Et cum her- mes narrauit quirimū quomō alexāder filiū suum mortuūz suscitasset. & ancillā ei? ceca illum assz. dixit ei quirim? se habere filiā cecam & gutturno. sam. & promisit se credere si illa p eos reciperet sa- nitate. Dixit ei alexander. Vade & duc eaz ad carcerē. & boīam meā pono sup colluz ei?. & ma- ne inuenies eā sanam. Respondit quirim?. Cū tu sis hic. quomō te inueniā in carcere. Sanct? alex- ander respondit. Vade cito. qz q me huc adduxit cito me illuc reducet. Pergēs ergo quirim? duxit filiā suaz ad carcerē. et inueniens euz vbi prostra- tus veniam postulabat. Tunc dixit ei alexāder vt adduceret ad se euēciūz pfbitez. et theodolum dyaconuz pro xpō ī eodem carcere alligatos. qui anteqz rediret inuenit filiā suā sanā. Et baptizat? est euz filia sua et multis alijs. Audiens hec aure- lianus interrogauit quirimuz cur se relinqueret se. quens alexandz. Qui respondit xpīanus suz. qd quid vis fac. qz ali? non ero. Tunc aurelian? ius- sit vt ei lingua abscideret. et in eculo torqueret. Qui tū adhuc loquens. et aurelianuz prouocans. iussus est man? et pedes abscidi. et decollat? ca- nibus projici. Filia vō ei? ballina ī virginitate p- mansit. Cui sepius osculāti boīam p quā sanata fu- erat. dixit sanct? alexāder. Noli boīā meā osculari.

sed magis osculare vincula sancti petri. Qd cum diu fecisset. tradidit ea theodore sorori sancti hermetis. cuius ab aureliano decollati corp? ipa theodora sepeliuit.

LXXIII.

Passio sanctoꝝ alexādi pape euentij. et theodoli.

Qum ergo sanct? alexāder multa miracula fecisset. & tent? nullo mō mutari posset. pri? tot? in eculeo. deim de i furnuz triduo accensū missus. illesus i eo pmanfit. Et cuz ibi deū laudaret. aurelian? dixit. Audiam? qd miser ille in incendio fabule? Cūq; se applicaret. facies ei? semiusta est. et media ps clamidis ei? exarsit. Multi vero ex militib? inflammati mortui sūt. Tunc aurelian? iussit eū extrahi. & in aliū furnū ardentissimū micti. Qd cū fieret. p̄dict? theodolus stans in populo cepit flere. & aurelianū d̄ in iusto iudicio increpare. Qd audies aurelian? iussit eum in eundē furnū iactari. Exclamās autē theodol? dixit. Sancte alexāder adiuua me qz peccator sū. & ignē ferre nō possū. Sanct? alexander dixit. Noli timere. sta. et viriliter age. Et cuz oras? vocauit euz dicens. Veni huc ad refrigeriū. qz me cuz est ille q̄ in babilone tres pueros liberauit. Et statim theodolus in furnuz exiit. & ceperunt silaudare deuz. Audies aurelian? theodolū cū alexandro loquentē. irat? nimis iussit eos in clibanuz ardentē iactari. Tūc ait alexāder ad theodolum. Quid eligis. an san? euadere. an me cuz ad deuz pgerē. Cui ait theodol?. Ego iā te nō deserā. quia licet in p̄ncipio grauitur sim cruciat? tñ ex quo p me orasti nec dolorē sentio nec ardorē. Tūc dixit alexander ministris. Cessate a labore. qz anteq̄ nō uos ignes supponatis. ambo pperam? ad dñm. Et orātes simul spiritum emiserunt. Cū hoc audisset aurelian?. & pgeret insultare defunctis. sb̄ito virga ferrea ignita ante pedes ei? appuit. & vox audita est ab omib? dices. Aureliane accipe bzauū meritoꝝ tuoꝝ cum quo i inferno te scias esse mitendū. At ille magicis artib? hoc imputās. iussit adduci euentiū. & in furnū p̄ici i medio s̄ctoꝝ. Sed anteq̄ ignis ponerē. orās emisit spiritū. Cū qz & huic aurelian? insultaret. venit vox dicens illi. Aureliane istis quib? insultas celi ap̄i sūt. vt illuc ascendāt. tibi autē tartar? apt? est vt illuc descendas. Ad hoc expauit aurelian?. & tant? eum tremor & pauor arripuit. vt sūoꝝ manib? ad palatium portaret. Quē seuerina vxor ei? excipies. & ei nequitia suā impperans. prexit ad s̄ctos & eos honorifice sepeliuit. Et ad euz redies. inuenit eū in dolorib? nimis lingua suā masticantē. & p̄tin? expirantē. Ex libro pontificū. Alexāder h̄ natione romanus. sed i annis. x. Hic passionē dñi miscuit in p̄catione sacerdotū qñ misse celebrant. Itē ostiuit aquā spersionis cū sale benedictō i habitaculis hoim. martinio coronat? est. & sepultus via numatina vbi decollat? est. v. nonas maij.

LXXV. Passio sancti xisti pape & pegrini antihodozensis.

Hic successit xist? natione roman? q̄ sed iit annis. x. Hic ostiuit vt misteria s̄cta nō tangerent nisi a ministris. Idē etiā ostiuit vt quicūq; ep̄oꝝ euocat? esset ad sedem aplicam redies ad p̄ochiam suā nō suscipere. nisi cuz literis sedis aplicę plebis salutatiōni conformatis. Fuit autē ep̄ibus adriani & martinio coronatus. Sepultusq; est iuxta corp? beati petri in uaticano. iij. non. aprilis. Ex gestis sancti peregrini

Hui? autē xisti ep̄ib? duz seuiēte vbiq; xpianoz p̄secutione. paucissimi inuenirent q̄ se dicerent eē xpianos. nunciatū est eidē s̄cto. s. xisto pape a fili delib? xpianis p̄scētib? vt ad gallias talem viz dirigeret. qui iam extinctā lucernā fidei illuminar. & infideles p̄dicādo auerteret. Tūc sanct? xist? beatū pegrinum p̄biterū. & corcodoniū dyaconū. & iouimianū s̄b dyaconū. et iouimianū lectozē ordi nās ad gallias cū eo cā p̄dicandi direxit. Qui marfilia venientes. lugdunū vsq; p̄ducti celare se n̄ laren? potuerūt. Venerūt itaq; ad autricū q̄ nūc antihodoz dicit. in q̄ tñ vrbe quidā locus adhuc mons autricus appellat. & inueniunt gētilēs deozum suoz excubias obseruātes. Interrogati qui & vnde essent. respōderunt xpianos se esse. & ob eoz salutem causa p̄dicandi venisse. Tunc s̄ct? pegrinus ibi ostanter p̄dicās. p̄mos loci illi? ad christuz cōuertit. & ibidē puam ecclesiā p̄serauit. Crescente itaq; numero fideliz. & ad baptizum quotidie confluēte. audiens beat? pegrin? ciuitatem interanum q̄ tunc ciuitas erat. sed modo castelli nomē retinuit culture deoz deoita. prexit illuc. Et paganis festiuitibus. mediū se ingerēs cepit christum publice p̄dicare. Vnde popul? scitatus de eo p̄querēs fecit euz iudici p̄fētari. Cui? iudex natiuitatem. nomē. & officiz interrogans. cum ad deos inclinari nō posset. iussit euz in vico bangiaco qui vulgo boi dicit in carcerē obscurissimum vinctuz micti. et diuersis supplicijs atretari. Ipse vero xp̄m semp p̄dicās multos i via cōuertit. Diu ergo ibi detent? adriani cesaris p̄sentie seruabat. Cesar igitē cum venisset. et rei ordimē a narratib? didicisset. educto d̄ carcē b̄o pegrino ut idolaz. diuitias et honores p̄misit. Sed cū ille vtrūq; cuz deoz execratōe r̄spueret. grauis simis supplicijs afflicto. circa annuz dñi. c. xxx. iussus est decollari. Cum ergo ita feris expositus remansisset ipsa nocte. appuit angelus dñi cuiusdā rustico christiano eiusdē ville dicens. Surge et iunctis curriculo duob? quos habes bob? accipe corpus serui mei pegrini qd illic iacet. et apud antihodozum vnde ep̄iscop? fuit deser. Cūq; ille viā se nescire dixisset. Vade inquit et ego cōducaz te. Sic fecit. et sic nutu dei a media nocte vsq; ad auroram ambulauit. qd summo mane iter agentib? obuians querebat si bene antihodoz tenderz. Et illi mirātes respōderunt. q̄ antihodoz relinqēs iam ad s̄ctum dionisiū p̄pe p̄sius p̄inquasset. Ad hoc ille vehementer admirās p̄cessit diuinuz expectans voluntatē. Eadē hora vox in dormitorio monachoz s̄cti dionisij insonuit dices. Surgite et occurrite seruo meo pegrino antihodozēsi ep̄iscopoz qui venit. Et statim sp̄ore screpantibus signis ecclesie monachi excitati occurrentes sancto pegrino. eum solēniter exceperunt. Et audito rei euentu. ipsuz in capsula argentea posuerunt.

LXXVI. Passio sancti taurini sub licinio p̄sede.

Qum autē beat? thaurin? ebzoicēns ep̄iscopoz diocelis omēz circūiret. et idola destruens. ecclesias christo cōsecraret. anti qu? hostis inuid? bonitatis. suscitauit quendam p̄fectuz liciniuz noie aduers? illum. Interea erāt duo magi cambises et sarasa q̄ fuerant sacerdotes templi diane. q̄ scitauerunt. xx. discipulos suos ut eum interficerent. Quos cernens vir dei a longe

cognovit nequitiam eorum. Porrexitq; illis signum
 crucis. et illi steterunt ilico fixi. Et ait ad illos.
 Quid statis. Facite quod iussu est vobis. Simul
 abite si vultis. Ut aut cognouerunt se solutos ceciderunt
 ad pedes eius. impetrantes baptismum sequi
 immortalē. Qui statim cathexizauit eos. Videntes
 aut magi sua signa deludi. proprijs se interemerunt
 cultris. Audiens aut licini? beati viri famam gisai-
 co villa sibi presentari eum fecit. Qui cum traheret. ob-
 uium habuit vnuz paliticū. sorozēq; eius cecam sur-
 dam & mutā. Accepitq; aquā & benedixit ac sup-
 fudit illos. qui mox adepti sunt sanitatē. Carnifices
 aut qui eum traherent crediderunt in dño. Mox
 aut vt vidit eum licini? ait. Vnde es inueterata
 canicies. Respondit beatus thaurin?. Pater sum ro-
 man?. matre vero grec?. Senitor me? tarquini?.
 mater mea eucicia vocabatur. Licini? dixit. Quātū
 tps est exquo fugisti patrem tuum. Meus etenim auus
 fuit. Thaurin? respondit. Non fugi. sed dño meo
 hiesu xpo ducente huc adueni. a natiuitate thau-
 rinus. fide tñ christian?. Licini? dixit ppter hanc
 dementiam ante. vi. annos occidi iussu matrem tuam.
 Sanct? thaurin? audiens matrem suā coronatam
 esse martirio ait. Gratias ago tibi dñe qui matrem
 meā ante me suscipe voluisti. Audiens itaq; suaz
 irriteri licini? infantiā. iussit eum nudū virgis cedi.
 Cūq; pcuteretur ait. Dñe respice in me & miserere
 mei iam senis. Et facta est vox ad eum dicens. No-
 li timere famule meus. qz tecum sum. Statim at aru-
 erunt man? carnificū. Leonilla vō vxor licini? di-
 xit. monita a spūs sancto. adhuc tñ pagana. Nōne
 antea dñe me? dixisti qd pater istius senis fuit au-
 tuus. Cur tā ferreum habes peccat?. vt cōsobrinuz
 tuum iubeas tā pessime flagellari. Ille vō ira accē-
 sus dixit ad eam. Et tu maga effecta es. Per salu-
 tem deoz quia easde penas sustinebis. Cum ergo
 traheretur dixit. Serue dei adiuua me si potes. &
 ego credas in deū tuū. Sanct? thaurin? dixit. No-
 li timere nichil mali sustinebis. **C. LXXVII.**
 Qualiter idem sanct? filiū illius suscitauit.

Dum hec agerent. nunciū venit dicens
 mortuū esse filiū eius. & vnum armigerū
 eius. Venatōem em exercentes circa ca-
 stellū alerci. veloci cursu precipitati interierāt. Qd
 audiens licini? omisq; exercitus eius. nimia astris-
 ctus angustia iussit laxari vxorē. Que veniens ce-
 cidit ad pedes licini? dicens. Precor dñe vt creda-
 mus deū thaurini & renouiscat filiū noster. Et lici-
 ni? iussit eum sibi presentari dicens ad illū. Canicies
 veteranosa. potes michi p tuas artes magicas re-
 suscitare filium meū. Audierat em vnū mortuum
 iam ab eo resuscitatū. Thaurin? dixit. Deus me?
 dixit. Omnia possibilis sūt credenti. Tu ergo tñ fi-
 dem habe. et mox recipies filiū tuū. Vbi vō in fi-
 de verbis est cōfirmat?. beatus thaurin? duxit oēs
 ad ciuitatē. Et intrātes ecclesiā sancte dei genitricis
 cis. pstrauerunt se ad oratōez. Deinde surgentes
 venerunt ad corpa defunctor. Eleuās aut factus
 ad celum oculos orauit. & puez a morte reuoca-
 uit. Qui quasi a fomno surgens. a facie sua sangui-
 nem excussit. Et pcedens ad pedes eius. petijt si-
 bi dari baptismū vt sibi ab angelo fuerat impatuz
 Surgens aut a fonte. ait ad patrem. Heu pater ne-
 scis qm miserā vitā ducim?. quātāq; p hac nostri
 similes sustinent penas. et qta gloria est hīs qui
 diligunt & huius illi deo. quē colit vir iste cōso-
 brinus noster. Vidi eū inter angeloz choros esse

& p nobis deprecari. Cūq; hec & alia hīs similia
 de vita eterna pdicaret. licini? & vxor eius. omisq;
 optimates pcedentes ad pedes eius. postulauerūt
 sibi dari sacz baptismatis donū. Et baptizati sunt
 in illa die mille. cc. viri. Marinus aut pstravit se
 ad pedes eius & dixit. Vir dei altissimi resuscita
 armigerū meū. ne remaneat in penis in quib? reli-
 qui eum. Qd cū fecisset vir sanct?. paschali? sur-
 gens ait ad eum. Magnas sustinebā penas vir sā-
 cte quādo nunq? venit ab altissimo deferēs ī mā-
 datis me ad te reduci. Et ait ad seniorē suū mari-
 num. In die. viii. cū albas deposueris mādāt tibi
 ille q me huc adduxit vt redeas ad illuz. Qui mox
 leui febre corripit. & secunduz mandatu. viii. die
 mortuus est. **C. LXXVIII.** Qualiter
 eidem sancto reuelat? est obitus ppius.

Interea dum hec agerent & oīs plebs esset ouās.
 zabulus inimic? veritatis itez vastissimā orienta-
 lem cōtra gallos cōcitauit hostē. Cū vō certū cō-
 perunt galli se casuros. nec vllō modo quiuissent
 resistere. omēs vnanimis ad viri dei confugerunt
 auxilium. Vir autē domini triduanū ilico indixit
 ieiunium. quo pacto dixit ad eum angelus domi-
 ni. Gratias age creatori tuo. qz animas tñ modo im-
 petraisti. Locus vero iste destrus erit p longū tps.
 sed iterum ī meli? restaurabit. Tu vō octauo die
 recipies coronā a dño laboris tui. Mane aut facto
 cōuocato in ecclesia populo. annūciat illis quid
 sibi ostendere dñs dignatus esset. Audiens autē
 populus valde pterritus est. s; vir dei blāde slo-
 latus est eos. Nolite mquit diffidē. pperate romā
 & nunciate bto xisto pape diem exitus mei si ad-
 huc nō fuerit martirio coronat?. Ego autē deoda-
 tus filius eius iā cōsiderā vnum libellū de sanctis
 & bonis opibus eius. & d libris quos exposuerat
 Longum aut est narrare quomō matrem suam ibidē
 sepeliuit honozifice. quomō etiā licinius simul cū
 vxore sua p nomine xpi glorie coronā sūt adepti.
 & quomō accepta benedictione xisti aplīci reme-
 auit ad ppiā. Que omnia in libello supius memo-
 rato inueniunt. **C. LXXIX.**

De pphetia eius & exitu & exequijs.

Quā aut aduenit dies dominica. affuit omīs
 plis in ecclesia secundū cōsuetudinē.
 Vir autē domini post expleta missaz for-
 lennia ait ad omnē populuz. Fratres qnta die oēs
 huc cōgregamini. Prima igiē luce quinta feria af-
 fuimus in ecclesia omēs. Interea exortus est luct?
 intolerabilis d discessu patris. Ipe vero inchoato
 officio & ex more pacto. cōsolatus est vehementer
 populū & pxiit eis multa vētura que postea
 pbauimus. Et post multa pdicatōnis verba resi-
 dens in sede epali benedixit nobis dicens. Abite
 filioli mei in pace. Dñs aut erit vobiscum. Nos p-
 spicientes ad eum. vidimus sbito circa altare inu-
 merabilez multitudinē hoīm candidatoz. Et audi-
 ta est vox dicentium ab omibus nob. Veni nobis-
 cum sancte dei thaurine. qui multas p dei amoē
 sustinūisti passiones. & intra in gaudium domini
 tui. Mox at vt facta est vox. nebula impleuit do-
 mum tā densa. ut nullus ibidez potuisset compem-
 suum aspicere. Trāfacto vero qsi vnus hore spa-
 cio recessit odorifera nebula. & appuit sedens in
 sede epali quasi orās extensas man? oculosq; ver-
 sos habens in celum. Facta autem qstione in po-
 pulo quo in loco sepeli. reē ne ab hostibus potuif-
 set inueniri. deprecati sunt dominū vt dignaretur

eis ostendere quid facerent d̄ sanctissimi viri corpore. **Moxqz** apparuit eis vir honorabilis vulu- candidus velut nix. dicens ad illos. **Fratres**. sumi- te corp⁹ patris vestri. & me p̄euntem sequamini. **Cōfidentes** ergo de visione nichil hesitantes sum- psumus corp⁹ & exiim⁹ p̄ portā occidentalem se- quentes viz vsqz ad terciā p̄tem miliaris eius de⁹ occidentis. & ibidē vir ille ilico s̄stitit & ait. **De- ponite** corp⁹ fratres. **Deinde** facta fossa posuim⁹ māseolum & intus corp⁹ sanctū. **Factusqz** est fle- tus & luctus quasi p̄tingens vsqz ad celū. **Tunc** erexit se quasi viuus de fossa & ait ad nos. **Filioli** mei qd̄ hic facitis. **Nolite** timere. **Istum** viz audite. & inclinato capite siluit. **Nobis** autē aspicienti- bus ad viz qui nobiscū stabat qd̄ vellet dicē ait. **Fratres** vos timetis patrē vestrū a vobis auferri ab hostib⁹. **Nō** autē erit hoc. **Ego** nāqz fui custos illi⁹ in vita. erog⁹ custos illi⁹ in morte. & ei⁹ me- moria multa erit in seculo. **Nūc** autē ciuitas quidā ista subuertē. sed nullus vestrū p̄bit. **Et** postq̄ om̄ia s̄sumauim⁹ sepulture ornamēta. ait ad nos vir ille vt credim⁹ angelus ei⁹. **Recedite** veloci- ter iuoluamini ab hostib⁹. **Per** longa autē t̄pa inco- gnitus erit iste loc⁹. postea nūq̄ cōparuit. **Nos** itaqz accepta b̄ndictione angelica timore gētium iam a p̄p̄mquantū aufugim⁹. **Et** ego deodat⁹ fili- olus ei⁹ breuiter ista p̄curri. mediolanis cōsistens febre detentus. **Hui⁹** natale celebrat. iiii. idus au- gusti. **LXXX.** **De** passiōe sancte serapie virginis. **Ex** gestis eius.

Ub adriano passa est rome beata virgo serapia anthiochena genere. iudice bel- lillo. **Cum** em̄ i domo sabine p̄clarissime femine i vrbe cōmaneret. rapta ab officiali p̄sidis exhibita est in s̄pectu ei⁹. **Qui** dixit ei. **Sacrifica** dijs immortalib⁹ quib⁹ sacrificant dñi impatores. **Alia** respōdit. **Deū** omnipotentē colo q̄ fecit oīa. **Nā** quos iubet adorare nō sūt dij sed demonia. et ideo nō licet michi adorare ea. qz xp̄iana sū. **Cun- qz** p̄ferantissime fidē veritatis p̄sequerē. iussit eam p̄ses duob⁹ iuuenib⁹ lasciuis tradi. vt ei no- cturno furto insularēt. **A** quib⁹ p̄ducta i cubi- culum valde obscurissimū. cū vellent eā tangere. subito terremot⁹ fact⁹ est magnus. cecideruntqz i terram exanimē mēbris omib⁹ resoluti. **Dilu- culo** autē cū venissent a p̄side missi qui requirerēt seu de iuuenib⁹ seu de virgine. **Ingressi** inuenerūt sanctā dei orantem. iuuenes vō impudicos velut mortuos terre p̄stratos. **Itaqz** ad rei factū cum plurimi p̄currerent. itez p̄ses iussit p̄ tribunali eā sibi adduci. **Et** impante p̄side deportati sūt eidez iuuenes & positi ante cōspectū p̄sidis. **Ad** quos beata virgo facta oratōe accedēs. tetigit illos di- cens. **In** noīe dñi mei hiesu xp̄i. erigite vos i sta- tu vestro. **Ad** cui⁹ vocem mox illi steterūt sup pe- des suos. quos p̄ses interrogauit. quid faciendo hec mulier demētes vos fecit & r̄solutos. **Ingressus** est inquit iuueis quidā decoz⁹ mireqz magni tudinis qui totus splēndidebat sicut sol. stansqz in- ter nos & puellam hāc tremore & defectione nos claritate sua scussit. **P̄ses** autē ad beatā serapiaz cōuersus. **sacrifica** dijs inquit ne morte plectaris. **Cui** virgo. **Nō** faciā voluntatē patris tui sathane qz xp̄iana sū. **Tunc** p̄ses iussit lampades ardentēs lateribus ei⁹ apponi. **Statimqz** qui eas tenebāt cō- uersi sūt petrosū. **Cunqz** itez suasa a p̄side nollet sacrificare. sustib⁹ cepit. **Et** ecce s̄bito terremot⁹

factus est magn⁹. & excussa de fuste d̄ quo cede- batur virgo dei assula. exiit i oculū p̄sidis. quē post dolorē luseū fecit. **Et** irat⁹ dictauit sententi- am. **Serapia** impialia p̄cepta cōtemnentē. & i tan- tis maleficijs dep̄hensā. gladio pcuti iubem⁹. **Pas- sa** est autē. iiii. kl. augusti. sepultaqz i monumētis illustris martiris sabine p̄die. kl. augusti. cōpositū & ornatum est venerabile sarcophagū ambaz. & locus oratōis dedicat⁹. iiii. non. septemb̄is. q̄ndo & memoria passionis ei⁹ celebrior agit.

LXXXI. **Passio** sancte sabinę. **Ex** gestis eius.

Ipsa nanqz illustrissima femina sabina colligēs re- liquias s̄cte virginis xp̄i serapie. & ex more cele- bratis exequijs i monumēto suo reposuit qd̄ ip- sa sibi cū summo studio & ornatu fecerat. **Et** non cessabat ex eo die facere multas elemosinas. p̄ma- nens i fide qm̄ ei tradiderat sancta serapia. **Stude- bat** quotidie visitare infirmos & i carcerib⁹ r̄clu- sos prestās eis necessaria. **Veniēte** igit̄ p̄fecto helpidio rapidoissimo cane. indicatū est ei de illa. **Quā** sibi exhibitā i p̄torio interrogauit dicens. **Tu** es sabina vxor quondā valentini illustrissime memorie. & filia herodis. **Sabina** respondit. **Ego** sum. **P̄fect⁹** dixit. **Quare** oblita es tui. & socia- sti te xp̄ianis. quorum vita mors est. & nō adoras magis deos. & honoras quos. adorant domini & augusti nostri. **Sabina** respōdit. **Ego** gratias ago dño ihu xp̄o qui me peccatricē p̄ sanctā famulam suā serapia de multis foridib⁹ & potestate demon- num liberare dignatus est. vt ampli⁹ nō errarem sicut & vos video erratē. adorādo demones. **P̄- fect⁹** dixit. **Vt** tu dicis ergo nō solum nos. sed & domini augusti nostri demones adorāt & nō deos. **Sabina** respōdit. **Vt** m̄ deū adoraretis qui fecit oīa. cui⁹ nūc cuncta regunt̄ visibilia & inuisibi- lia. & nō stulta aut insensata simulacra demonum adoraretis. qz cū ipsis p̄ter i gehēna ignis arsu- ri eritis. vos & impatores vestri. **P̄fect⁹** dixit. **Per** deos om̄s si nō sacrificaueris. non elongabo te capitalem sententiā subire. s; mox te faciā gla- dio vita p̄uari. **Sabina** respōdit. **Nō** sacrificabo dyabole insane demonijs tuis. qz christiana sū. et christū habeo deū. et ipsi⁹ sum ancilla et cultrix. et illi soli me oportet sacrificare. **Tūc** dyaboli mi- nister p̄fect⁹ ptulit in eā s̄niam dicens. **Sabinam** dijs inobediētē. dños quoqz et augustos nostros blasphemātem gladio pcuti decreuim⁹. atqz om̄s facultates ei⁹ publicis titulis p̄signari. **Ampu- tato** igit̄ capite christiani corp⁹ ei⁹ sepelierūt cū s̄cta serapia. **Passa** est autē. iiii. kl. sept.

LXXXII. **Passio** sancti eu- stachij. **Ex** gestis eius.

Ub adriano quoqz passus est sanct⁹ eu- stachij de quo iā supradixim⁹. **Hui⁹** em̄ reuertenti de p̄elio p̄ra barbaros vbi miserat eū traian⁹. occurrit adriano⁹ q̄ traiano in- terim defuncto i impio successerat. et p̄ victoria festiuitatem celebrauit. **Et** interrogās quomō i p̄elio viriliē gesserit. et d̄ agnitōe vxoris et filio- rum ei⁹ p̄lixius extendit diuiniū. **Altera** die p̄ex- it i templū ydoloꝝ oblat⁹. **Intrante** vō impa- toze i templū apollinis. nō cū illo est ingressus eustachij. sed retrocedēs foris stetit. **Impator** vō conuocās eū interrogabat. q̄re non sacrificauerit dijs p̄pter victoriā. et victimas obtulerit eis. ma- xime p̄pter vxoris inuentionē et filioꝝ. **Qui** dixit

ad impatorem. Ego supplico christo dño meo. & offero incessanter ei pces q̄ misert̄ est humilitati mee & restituit michi vxozē & filios. Aliū vero deū neq; scio neq; colo. nisi deū celestē q̄ facit mirabilia. Tūc ira replet̄ impator iussit ei solui cingulum. & velut trāsgressorem astare piter cū vxore & filijs. et sic faciebat oera eū questionē. Considerās igit̄ impator imobilitatē ei? & i xpo fidē nō mutari. iussit eū cum vxore & filijs introduci in harenā. et dimitti eis leonē. Accurrens autē leo & stans ppe sanctos. submittes caput. & q̄si adorans recessit. & cepit egredi de harena. Qd̄ vidēs impator. iussit bouē ereū incendi & ibi sanctos introduci. Introducti vō in machinā supplicauerūt carnificib; vt darēt eis ozandi spaciū. Et extendentes man; suas ozauerūt ad dñm ut eos i igne illo vitā finire iuberet. om̄sq; sui memores & eoz suffragiū inuocantes a piculis et peccatis liberar; Et hoc illis dicentibus vox de celo venit dicens. Ita erit vobis sicut supplicastis. qz p bonā vitam certastis. Tūc facti alacriter seipsos tradiderunt igni. statimq; diuatio ignis comp̄ssa est. & laudantes deū reddiderūt animas suas cū pace. Tercia vō die corā impatore extracti de boue. ita penit̄ icorrupti inuenti sūt. qz nec capillos eoz vapores incendi; cōtigerunt. **C. LXXXIII.**

Passio sanctoz faustini. & iobite. & calocerij.

Ex gestis eozum.
Sub eodē passū sūt i ytalīa ciuitate brixiana faustinus. & iobita. quoz passio celebrat̄. xv. kl. marcij. Et p̄mo quidē diūsa genera bestiarū ferocissimaz oera eos dimissarum nō leserunt eos. sed poti; in mansuetudinē versa pedib; eoz se pstrauerūt. ita vt videntes clamarent populi. Magn; est de; celoz. Et crediderūt plusq; tria milia. In medio quoq; flame positi deū bñdixerunt. & penit̄ illesi pmanerūt. De inde excoziari iussi sūt. Sed ministri iussa satagenes implere nequiuērūt. Post hoc p̄cepit iud; eorum brachia cōstringi. et in altū suspensos vehem̄ter torq̄ri. Ministri iussa impleuerūt. Alij etiā plūbum sup eos solutū ferebāt. Sed martīres deo cōfortate nichil ex hijs sentiebāt. In eculeo quoq; suspēsi sunt. & lampades accense q̄ laterib; eoz apponi videbant̄ extimēte sūt. Tandē extra urbē ducti sūt & ibi decollati. Passus est autē eum eis beatus calocen; .iiii. kl. aprilis. Qui ingress; ante adriānū vidit eculeos vacuos & ministros torq̄ri. Clamauitq; corā om̄ib;. Vere magn; est deus christianozum. **C. LXXXIII.**

De scā sophia & trib; filiab; ei;.

Ex gestis ei;
Eo quoq; tpe mulier quedā nobilis noīe sophia cū trib; filiab; suis veniens romanam. exemplo sue religionis & sobrietatis multas ac nobiles feias cōuertit ad fidē. Et adherētes ei. a viroz thozis & sūptuosis cōuiujs abstinebāt. Vnde indignatus adriano dicēs. Mulier quedā cū filiab; suis ingressa hāc ciuitatē separat̄ a nob; matrimonia nostra. Docet em̄ colendūz vnum deū. & xpm̄ filiū eius. nec aliter i xpi cultu quēq; posse p̄ficere. nisi et iugio et dicitis abstinent. Propterea deniq; vxozes nostre herentes illis. iam nec ad p̄fortium. nec ad cibū nobis cōueniunt. Tunc impator adriān; iratus. iussit euocari p̄ p̄fectores mulierē et filias eius. et introduci in palaciū. Erant em̄ puelle speciose valde. et i di-

uinis scripturis erudite. Ingressure ergo palatūz. pectus ac frontē xpi signaculo munierūt. Et cū eas vidisset adriān;. stupens ad pulcritudinē eaz nichil loqui potuit. Post paululū aduocās pximi us matrē. interrogauit nomē. Illa respondit. Qd̄ primum et nobile est. xpīana michi nomē est. secūdum carnē vō vocor sophia. nobilissima d̄ genere primo et em̄nēci existēs ytalie. et veni romā causa filiaz vt eas offerre in munere xpo. Tunc adriānus iussit eā custodiri interim cū filiab; suis in domo paladij senatoris. Mozatibus autē eis in illa custodia. hortabat̄ mater filias ad otemptū vite presētis. et ad tolerantia passionū p christo. Tribus itaq; dieb; i domo paladij exactis. iussit impator adduci eas matre subsequēte. Quib; ait. O infantule miseremini etatis vestre. et senectutis matris. Sacrificate dñatoribus vrbis. et adopto vos in filias sub testimōio sacri senatus et militaris exercitus. Si vō audire cōtempseritis. iuro per deos me nec etati p̄citurum. nec generi. nec decori. s; diuisis vos tormētis exercitatas osumam. et membra vestra p̄ticutatim incisa. canib; in escam p̄iciā. Ad hec beate adolescentule q̄si ex vno ore dixerunt. Nobis impator nec p̄missiones tue cordi sūt. nec cōminatōes terrori. Nos habemus patrem q̄ nos adoptauit ad eternā hereditatē. cui; etiā cōminatōes timem;. qz eterna in illis tormēta sunt. De cetero si qua supplicia habere te estimas que fidē nostrā valeāt vincere admoue. et cognosces xpianozū vires tuis cruciatib; fortiores. Furore replet; adriān;. aduocauit matrē eaz et dixit. secundū ordmē etatis edicto noīa puellarum. Que respondēs ait. Prima dicit̄ fides. anni vero eius. xii. Secunda spes q̄ est annoz. x. Tercia caritas. annoz. ix. **C. LXXXV.**

De passione earundem.

Unc impator aduocans fidē. dixit ad eā. Immola magne et sacre diane. Aspice q̄ pulchra sit. vide quāto decore dñā nostra subsistat. Sācta vero fides respondit. O insipientia cecitatis humane. derelinq̄re dñm qui oīa ex nichilo verbo suo fecit. et adorare ligna et lapides arte hominis et sculptura decoratos. Audiēs hos smones adriān; iussit eā expoliari et virgis cedi. donec se polliceret̄ diane sacrificaturā. Duo decim itaq; centurionib; in corpe puelle mutatis. nullus tact; plage appebat in corpe ei;. Iterum iussit ferro incidi māmillas ei;. De loco autē incisione p̄ sūguine lac fluebat. Tunc sācta virgo ad regem. Hee sūt inquit tote mīme tue. Iussit iterūz impator imponi eā sup craticulā et assari. At illa requiescebat sup eā quasi nauis in trāquillo mari. Iussitq; illā trāferri. et in sartagine frigi. pice. et cera. et bitumine in ea feruentib;. Cūq; nec hoc tormēto lesa fuisset. adriān; replet; ira qz i nullo potuerit suaderi virgini vt immolaret. iussit eam gladio p̄cuti. Exinde aduocās sequentem blādiebat̄ ei dicens. Filia acquiesce michi quasi p̄ri. et sacrificata sacre diane. vt subēharis ab imminenti pena. Sācta at̄ puella respōdit. Scito impator quia nichil p̄ficies inanib; verbis. Iussit ergo eā expoliari et tundi neruis taureis. et cū decem fuissent in eius carnem mutati centuriones. non potuit a sācta martire h̄re cōsensum. Et uersa ad impatorē dicebat. Tirāne inimice pietatis. si qd̄ adhuc habes tormentorū adhibe. vt expimento agnoscas in me dei esse v̄tutez. Irat; adriān; precepit

eā viuā incendi. Cūq; ingredere in fornacez. Sta-
 tim flama extincta est. Ipsa vero ibi posita cepit
 orās laudare deū. Audiens vocē orātis & cantan-
 tis adrian? iussit eā educi de fornace & suspēsam
 torq̄ri. Cūq; torquere de mēbris ei? odor sua-
 uissimus exibat. & hilari vultu dicebat. Tiranne
 nō sentio penā adiuuāre dño meo ihu christo. Ti-
 rann? verbis ei? acri? inflammat? impauit afferti
 vas eneū. & mitti in illud picē & adipē & cerā &
 resinam. Et factū est ita. Cūq; seruēte eneo va-
 se ministri leuarent puellā vt eā ibidē mergerent
 resolutū est vas eneū. & liquor feruēs excussus in
 incendio exussit carnifices vsq; ad ossa. Adrian? nec
 tanto miraculo mitigat? iussit eā decollari. Post
 hoc euocans terciā. id est. caritatē auditis ei? ser-
 monib? magis accensus iussit eā suspendi. & per
 noua quedā argumenta torq̄ri ac flagellari. deinde
 in ignem mitti. At illa ingressa incendiū signauit
 se in noīe christi. Et cū intrasset. erupit subito fla-
 ma de camino. & percussit grandē turbā virorum.
 Sācta virgo deambulabat i igne glorificās & lau-
 dans deū. Adrian? stupefact? erubuit. & p̄cepit
 eā de fornace educi p̄ p̄tectoꝝ. Qui cū p̄imas
 sent ori fornacis. tres cū ea viderunt deambulātes.
 Quoz tñ aspect? sole splendidior erat. Et territi
 ad visionē ceciderūt in faciem. Inde recuperato spi-
 ritu surgentes. hūili p̄ce rogabāt virgine ut egre-
 deret. Que egressa venit cū p̄tectoꝝ ad impa-
 torem. Et vt eā vidit. ilico iussit occidi. Sācta vō
 sophia mater puellaz collegit corpa. & condiens
 ea aromatis impofuit vehiculo & portauit ad
 xviii. miliarū ab vrbe romā ibiq; sepeliuit. et cū
 turbis p̄sentib? se piecisset in oratōe supra sepul-
 cra filiaz & cū lacrimis dicerz. filie accipite me ad
 vos. velut sopore p̄ssa quieuit i pace. Ille ergo mu-
 lieres q̄ cum ea venerāt sepelierūt eā i loco iuxta
 filias. Tirānus autē egritudine coartat? est. Nam
 ei? oculi excecati sūt. carnes liq̄facte. De ore quo-
 q; ei? plenitudo putredinis cū vermib? dicidebat.
 Ad vltimū in extremis positus voce magna dixit
 Domine de? triū virginiū & eaz matris. velocius
 aiām meam educ de corpe. Scio em̄ q̄ p̄pter illas
 om̄ia mala hec venerūt sup me. Et hoc cū dixisset
 in magno eiulatu exclamās crepuit. & dispersa vi-
 scera ei? vix potuerūt colligi & sepeliri. P̄sse sē
 autē sācte dei virgines rome. fides. spes. caritas.
 kl. augusti. **C. LXXXVI.**

De quadā sācta maria virgine. C. Actoz.
Adrianus impator legiē antoninū sibi ad-
 optasse in filiū. qui etiā postea eidē sue
 cessit in imperiū. Itaq; s̄b adriano & an-
 tonino legiē passa fuisse beata maria virgo. **C. Ex-**
gestis eius. Hec ancilla quidē tertulli p̄ncipalis
 erat. s̄ nobilitatē dñi. mētis benignitate vincebat.
 & xp̄o se pbabat ingenuā. Natalē itaq; filij cele-
 brāte tētullo. cū impuris vanisq; simulacris hosti-
 as immolaret. maria incūbebat ieiunijs. et sociam
 suā ne p̄deret dñe. ocella simulatōe fallebat. Diu
 tñ insidiāte sbua laterē nō potuit. p̄dita mox vo-
 catur a dña. dicitq; ei. Que est cā ieiunij. an occa-
 sio ista tristicie est. q̄ iratū tibi nup dñm phozre-
 scis. Respondit maria. Nunq̄ nouū aliquid nunc
 vsurpo. Semp michi sunt hec obseruata ieiunia.
 Christiana sū. xp̄iano nascor ex genere. heredita-
 rius est michi iste cult? christi. Tūc impante dña
 vt sibi aliqd hauriret. illa noluit. Et dña indigna-
 ta ei verbera graua. & penam etiā mortis si repu-

gnaret intentauit. **S**z dum altercatio ista verboꝝ
 esset cogentis dñe & repugnātis ancille. pedem a
 foris referēs tertull? ingrediē. qui ab vxore rebus
 om̄ibus inquisitis. inauditā statim flagellari p̄ce-
 pit ancillā. & afflictā diutino verbere detrudi in
 carcerē. administrato modico & vili cibo quo nō
 satiaret fames. sed deficientis quotidie aīme ps ex-
 trema suaret. Sed deuota mens p̄ xp̄o frāgi hoc
 dolore nō potuit. quim etiā quotidianis oratōib?
 incūbebat vt facultas esset maior tolerādi. Emer-
 sis vō. xix. dieb? p̄sidi nunciatē tertullū p̄ncipalez
 illi? ciuitatis occultare i domo sua xp̄iane religio-
 nis ancillā. qd̄ impatoꝝ p̄cepta phibeat. Stetit
 itaq; adducta tandē. & q̄uis cōtra iudicē oculos
 tenderet. aīm tñ habebat ad christū. Clamoꝝ vn-
 diq; populi frementis attollit dicitis. viuā duro
 cremet incendio. Illa vō intrepida. quippeq; dei
 sui nosset auxiliū. celū intuens clamauit add. n̄m.
 Ait p̄ses. Sacrifica si effugere tormēta festmes. Re-
 spondit maria. Supplicia q̄ minaris nec longi t̄pis
 nec grauis doloris sūt. Queso ergo ne deferas q̄
 moliris. xp̄m habeo. ideo nichil timeo. Tūc iussu
 p̄sidis applicata tormētis. miseratōem populi tan-
 tam adepta est. vt lacrimę quoq; a circūstātibus
 funderent. Nec moza. clamore sūmo venia virgi-
 ni postulat. **S**z crudelitas iudicis accelerare tor-
 menta mādauit. Et ecce secunda vox populi iudi-
 cium p̄sidis castigātis emergit. Vociferatio nanq;
 vna pene erat toti? corone. iniuste lacerari virgi-
 nem crudelitate iudicis. non culpa peccantis. agi
 p̄tra leges om̄ia. nec equitatis iura suari. Stupēs
 vō p̄ses & sono tantū clamoris adictus. quippe
 p̄ter humanam vocē ipsa etiā putasset tecta cor-
 ruere. mox mariam relaxari p̄cepit. Tūc suari eaz
 sub custodia libera p̄ses iubet. Maria vō signo do-
 mini se munuit. & leuatis ad celū oculis post re-
 lictū tribunal orauit ad dñm. Viditq; acie ange-
 loꝝum & multitudinē sāctoꝝum. atq; filiū dei se-
 dentem ad dextera p̄ris. Huic tāta subito gratula-
 tione p̄fusa est. vt iā se padisum ingressā putaret.

C. LXXXVII. C. De petra que

se apiens refugium ei prebuit.
Illi vō qui eam fugientem p̄sequerentur
 subito stupē virtute. sed vbi illa se dī-
 cūdatam a p̄sequentib? vidit. lacrimans
 clamauit ad dñm. Ne permittas inquit dñe tradi
 ancillam tuam. & lacerari manib? impioꝝ. s̄ ostē-
 de misericordiam tuam. Cito exaudi ancillaz tuam
 Exaudi domine rex celestis. Et dū ita orauit. pe-
 tra que ante oculos ei? iacebat dño iubente pate-
 facta. rimā p̄fugij q̄ virgo suscipetur ostendit. &
 ad instar dulcissime nutricis vel care matris. mo-
 tu quodā anxā amplexās se p̄buit. Moxq; suscep-
 tā virgine latera ante apra occlusit. Hoc cū carni-
 fices p̄viderent om̄ia loca petre illi? p̄scrutati sūt
 sicubi erepta subito preda ex oculis latitaret. ibi
 adherētes exuiaz reliquias & affixa saxo vesti-
 um frustra dephendunt. atq; incredibili stupore
 cōfusi p̄sidi gesta cōmemorant. Ille vō p̄rim ira
 p̄rim admiratione cōmōtus. iussit philocomo p̄-
 cipali veronensū ciuitatis. vt ad predictū locū
 festim? accederet. & ad eruendū lapidez innumero-
 sam secū multitudinēz ducat. statim p̄conis vo-
 ce populū aggregat. Qui vbi p̄rimū ad predictū
 locū cum eo cui sūma hui? opis fuerat assignata
 puenit. mox iniicere manum lapidi temptauerūt
 statim ab oriente fulgoꝝ nimij splendoris exort?

est. Nec moza. tonitruū & fragor quidā ut puta
renē cuncta corruere statim terrā concussa est. et
nutāria oīm corruere vestigia. Ecce autē duo equi
tes magno fulgore radiātes a celesti sede venieret
terras uolatu nimio percut. quozz felle frena. & oīs
ornat? ad instar lampadarū celesti igne rutilabāt.
Hec cū oīs illa q̄ cōuenerat multitudo aspicerz.
ita timore cā p̄sentis virtutis expauit. ut fugiēte
sensu piter atqz anima in eternā mortē oculi clau
derent. Ceteri vō q̄ euaserāt ad p̄phana templi si
mulacra fugiētes. cū ad scelestā ingredereēt alta
ria. in ipsa pfugij sui sede ceciderunt. Necchorus
ad ipsā templi ianuā spm̄ fudit. Vbi vō templuz
omne repletū est. missus e celo ignis & populū
exussit & templuz. Multipharie itaqz mortis. tā a
p̄cussis q̄ ab incensis numer? fuit duomilia septē
genti. Pauci vō qui euaserāt ciuitatē petētes. ma
gnis p̄ omne iter vocib? adlamabāt. Magn? deus
marie. magn? de? xp̄ianoꝝ. Et crediderūt p̄terri
tū timorē triamilia ferme aīe. **CLXXXVIII.**

De p̄uersione nouēmilliū militū. Ex gestis eozz.

Preterea sub adriano & antonino passi
sunt vna die nouēmillia martīz. quozz
gesta videt anastasi? apostolice sedis bi
bliothecari? de greco trāstulisse in latmū eloquiū
Igit̄ p̄fati impatores audito qz gadareni & cufra
tenses rebellare cepissent. irati oīra hostes castra
merati sūt. hñtes ī exercitu suo. ix. & septē milia
militū robustoz. i. sedecim milia. Simulacra quo
qz iouis & appollinis. quib? adipisci se posse vi
ctoriā cōfidebāt. sed cū cernerēt hostiū multitu
dinem p̄ maximā (erāt em̄ centena milia) timore p̄
cussi cū septē milia militib? tm̄ fugā arripiūt. Tūc
p̄miceri? noīe achaci? & heliades dux conuersi
ad. ix. milia dixerunt. Venite et sacrificemus dijs
nostris. ut p̄ eos de hostib? nostris trāstulphemus
Quib? hedū vnū sacrificantib? abundātorū for
midine cōsternati sūt. ita ut impetū fuge arripe
rent. Tunc angel? dñi in specie adolescētis aī fa
cies eozz accurrūt & dixit eis. Cur sacrificātes dijs
vos pauor muasit & fugere cōpulis. Credite hie
sum xp̄m dei filiū immortalē regē. & ipse pugna
bit p̄ vobis. Cū hec & alia dixisset. imito consilio
ut ratōem adolescētis p̄barent. oīs exclamaue
runt dicentes. In te dñe hiesu credim? . et ea que
nobis iste iuuenis rebauit in tuo noīe nos factu
ros esse p̄mitim?. Tūc hostes impetū facientes
angelo suis auxiliū ferēte cuncti deciderūt. multi
qz in lacu pximo pierunt. alij vō p̄cipicio interi
erunt. Angel? aīe dñi deduxit lāctos in verticem
montis ararath q̄ distat ab alexādria quasi stadijs
quingētis gloriātes in potentia dei. Sedente an
gelo in medio eozz. apti sūt celi. & descenderūt in
ip̄os septem angeli. docētes eos atqz dicētes. Be
ati estis q̄ credidistis deo viuētī. Post terciū diez
queremini. & ī aspectu regū deduce mini. ne time
aris eos quia de? vobiscū est. Hīs dictis ab oclis
eozz ablati sūt. At illi timore correpti. peccata
voce sua ostēbant. Post tres dies missi quidam
ab impatorib? ad p̄quirenduz eos. puenerunt ad
montē ī quo erāt. Et audietes eos glorificare deū
agnouerunt qz xp̄iani essent. Qd̄ cū impatoribus
renūciassent. illi nimio dolore osternati. sup̄ capi
ta sua emerē imposuerūt. Et quinqz dieb? lugen
tes. a cibo & potu abstinerūt. Post scripsit epi
stolā quinqz regib?. s. sapezī. maximo. adriano. ti
beriano. et alij maximo. ut ad se venirēt. et qd̄ sup

hmōi hominib? agendū esset secum p̄tractarent.
Tunc illi ogregātes exercitum magnū venerūt. &
p̄mo quidem ydolis victimas immolauerūt. post
hoc reficientes corpa novos xp̄i milites p̄quirere
satagebāt. Missi itaqz quidā montis verticē ascē
derunt in quo facti deū colebāt exozātes. Quos
vbi illos veniētes ad se aspexerūt. achacius dixit
ceteris ut surgerēt. & oīra dyaboli exercitū ozati
onī opam darēt. Illis itaqz ceruices inclinātib?. &
poplice flexo deū exozātib?. eiqz laudes & gratias
referentib?. vox e celo elapsa est dicēs. Audiui q̄
petistis. Ne pauēatis eos qui occidūt corpa. Ego
em̄ dñs vobiscū sum oīfortās vos. Hec audientes
gausi sunt in dño. Ad quos accedētes milites re
gum dixerunt. Miserunt nos reges & impatores
ad vos. ut veniat ad eos. Tunc oīs de monte
descendētes in aspectu regū steterunt. spem inte
gram hñtes in xp̄o dño. Videntes at̄ eos reges la
crimati sunt. **CLXXXIX.**

Passio eozz cum decimo millenario.

Adrian? vō causā vl' moduz quo derelin
quentes deos in crucifixuz credidissent
interrogauit. Et beat? achaci? ex ordi
ne rem enarrauit. Tunc adrian? furibundus ait.
Quia vos oīs xp̄o creditis. proculdubio penas
illi? sustinebitis. At illis minas ei? oītempnētib?.
iussit eos lapidib? obrui. Qui cuz lapidarent. la
pides in facies lapidantium vertebant. Post hoc
impator iussit eos flagellari. Qui cuz cederent. di
xit quidā eozz noīe drachonari? german? achaci?
& heliadi. Ozate p̄ nobis vini facti. qz grauiā se
tozmēta q̄ patimur. Cui dixit achaci?. Perseuera
te fratres in hac p̄fessione. qz qui p̄seuerauēit sal
uus erit. Cūqz ozasset. factus est terremotus. &
mox arefacte sunt man? flagellātium. Erat autē
ibidē in exercitu sḡis maximi magister quidā mili
tūm noīe theodor? hñs s̄b se mille milites. q̄ hui?
miraculi stupore p̄cussus exclamauit. Dñe de? ce
li & terre. qui opē misericordie tue. ix. milib? cō
tulisti. dignare nos cōnumeraē peccatores cū sā
ctis martirib? tuis. Hec dicēs. & vocē in signum
subtollens cuz suis mille ad factos dei se trāstulic
Sicqz de? oīmpotens. palmitū decēmiliū nume
ro cōpleuit vineā suā. Maxim? itaqz dixit. O im
patores q̄tam p̄ vobis patior iniuriā. Cui adria
nus ait. Patient ferre te oportet o rex. Qui enim
exercitum meū abstulit. & tuuz ademit. Maximus
autem p̄uersus ad factos ait. Audite me dēcemi
lia viri. Hortoz vos ut sacrificetis & irā meā ef
fugiat ne male peatis. Cui dixit achaci?. Furoz
policim? nō p̄ualet adūsus cēuicem taurinā. Deū
hñtes viuz nil tui curam?. Tunc maxim? furens
iussit multitudinem clauoz trigonoz acutissimoz
fieri. et spargi p̄ stadia. xx. ut exercitus dei sup̄
eos nudis plātis incederet. At angeli a deo missi
ante eos incedebāt coaceruātes clauos ī tumuluz
vnum. ne in pedib? eozz infigerent. Maximo vō
iubente ut ad instar chisti paterent. ministri acu
tissimis calamis eozz latera aperuerunt. et in capi
tibus singuloꝝ coronas spineas posuerunt. Tan
dem data s̄nia ī mōte ararath crucifixi sunt. Tūc
sanct? eliades p̄micerio achacio dixit. ut expone
ret crucifixis de fide aliqd̄. Qui cuz fidem sancte
trinitatis. et verbi incarnati exposuisset. hora sep
tima diei terra mota est. et petre scisse sunt. et sā
cti p̄ hīs qui memoriā passionis eozz cuz ieiunio
et silencio celebrarent orationem fuderunt. Et

respondentibus omnibus amen. vox de celo facta est
 dicens orationem eorum esse exaudita. Igitur circa ho-
 ram nonam anime sanctorum ad celi palatia translate sunt.
 & apti sunt celi. & lumen micuit tunc supra corpora
 sancta. Mox etenim dominus premissis lumine celi. affuit
 in terris stipatus rite choreis sanctorum. medio pre-
 stans in vertice mentis. Letantem facti tanto sola-
 mine septi. Rursus mors fremuit oculis fundit ois
 Et stipiti fixa mox umbra soluit. Manibus angelicis
 fumantem terra sepulcris. Et cuncti propriis adun-
 tur monte locellis.

C. XC.

De quibusdam opibus adriani & morte eius & quibusdam alijs. Commestor.

Tipse quoque adrianus imperator in hierusalē euerfa p-
 tucum. statuā suā posuit ubi archa steterat. quia ve-
 stigia ciuitatis quodam adhuc remanebant. Et iudei
 qui latentes vndicūque remanserāt quicquid ad locum
 sanctū redibāt. & iteque multiplicati amouerūt sta-
 tuam. Ob hoc adrianus apposuit manū extremā. &
 fundit euerit urbē. & dixit ne quis iudeorum ma-
 neret in terra illa. Et de hac vltima euerfione vide-
 tur dicere lucas. Et captiui ducenē in omnes gentes

**Hugo ubi supra. Denique ipse adrianus hieroso-
 limā reedificauit. & illā heliā de suo nomine appella-
 uit. Cuius ope factū est ut loca sancta dñice. scilicet pas-
 sionis & resurrectionis quondam extra urbē iacētia.
 nunc eiusdem muro septentrionali circūdenē. Deni-
 que precepit ne cui iudeo introeūdi hierosolimā esset
 licentia. xpianis tamen ciuitate pmissa. Vnde primus
 ibidem de gentibus marcus episcopus constitutus est. Et ex
 hoc tpe ac deinceps ibidem assumere episcopos ex circū-
 cisione cessatū est.**

**Eusebius in cronicis. Adria-
 nus in pueroz amore paz otinens fuit. Vnde an-
 timouz puez regiu eximie pulcritudinis. in egipto
 mortuū diligenter sepeliens. Nam in delicijs eū ha-
 buerat in deos retulit. Ex cuius nomine etiā vrbs ap-
 pellata est. Tandem & ipse morbo intercutis aque
 apud barias mortuus est. Hic cum insignes plimas
 edes athenis fecisset. agonē edidit. bibliotheca mi-
 ri opis extruxit. Huius episcopus basilides heresiar-
 ches in alexandria pmozat a quo gnostici. Cochebas
 dux iudaice factionis. nolentes xpianos sibi adu-
 sum romanū militē ferre sibi dū. omnimodis cru-
 ciatibus necat.**

**Helimandus. Hic scdm alios bar-
 cocabas appellat. quod nomē signat stellam. p cetera
 vir crudelis & scelestus. sed & vocabulo suo velut
 vilibus mancipijs psuadebat se ad salutē eoz sibi
 magnū celitus esse delapsū. egris mortalibus & lon-
 ga obscuritate pampnatis ferre lucis auxiliū. Hic
 ut ait hieronimus atra rufinū stipulā in ore succen-
 sam anhelitu ventilabat. ut flamas euomere puta-
 retur.**

**Hugo ubi supra. Floruit in illis diebus
 aquila orator. genere ponticus scdm mterpres mo-
 sayce legis post. lxx. xisto pape successit thelesfo-
 rus. Ex libro pontificum. Hic natione grecus ex
 anachoritis. sedit annis. xi. Qui instituit ut. vii. eb-
 pomoda ante pascha ieiuniū celebraret. & in nata-
 li dñi noctū missa celebraret. Nam omni tpe añ ho-
 re tercie cursū nullus psuadebat missas celebrare. q
 hora dñs noster ascendit crucē. & ut añ sacrifici-
 um ymnus diceret angelicus. hoc est. gloria in excel-
 sis deo. Hic martirio coronatus est. & sepultus iu-
 xta corp⁹ beati petri in uaticano. iiii. non. ianuarij**

**C. XCI. De impio antonini pij
 & pio papa & herma. Eusebius in cronicis.**

Romanorum. xiiii. impauit citus antoninus
 cognomēto pius. cum filijs suis aurelio

& lucio. Cepit autē anno dñi. cxi. Mundi vō quar-
 tē millesimo. ciiii. & impauit annis. xxii. In papatu
 vō sedit igitur post thelesforū annis quattuor.

**Hugo ubi supra. Antoninus pius. erat vir piissi-
 mus. & natura benignus. qui ab adriano in filiū ad-
 optatus fuerat. Cuius & gener erat. & ita tranqui-
 lus erat ut merito pius appellatus sit. Nam ad illum
 extere gentes legatos misere indi. s. bactriani &
 hircani iusticia tantū imperatoris compta. Erat em̄
 carens appetencia glorie & ostentatione.**

**Ex li-
 bro pontificum. Post igitur papam. pius natōe yta-
 lica sedit annis. xi. Fuit autē episcopus antonini pij a
 cōsularu clari & seueri. sub huius ep̄atu hermes li-
 brum scripsit. in quo mandatū dicitur quod ei prece-
 pit angel⁹ dñi cum venie ad eū in habitu pastoris
 & precepit ei ut pascha die dñico celebraret. Hic
 cōstituit hereticū venientē ex iudeoz heresi susci-
 pi et baptizari. & cōstitutū de ecclesia fecit. q etiā
 sepultus est iuxta corp⁹ beati petri in uaticano. v
 idus iulij.**

**Hieronimus dicitur vica. Hermē cui⁹
 apostolus paul⁹ ad romanos scribens meminit di-
 cens. salutate flegūtā. hermē. patrobā. hermam
 & qui cū eo sūt fratres. asserunt auctore esse libri
 qui appellat esse pastor. et apud quosdā grecie ec-
 clesias etiā publice legit. Est reuera utilis liber.
 multiqz d eo scriptoz veterz vsurpauere testimo-
 nia. sed apud latinos pene ignot⁹ est.**

**Actoz. Hic quoque liber in man⁹ nostras aliquādo venie-
 sed ei⁹ flores excerpere nō libuit. seu ppter plixita-
 tem ac verborz simplicitatē. seu qz inter scrip̄as
 apocrifas numerat⁹. quibus & in hoc ope nonnulla
 de apocrifis inserui. sed ea titulis proprijs annotaui**

**Ex martirio. Apud alexandriā metropolim
 egipti. xiiii. kl. nouembrijs. celebrat⁹ natale sancto-
 rum martirū ptholomei & lucij. s. b. antonino pio.
 Quoz prior multo tpe squalore carceris macera-
 tus. ad vltimū cū de xp̄i magisterio publica ofe-
 sione tractaret. iuss⁹ est duci ad mortem. Sequē
 quoque cū se christianū libere fateret. simile sūam
 accepit.**

**C. XCII. De tauro philo-
 sopho. et galieno medico. Eusebius in cronicis.**

**Temporibus antonini pij apollonius stoi-
 cus. natione calcedonic⁹. et basilides sci-
 topolitan⁹ phi illustres habent. qui ve-
 rissimi quoque cesaris pceptores fuerunt. Taurus
 quoque birecis platonice secte phus clarus habet
 Helimandus. Ad istum phm tauz legunt aliqui
 athenas venisse visendi cognoscēdiqz causa piter
 crete pūicie p̄ses. et pater ei⁹. s. p̄riuat⁹. Inuita
 uit tauz patre primo ut sederet. At ille de filio.
 Sedeat hic primus qui romani populi magistra-
 tus est. Absqz p̄iudicio inquit tauz tu iterim se-
 de. donec aspiciam⁹ quimulqz quid oueriat. te ne se-
 dere potis qui pater es. an filiū q gerit magistra-
 tum. Cūqz ille resedisset. apposita est altera sella
 filio. Tūc tauz hijs qui ouerāt verbuz fecit de
 hac re inter cetera sic dicens. In publicis inquit lo-
 cis atqz muneribus. patrū iura cū filioz q in magi-
 stratibus aut potestate sūt collata inter quiescē de-
 bent paululū et oniuē. S. cum extra rempublicas
 indomestica re atqz vita sedet. ambulat. in oniuo
 quoque familiari discumbit. tunc inter filiū et ma-
 gistratū et patrē p̄riuatū. honores publicos cessa-
 re. naturales autem et geminos suari equum est.**

**Actoz. Antonini pij t̄pib⁹ floruit galien⁹ insi-
 gnis medicus sicut in cronicis scribit eusebius.**

Hic quidē scripsisse reperit libz de alkuimia, cuius titulus est de ramo pomi pgelati. De medicina vō libz plurimos. s. de cōplexionibz. de elementis. De malicia cōplexionis diuerse. De virtutibz naturalibz. De cōpendiositate pulsuū et eoz differeñtijs. Itē librum cōmentarioz sup librū suū. de pulsibz hīs qui introducunt. Itē libz de anthonomia. de iuuamēto membrorū. de morbo & causa accidente. De crisi. de creticis diebz. Itē libz de dinamioiaz maiorē & minorē. Itē de simplici medicina. de pfectis medicinis. de ppietate. de expimentis. Itē librum teigni & megateigni. libz de ingenio sanitatis q̄ dicit facultas therapoēnetica. Itē passionariū antidotariū libz secretoz suoz ad monteū. Itē ad glauconē de pulsibz & vrinis libz qui dicit achmagoga. Itē libz epistolarū ad eundē de febribus qui dicit pifereseos. & de apostematibz. Itē librum epistolarū ad pafnianum. Hieronim? oera iouimianū libro scdo. Galien? doctissim? ypocratis interpres. athletas quoz vita & ars sagina est. dicit in exhortatōe medicine. nec posse diu viuere. nec sanas esse. Animasqz eoz ita nimio sanguine & adipibz inuolutas. nichil cœue. nichil celeste. sed semp d̄ carnibz & ruptu & ventris ingluuie cogitare. **¶ XCIII.** De factis polycarpo & papiā. & scriptis eoz.

Florebat eo tpe polycarp? smirne? eps. & papias ierapolitan? Hieronimus de illustribz viris. Polycarpus iohannis apostoli discipul? & ab eo smirne eps ordinat?. toti? asie p̄nceps fuit. Quippe q̄ nōnullos apostolorū & eoz qui dominū viderāt magistros habuit & vidit. Hic p̄pter quosdā sup die pasche q̄ stiones s̄b impatore pio. ecclesiā in vrbe regente. anacleto. romā venit. qui plurimos credētū marcionis & valentini psuasionē deceptos rōxit ad fidem. Cūqz ei fortuito obui? fuisset marcion & diceret. cognosce nos. respondit. Cognosco p̄mo genitū dyaboli. Postea vō marco antonimo & lucio aurelio cōmodo regnante quarta post nerone p̄secutione. smirne sedēte p̄consule. & vniuerso populo in amphitheatro aduersus eū p̄sonate igni traditus est. Scripsit ad hodiernā diē in asie p̄uentu epistolā que vsqz ad hodiernā diē in asie p̄uentu legit. Papias iohānis auditor ierapolitanus asie eps quinqz t̄m scripsit volumina. que p̄notauit explanatio sermonū d̄ni. In quibz cū se in p̄fatōe asserat non variās opiniones sequi. S̄z apostolos habere auctores. ait. Cōsiderabam quid andreas. quid petr? dixissent. qd̄ philipp?. quid thomas. qd̄ iacob?. quid iohānes. qd̄ mathe?. vel ali? quilibet discipulorū d̄ni. Quid etiā aristion & senior iohānes discipuli d̄ni loquunt. Non em̄ t̄m michi libz ad legendū p̄sunt. q̄rum viua vox. & vsqz hodie in suis autoibz p̄sonans. Ex quo appet ex ipso cathalogo noīm. aliū esse iohānem qui inter aplos ponit. & aliū seniore iohānem que post aristionē enumerat. Hoc autē dicim? p̄pter supiozē opinio- nem quā a pleriqz retulimus traditā. duas poste- niores eplās nō iohānis apostoli esse. sed p̄sbiteri. Hic dicit iudaicā mille annoz edisse deutolim. que secuti s̄t hirene? & appollinaris. & ceteri qui post resurrectionē autē in carne d̄m cū s̄ctis regna- turum. Tercullianus quoqz in libro de spe fidelis. & victorim? pictabionens. & lactanci? i h̄c opi- nionē ducunt. **¶ Helimadus.** Igit̄ papias auctor fuit hereticorū qui dicunt̄ eliasse. id est. millenarij.

nō tamen inter hereticos. sed inter sanctos i mar- trilogio cōputat. Sicut nec hireneus luzdunens. nec victorim? pictabionens heretici appellanē q̄ gloriofi martires fuerūt. et t̄m in hac opinione pa- piam secuti sūt. Multi em̄ sancti simplicit̄ errasse in aliquibz legunt. Sicut beat? ciprian? de here- ticis rebaptizandis. qui t̄m error eis non imputat̄ p̄pter ceteras virtutes q̄ in eis p̄cellerant. Et q̄a nō ex obstinatōe animi. sed ex ignorātie simplicit̄ te errabāt. **¶ XCIII.**

De iustino philosopho & scriptis ei? & morte an- tonimi pij. **¶ Hugo vbi supra.**

Porro iustin? p̄s antonimo pio. libz de xp̄iana religione opositū tradidit. et be- nignum illū erga xp̄ianos hoies reddi- dit. **¶ Hieronim? vbi supra.** Hic iustin? p̄s. ha- bitu quoqz phoz incedens. de neapoli vrbe pale- stine patre crispo bachio p̄ religione xp̄i plurimū laborauit. intantū vt antonimo quoqz pio et filijs eius et senatui oera gentiles scriptū daret. et igno- minia crucis nō erubesceret. et aliū libz successo- ribus. marchio antonimo vō et lucio aurelio cōmo- do. Extat ei? et aliud volumē oera gentes vbi de demonū quoqz natura disputat. Et quartū aduer- sum gētes cui titulū p̄notauit de toos. S̄z et ali? de monarchia dei. et ali? liber que p̄notauit saltē saltē. Et ali? de aīa. Et dialog? oera iudeos que habuit aduersus triphonē p̄ncipem iudeoz. Sed et oera marcionē insignia volumina. quoz hirene? quoqz in quinto aduersus hereses libro meminit. Et ali? liber oera om̄s hereses. cui? facit mentōez in apologetico que dicit̄ antonimo pio. **¶ Actoz.** Pompeius trogus natōe hispan? . toti? orbis hi- stozias a tpe nini regis assiriozum. vsqz ad monar- chia cesaris. latino h̄mone cōposuit p̄ libz. xliij. quoz epitoma. id est. abreuiatōez fecit iustin? ei? discipul?. de quo multa in hoc ope locis cōgruis inserui. Ceterz verum hic sit ille iustin? marit. an forsitan alius ignoro. Porro apologetici que ad antonimū piū misit iustin? p̄ xp̄ianis hoc est initi- um Antonimo pio cesari augusto. et v̄ssimo pho et lucio p̄hi cesaris pp̄io filio ac pio adoptiuo. amatori sapientie. et senatui sacro. atqz omni po- pulo romano. p̄ vincētis ex om̄i genere hoīm con- gregatis. et iniusto odio laborantibz. ac n̄ digna patientibus. Iustinus p̄sci filius bachiadis ex vr- be neapoli palestine. vnus p̄ om̄ibus hoc defero postulatū. In sequentibus autē dicit. Spero me ab aliquo eoz quibus p̄ veritate obsisto insidias eē passurum. Spero baculo aut claua feriendū. certe vel accrescente hoc. nō pho sed philopopo. id est nō amatore sapientie. sed amatore iactantie. Neqz em̄ dignū est p̄hm noīari eū. qui d̄ hīs que nescit publice p̄testat. et xp̄ianos sine deo esse. et impiof dicit ad gratiā et libidimē eoz quos in errore po- sitos ipse maioribus erroris laqueis inuoluit. **¶ Hugo vbi supra.** Porro antonimus pius decessit anno impij sui. xxij. Ob cuius honozem templa. sacerdores. atqz alia multa honozū insignia rome a senatozibus sūt decreta. Tūc marchus aurelius antonimus romanū impioz affecutus. impauit an- nis. xix. Hic fuit vir tante seueritatis. vt ab infā- tia vultū nec ex leticia neqz ex merore mutauerit. Hic etiā ascuit sibi ad impij partē aureliū cōmo- dum pp̄ in quū suū. Et hij ambo oera parthos ad mirabili virtute et felicitate pugnauerūt. et vna de victoria partica triūphauerūt. **¶ XCIV.**

libz

De imperio antonini veri & aurelij comodi. & p̄secutione eoz in xp̄ianos. ¶ Eusebius in cronicis.

Romanorum igitur. xiiii. regnavit marchus antoninus. qui & verus. & lucius aurelius comodus. anno dñi. clxij. mundi v̄o. quattimillesimo. cxxv. Hij p̄mum equo iure impius ad ministraverunt. cū vsq; ad hoc tps singuli augusti fuerint. ¶ Hugo ubi supra. Hoz impatorum temporibus p̄secutio xp̄ianorum. iam post nerone. iiii. vice excitata est. Qua feruente polycarpus vir egregius iohannis euāgeliste & apostoli discipulus. smirneorum ep̄s in asia martirio vitā finivit. ¶ Eusebius quarto libro. De hoc extat epistola ex p̄sona ecclesie smirneorum ad ponti ecclesias data q̄ de martirio eius & beato sine designat. Qui etiā describentes ceterorum martirum agones talia quedam scribunt. Deterrere etiam volentes inspectantē populū nūc flagris vsq; ad interiora viscerum martires laniabant. ita vt abdita corporis. & q̄ natura in archanis locauerat nudarent. Nūc autē marinas coctas q̄ conchilia vocant. & acuta queq; fragmēta in dorsum supinatīs martiribus substernebant. in quibus omne tormētū gen̄ & pene sp̄m sumentes. ad vltimū deuotādos eos bestiis exponebant. Sed in hijs p̄cipue designat vir fortissimū effloruisse germanicū noīe. qui p̄ gratiā diuine virtutis metum corporis fragilitatis exclusit. Volente namq; p̄cōsule p̄suasione aggredi viz. et obicē ei prime etatis florē. debere eū suimet ipsiū miserationem cape. Ille nichil moratū sp̄ote dicitur p̄paratū sibi bestiā puocasse. veluti tardātes increpans penas. & inique huius vite vltro velocē expetisse decessus. Verū cū ex eius tam insigni morte stuporē cepisset astantis ppli multitudo. & totius xp̄ianorum gentis mirā virtutē de p̄tempnenda morte cepissent. Conclamāt om̄s. tolle impios. polycarpus requiratur. s; cū hac clamatiōe grauis p̄turbatio fieret. corinthum quendā natione frigem nup de suis regiōibus aduenientē accidit p̄mo quidē bestias. ceteraq; tormēta sponte lacescere. De hinc fractis animis cedere. ad vltimū etiā salutē segnicie p̄dere. Que res eū ad martiriū p̄cacia potius & temeritate q̄ deuotione p̄siliuisse declarat. Ipse namq; se iudicijs ingesserat. Victus itaq; exemplū euidēs om̄ibus dedit. cauti in reb; talibus & circūspecti agendū. q; non temeritas. s; fides & modestia coronat. S; de hijs quidē talia gesta sūt. ¶ XCVI.

¶ Passio facti polycarpi episcopi.

In signis autē vir polycarpus p̄mo quidē cū audiret vulgus in se acclamatōibus excitatū. in nullo q̄de motus. s; mansit ipauis. Trāquillus namq; erat moribus. et serenū aspectu. Qui cū in eadē ciuitate vellet interire p̄manere. acquiescens tñ depre cantibus se familiaribus suis. ad agrū quendā ciuitati p̄ximū secessit. atq; ibi cū paucis die noctuq; nichil aliud q̄ in oratiōibus p̄mansit. p̄ pace ecclesiarum que vbiq; sūt supplicans deo. qd̄ ei facere in omni vita p̄petui moris fuit. Sed is in oratiōe positus. ante tridū q̄ cōprehēdere visionē vidit p̄ noctē. cervical capitis sui flammis esse sump̄tus. Cūq; euigilasset. astantibus somniū suū interpretatus est dicēs. p̄certo se p̄ christo p̄ ignem moriturum. Cū autē cōprehēsores suos adesse cōpisset. in occursum eoz p̄gressus. letanter eos valde suscepic. ita vt superent om̄s & mirarent. q̄ vir cāte honestatis p̄quiri & cōprehēdi iuberet. cōtinuo mensā hospitibus quasi hospitibus iubet apponi. eisq;

largius epulas ministrari. vni? hore spacio ab eis impetrato. Deniq; memoriā faciens totius ecclesie catholice que p̄ orbem erat. Instāte iā hora p̄gre dicitur. & alino sedens ad ciuitatem ducit. p̄genti occurrit p̄fectus. patris heredes & pater eius. qui leuantes eū in vehiculo secū psuadere conabantur dicentes. Quid em̄ mali est cesarē dñm dicere & immolare. & de cetero viuere secuz. At vbi se nichil p̄ficere senserūt. indignati cū stumelia eū vehiculo deturbāt. ita vt pedes lederet p̄ceps actus. Cū vero tumultus ingens in stadio ex egressu eius exortus fuisset. vox e celo elapsa est. Fortis esto polycarpe & viriliter age. Et auctore quid vocis nemo videre potuit. audit? tñ ad plurimos venit. Procosul eo audito. misso curione ad populū. iubet magna voce p̄testari polycarpū tercio p̄fessus se esse xp̄ianum. Quo audito. om̄s multitudo tam gentiliū q̄ iudeoz ciuitatis smirneniū cū ingenti furore clamabat. Hic est totius asie xp̄ianoꝝ doctor. nostroz autē deoz subuersor ardeat. Tunc ipsis populis ligna. vel de balneis. vel de publicis locis quibuslibet. & sarmenta p̄gregantibus velociter extructus est rogos. Cū aut eum rogo positum vellent etiā clavis affigē ait. Sinite me. Qui em̄ dedit michi ignis ferre supplicium. dabit & vt flamas immobiliter p̄feram. Tunc om̄s clavis solis vinculis vsi sūt. Quibus post tergū vinculis manibus. cū in ipsa passione deū bñdixisset. & supposito igne flama ingens reluxisset. visū est miraculum a nobis om̄ibus quibus ea de? a nobis videre p̄cessit. Ex quibus & plurimi a deo ad hoc resuati sūt. vt annūciarent ceteris q̄ viderūt. Flama etiam camere ad modū curuata. specie q̄si velū nauis vento sinuatum. supra corpus martiris stetit. Qd̄ in medio positū nō erat vt caro ardens. sed tanq̄ si argentus aut aurum in fornace candesceret. Tūc p̄pterea odorē naribus hausim? tanq̄ thuris incensi. vel p̄ciosissimi fragrantis vnguenti. Ad vltimū videntes scelē m̄m̄stri igni corpus n̄ posse cōsumi. iusserūt p̄pius accedere cōfectores. & corp? cui ignis cesserat mucrone trāffode. Quo facto. tā largo p̄fusus est sanguis vt restingueret rogu. Popul? aut miraculi stupore attonitus discessit. erga electos dei. tñ insigni eius fauore p̄fecto. Cū eo etiā alij. xii. ex philadelphia venientes apud smirnam martirio coronati sūt. ¶ XCVII.

¶ Passio factoz pionij & iustini & quorūdam alioꝝ. **I**nter ceteros autē q̄ p̄ idē tps martires extiterunt. famosissim? imbi referē quidam pionius noīe. Cuius p̄ singulas interrogatōes responsionū p̄stantias. & p̄ fide nostra ad populū oratiōes. q̄ apud iudices meritis semp̄ astiterit. docens & disputās etiā in ipsis tribunalibus. vsq; hijs qui p̄secutiōe tirubaerant exhortatōibus suis ad p̄surgendū dexteram dederit. et in carcere positus. qualē ingressus ad se fratibus aīos ad tolerantiam martirij roborauerit. quos ve etiā ipse p̄ martirio ptulerit cruciatus. vt qui sit clavis affixus. & ardentis rogo suppositus. et vt in hijs beatus faceret simez. si quis vult plenus scire. ex illa que a nobis de antiquis martiribus scriptura cōposita est pleni? discet. Post hoc etiā alioꝝ apud p̄gamum asie urbem martirij gesta referunt. carpi cuiusdā. et papij et agotonice optime femine. aliarūq; multarū. que p̄ beatis cōfessionibus martirio coronate sunt. Cum quibus et uir mirabilis de quo supius fecimus mentionē;

iustinus. cū secundo iā librū p religionis nostre
defensione cōscriptū. ep̄is illius iudicibus obtu-
lisset. remuneratōez lingue fidel' et erudite marti-
rij munus accepit. quodaz p̄ho crescēte nomine.
cane tam p̄ p̄fessione q̄ moribus. dolos viro insi-
diatq; tendēte. qm̄ quidē sepe cū eo disputans au-
ditōribus medijs nō solū obtinuerat eū. verū et
vehementius veritate sibi suffragāte confuderat.
Hierōnimus de illustribus viris. Cū ergo in vr-
be roma diatribas haberet. ad eundē camicū q̄ ad-
uersum xp̄ianos blasphemabat redarguens gulo-
sum et mortis timidū. luxurieq; et libidīnū secta-
tozem. ad extremum studio ei? et insidijs accusa-
tus q̄ xp̄ianus esset. p̄ xp̄o sanguinē fudit. **Euse-
bius libro quarto.** Idem quoq; iustinus p̄iusq;
pp̄ium desudaret. alioz qui ante se martires exi-
terunt describēs agones. & ego inquit spero me
ab aliquo hoz quibus p̄ veritate obstiti insidias
esse passurū. **¶.XCVIII.**

**De p̄secutione luzdunensis & viennensis ecclesi-
arum.** **¶. Hugo vbi supra.**

Hec quoq; p̄secutio durissima luzdunen-
sem atq; viennēsem vrbes nobilissimas
galliaz quas p̄cipiti lapsu rodan? p̄ter-
fluit subintravit. Vnde forin? egregi? ep̄s luzdu-
nens. & iust? viennens in eisdē vrbib? martiriza-
ti sūt cum multis alijs. **Eusebius libro quinto.**
P̄cipue autē milites purgebant factum nomine
quendā diaconū viennensē. & maturū. neophituz
quidē. sed in fide & patientia robustissimū. **S; &
actalū p̄gameum** cuiē qui columna & fundamen-
tum ecclesie nostre in omib? fuit. & blandimā fe-
minā p̄ quā xp̄s ostendit. qz ea q̄ apud hoies des-
pecta sūt & in p̄rempu habent. in magna gloria
apud deū ducunt. Et qz caritas ea q̄ fragilia sunt
p̄ naturā per gratiā fecit esse firmissima. Cū em̄
nos om̄s de ea trepidarem? sed & ipsa ei? carna-
lis domina q̄ erat vna ex numero martirū vere-
rē. ne forte blandimā cederet in tormētis. et p̄ de-
bilitate corpis vix ad p̄me p̄fessionis tormēta suf-
ficeret. tanta tolerantie virtute firmata est. ut re-
soluerē p̄ri? & cōciderent carnificū manū. qui si-
bi p̄ p̄sentiosa iudicis animositate incere succede-
bant. Deniq; a p̄ma luce vsq; ad vesp̄erā tormen-
ta semp̄ innouantes. ad vltimū victos se p̄fite-
stupentes quomodo i ea sp̄s p̄maneret. cum ni-
chil in illa ex corpis supplicio resedisset. **S; illa ve-
re beata ut postmodū nobis differuit.** ipsa voti-
ens voce p̄fessionē emisit. et xp̄iana sū pelamavit.
totiens noue vires corpori reddēbatur. et tāq; ab-
lutis p̄fessionem dolorib? instaurabat recentōz
ad agones. **Diacon? quoq; fact? noie.** etiā ip̄e su-
pra q̄ dīa potest. & supra q̄ fas est naturam fer-
re. acri? insistētibus ministris demonū. q̄ aliqd
ab eo elicere possent p̄fessionis illicite. noua pena-
rum genera ptulit. & que longe substantiā hūane
p̄ditionis excederent. **Ac ille vir deo plenus intē
crudelitates eoz irrisit.** & ferinā in q̄stione seuitiā
ut nunq; dignat? sit ul' quis esset genere. xl' domo.
vel patria. vel nomē saltem eis fateri. **S; de hijs
singulis interrogat.** nichil aliud in omib? tormē-
tis nisi xp̄ianum se esse respōdit. **Hoc inq; michi
nomen. hoc gen? .hec patria.** Aliud inq; omnino
nichil sū q̄ xp̄ian? . vndē & incredibilis eos agita-
bat insania q̄ tātis penaz gnibus p̄sūptis. extorō-
re ei ne p̄fessionē quidē pp̄ij vocabuli potuissē.
Ad vltimum cādentes lamina eris & ferri ergo

inguīs loca. & delicatiora queq; membrōz instau-
ratis ignib? adhibebāt. Ex quo carnes quidē eius
aduste igni defluebāt. Ipse vō p̄manebat immobi-
lis. incōcussus. increpidus. celestib? eternisq; fon-
tibus q̄ p̄cedunt d̄ v̄tre ih̄u humanas in se tem-
perās flamas. Verumtū membrīs omnib? martir-
erat. & toto corpe vnū vuln? horrebat. Perijt in
eo humane forme agnitio. & nō solū quis esset. s; et
etiā quid ess; tormētozū crudelitas ne cognosci
poss; abstulerat. **Christ? tū in eo sol? p̄ martirij
gloriā cognoscebat.** Sed artifices scelez nequaq;
martiris erubue virtutē. Post paucos etem̄ dies
p̄siderātes q̄ si tumentib? adhuc vulneribus q̄ in-
dignarenē etiā ad mollissimū manus tactū. tormē-
ta rursus inferrēt. & denuo membra iā putrefcā
vexatēt. vnū e duob? fore. aut in sua eū impie-
tatis iura cessurū. Aut si in tormētis animā posuis-
set. terroze crudelitatis & metū ceteris intentan-
dum. s; hoc longe cōtra qm̄ impij cogitauerāt ces-
sit. Nā qd̄ uix credi ab infidelib? potest. p̄stitūtū
est in p̄mam sp̄em corp? p̄ scda tormēta. & officia
membrōz q̄ abstulerat p̄ma crudelitas. scda repa-
rauit. ita ut iterata supplicia nō ei iā penā contule-
rint s; medelā. **Sed & blandimā quā pauloante cō-
memorauim? simili exēplo ad scda supplicia reuo-
catur.** Que cū semiuiua pene. & in mortis quodā
p̄fimo posita iteratis fuisset pulsata cruciatib?. ve-
lut e fomno quodā subito euigilās. in memoriā fu-
ture beatitudinis venit. & voce p̄stanti tanq; de
excelsō & edito p̄cionareē ad populū. & ait. Mul-
tum erratis o viri. q̄ putatis infantū visceribus
vesci eos. qui nec mutoz animalū carnib? utunt.
**Et sic in p̄fessione p̄durans. iterū numero martirij
p̄sociata reerudit.** **¶.XCIX.**

Passio factozum forin? & sociozū eius.

Beatus autē forin? luzdunensū ep̄s. cum
nonagenario maior esset etate. et corpe
utpote illi? eui inualidus. cetera pene iā
mortu? solo martirij amore viuebat. ducit ad tri-
bunalia. poti? deferē senio et languore resolutus
Cui? ad hoc anima solum suabat. ut xp̄s p̄ eū ma-
gnificent? in fragili corpe triūpharet. **Statuit in
tērea senior cū tribunalib?. impie plebis undiq;
clamor attollit. huncipm̄ eē insonāt xp̄m.** Cuz vō
a p̄fide interrogat? quis nā eēt xp̄ianoz deus. re-
spondit. **Si dign? fueris scies.** Hinc vō cunctos
velut rabies immēsi cuiusdā furozis inuasit. ita ut
qui p̄pe astabāt. alij pugnis. alij calcib? subigerēt
senem. nec etati. nec grauitati aliqd̄ reuerētie dfe-
rentes. **Illi vō qui longi? erāt quidqd̄ farentibus
teli venisset i man? emm? iaciebāt. ita ut vnusq;
qz sūmi sibi eē delicti ducerz. vbi aliqd̄ in eo scēle-
ris nō intulisset.** In hoc etem̄ vindicādos deos su-
os eē credebāt. **Quē cū seminecē p̄fessent i car-
cerē. incōtamimaturz paulopost sp̄m reddidit.** **De-
niq; matur? .et sanct? .ac blandimā. et attalus in il-
lis dieb?. innumeris milib? gentiuz diūsarum ad
spectaculuz ogregatis statuunt in medio harene**
**Et rursus matur? cuz fact? .quasi nichil p̄ius
gestum fuisset. ad om̄ia tormētoz et verbez gna
renouant. certantib? oimodis aduersarijs. quate-
nus eozum patiētiam frāgerent. et ab ipso vt ita
dicam vertice coronas eoz deriperēt. infans po-
puli vocibus instigati.** **S; illis eo magis animos
roborabat spes vicine iā glorie. q̄ sibi ianuāq; ma-
nu cōtingere et p̄rectare dexteris videbātur.** Cū
qz ad supplicioz genē et spectacula pene iā tps

fuisse assumptum. nec moueri a sua vllatenus
 valuisse. cum etiam selle ferree superpositi. con-
 sumpta verberibus carne ignis subministrat. exu-
 reret. ad vltimū infatigabiles martirij spūs. ferro
 celis ceruicibus effugarūt. Blandina vō religata
 ad stipitem. atq; in modū crucis distenta. bestijs
 pabulum pparat. Que tñ i ligno pendēs vultu in-
 terito & facis leto oratōez fundebat ad dominū
 Sed cū nulla ex bestijs corp? ei? aueret attingē.
 de ligno rursus reuocat ad carcerem. alijs adhuc
 agonib? pparanda. Attalus quoq; populū vocib?
 postulat. Erat em̄ valde nobilis. & qd cūctis no-
 bilius est vir optime psciencie. & in fide xp̄i p oīa
 exercitia semp martir. Cūq; arcuatus fuisset in
 amphiteatro. sculo se pcedente. in quo scriptum
 erat attulus xp̄ian? fremere in eū vulgi infanien-
 tis furor vehementi? cepit. Rursum itaq; furor
 rursū pene rursū tormēta pparant. Et si qui for-
 te romani ciues repti sūt hos plecti capite decre-
 uit. ceteros vō bestijs tradi.

C. C.

Passio sanctorum alexandri & attali.

Sicut cum erga supradictos questio habere. alexan-
 der quidā genere fr̄ix. medic? disciplina. vir religi-
 osus & prudens. & vite ac moꝝ pbitate cunctis
 carus acceptusq; amoꝝ dei p̄citatus. cū assisteret
 tribunali nutibus horrabat. ita vt omnibus q̄ asta-
 bant palam qd̄ animo gereret fieret. Cūq; id po-
 puli notauissent. indignātes maxime p̄ hijs q̄ qd̄
 prius negauerāt. rediuiua nūc p̄fessione iuocabāt
 Clamabāt aduersū alexandꝝ hoc ipso instigante
 cōmitti. Qui iussus a p̄side in mediū statui. & qd̄
 esset interrogatus. xp̄ianū se esse libera p̄fessione
 testat. Quē cōtinuo pparandū bestijs p̄demnauit
 Et postera die simul cū attalo p̄ducit. quē cōtra
 p̄ceptum cesaris gratificari populis volens. etiam
 ipsū bestijs tradi iussit. S; cū ferarū nulla sancto-
 rum corpa cōtigisset. omnibus eos verberz. cetera-
 rumq; penaz supplicijs cruciatos. ad vltimū i cō-
 spectu populi in medio arene iugulari iubet. be-
 ato alexandꝝo in oibus quas p̄fessus est penis. ne
 vnū quidē p̄ferente sermone. s; ab initio vsq; ad
 finem intra semetipsū semp cū deo loquente. & in
 laudib? & p̄cibus pmanente. Attalus vō cū pru-
 nis subteriectis in sella ferrea torrere. Cūq; ni-
 dor aduste carnis ad nares & ora inspectatis po-
 puli p̄ferret. voce magna exclamat ad plebē. Ec-
 ce hoc est hoīes comedere qd̄ vos facitis. Quid a
 nobis velut occultū facim? queritis. qd̄ vos apta
 luce cōmittitis. Nos em̄ neq; comedim? homines.
 neq; aliud qd̄ mali egim?. Et cū interrogaret qd̄
 nomē habet de? respōdit. Qui plures sūt. nomi-
 nibus discernunt. qui vnus est. nō indiget noīe.

C. C.

Passio sanctorum

pontici & blandine.

Post nouissimo ianuarii die blandina rur-
 sū inducit cum pontico annorum fere
 xv. puero. Quiq; & impioꝝ cruciatib?
 iussi sūt semp astare. qd̄ magis ceterorum vidētes
 supplicia terrerent. Statuūt ergo i medio. & iu-
 bent iurare p̄ deos. Illi vō cōtrario nullos eē aie-
 bant istos p̄ quos iurare cogent. Cūq; alijs qm̄
 plurimis verbis exprobarēt gentiū deos. insani-
 re magis i eos cepit populi multitudo. neq; tene-
 ram pueri etatē. neq; sexū femine miserātes. s; p̄
 oīa tormentoꝝ genera q̄si quodā eos circulo pa-
 gentes. nichil dcesse penis patiebātur qd̄ crudeli-
 tas inuenisset. Tūc pontic? maximū patientie ro-

bur materna exhortatōe suscipiēs. & p̄seuerās in
 confessione vere fidei impollucū sp̄m reddidit.
 Beata vō blandina vltima oīm velut oīm nobilis
 mater p̄missos ad martirij coronā filios. inseq; iaz
 secura festinat. exultans & ouans velut ad thala-
 mum sp̄si inuitata & ad nuptiale diuiciū. Exquo
 fiebat vt in verberib? tripudiaret. & craticul' ex-
 usta gauderet. ac tā hilaris videret & leta q̄si inē
 dapes regias accubaret. Post hoc ad bestias tra-
 ditur. s; ab hijs intacta p̄urat. Inde etiā aliud ex-
 cogitat crudelitatis gen? vt rechi p̄stricta obijce-
 retur thauro ferociter instigato. A quo cū fuisset
 innumeris ictibus lacessita. & toto arene ambitu
 iactata. nichil penit? ledit. sed pmanebat leto vt
 semp vultu mente pstanti. spe ipsa & animi p̄sum-
 ptione cū xp̄o colloquēs. ad vltimū iugulari gla-
 dio iubeē. stupentib? etiā impijs & dicentib? qd̄
 nunq; fuerit femina q̄ tāta ac talia ferre potuiss.

C. CII.

De nimia seuericia

gentilium in christianos.

Sed nec sic quidē satietatē aliquā capere
 crudelitas quinit. Antiqui etem̄ sp̄ctis
 virulentia p̄citati feri ac barbari moꝝes
 mansuescere nesciebāt. Ex ipsa quippe sanctorum
 patientia. seuioris p̄tentōis rabies accendabāt. &
 velut pudore quodā fatigabāt. Igit̄ inaudito se-
 uicie genere. eoꝝ qui necabātur in carcere corpa
 canib? iubebātur exponi. adhibita siml' custodia
 die noctuq; ne quis collectas reliquias humani-
 tatis intucū traderet sepulture. S; si quid forte
 vel bestijs vel igni reliquū ex martirū corpib? fu-
 erat. ipsa cū truncis suis capita punitoꝝ insepul-
 ta p̄ custodias militū suabant. & q̄rebat si quid
 vltra possit humana crudelitas etiā in eos q̄ iā vi-
 te hui? limē excesserāt. Exultabāt tñ gentiles ma-
 gnificantes simulacra sua. Quoꝝ virtute datā in
 illos vindictam dicebāt. Itaq; attente & solicite
 curabāt ne dare extremis osib? sepultura. Post
 aliquot aut̄ dies cū nullā sepeliēdi gratiā p̄stiterit
 sent. incensa ossa martirū & in fauillā redacta. cui
 reliquo terre puluere in rodanū fluiū disp̄sere.
 ne vsquā eoꝝ reliquie residerēt. Quasi vō hec agē-
 tes deū vincerēt. & sicut dicebāt spem eis p̄ hoc
 resurrectionis adimerēt. Sperātes em̄ aiebāt de
 sepulcris qn̄q; se esse resurrecturos. idcirco noua
 nescio qua p̄suadēte sibi sup̄stitione. leti se tormē-
 tis moꝝiq; sbiiciūt. Nūc videam? si r̄surgēt. & si
 potest eis adesse de? eoꝝ & enīpe eos de manib?
 nostris. Tāta em̄ erat i eis humilitas. vt cū rebus
 ipsis essent martires. nomis tñ iactāriā fugerent
 Apud gentiles vō cū oīm fidutiā sbiistebāt. nobi-
 litatem anime p̄ p̄temptū iniurie. & supplicioꝝ pa-
 cientiā demonstrātes. Erāt ergo inter fratres hu-
 miles. inē p̄secutores elati. Suis mites. adūsarijs
 terribiles. ch̄risto subiecti. dyabolo erecti. Humi-
 liabāt se sb̄ potentissima manu dei. p̄ quē nūc sb̄li-
 mius exaltati sūt.

C. CIII.

Passio sancte felicitatis cum septem filiis suis.

Ex gestis septem fratrum.

Ampozib? antonini impatoris felicitas
 illustris femina cū septē filiis suis ch̄risti-
 anissimis tenta est. que in viduitate p̄-
 manens. deo suā fouerat castitatez. Et die noctu-
 q; oratōi vacās. magnā de se edificatōnem castis
 mentib? dabat. Hāc itaq; pontifices temploꝝum
 accusauerūt apud augustū dicentes. Cōtra salu-
 tem nostrā hec m̄ler vidua cū filiis suis diis nr̄is

insultat. Que si nō venerata fuerit deos. sciat ve
stra pietas eos sic irasci. vt penit? placari nō pos
sint. Tūc impator iniunxit pfecto vrbis publico.
vt eā cōpelleret cum filijs deoz suoz iras sacrifici
eius mitigare. Publius itaq; iussit eā priuatim ad
duci. & blando colloquio ad sacrificiū eā puocās
mimabaz penaz intentū. Cui felicitas dixit. Nec
blandimentis tuis resoluui potero. nec terrozibus
tuis frangi. Habeo em spūsanctum. qui me nō
pmittere a dyabolo vincī. Et ido secura sum q; te
viua supabo. Et si interfecta fuero. meli? te vim
cam occisa. Publius dixit. Misera si tibi suaue est
mori. vel filios tuos fac viuere. Felicitas respōdit
Viuēt filij mei si nō sacrificauerint ydolis. Si vō
tū scelus admiserint. in eternū ibunt incendium.
Alia itaq; die sedens in foro maris iussit eam ad
duci cū filijs suis. cui & dixit. Misere filijs tuis
iuuenib? bonis. & floze pme iuuentutis florētib?
Respondit felicitas. Misericordia tua impietas ē.
& exhortatio tua crudelitas. Et ouersa ad filios
suos dixit. Videte filij celuz & sursum aspiciate. Ibi
vos aspectat xps cū factis suis. Pugnate p aīa
bus vestris. & fideles vos exhibete in amore xpi
Audiens hec publi? iussit eā alapis cedi dicens.
Ausa es p̄sente me ista monita dare. vt dnoꝝ no
stroꝝ statuta otemnāt. Tunc vocat primū filium
eū? nomme ianuariū. & infimita illi pmittebat bo
na p̄sentia. & mala verbez cōminatus est si sacri
ficare ydolis p̄emptisset. Ianuari? respōdit. Stul
ta suades. Nā sapiētia dñi me oīuat. & faciet me
oīa hec supare. Statim iussit eū iudex virgis ce
di. & in carcerē recipi. Scdm vō filiū eius felicez
adduci. Tercio quoq; terciū noīe philippū. Quar
to siluanū. Quinto alexandꝝ. Sexto vitalē. Septi
mo marcialē. Sicq; singulis singillatim in̄rogatis.
ac singuloꝝ auditis fidelib? relpōnsis. oīa eozū
gesta scripta p ordmē antonino ingessit. Qui mi
sit eos p varios iudices. vt varijs supplicijs lan
arenē. Ex quib? iudex vn? fratē primum plūba
tis occidit. Alter scdm. & terciū fustibus macta
uit. Ali? quartū p̄cipitio interemit. alter quintū
& sextum ac septimū capitalē sn̄iam subire fecit.
Matrē quoq; eaz capite truncari iussit. Et sic eos
varijs supplicijs interemit. **III.**
Passio sancti poncianī. Ex gestis eius.

Passus est etiā factus poncianus ī ciuita
te spolema s̄b iudice fabiano. qui ab an
tonino impatore illuc direct? .ei sibi pre
sentato ait. Quis vocaris? Qui respondit. Qd a
parentib? meis michi nomē impositū est poncia
nus vocor. maius autē nomē xpianus. Cūq; fabi
anus ei suadere niteret vt dñs sacrificaret. & ille
nullaten? acquiesceret. s; eū poti? dure icreparet.
iussit eū spoliari & virgis cedi donec sanguis ei?
vt fluui? in terra manaret. Inde p̄paratis carbo
nibus. duo iudicia p̄posuit ei dicēs. Aut thura in
carbonib? istis pone. aut nudis pedibus sup eos
ambula. Qui signū crucis sibi in fronte faciēs. su
per carbones nudis pedib? ambulare cepit dicēs
Ecce ego ī noīe xpi ambulo sup carbones. tu mit
te si potes in noīe iouis tui manū tuā in aquā cali
dam & liberet te. Tūc irarus iudex iussit eculeuz
p̄parari. & vncinos ferreos fieri eūq; ibi suspendi
Quib? factis. ministri deficiētes clamabāt. Ve no
bis. q; magis torqmur q; iste detestabilis. Man?
nostre defecerūt. & vncini fracti sūt. Tūc iudex
iussit eū in imo carceris claudi. & post hoc in am

phiteatro duci. duosq; diros leones ad eū cōmi
nuendū dimitti. Sed dū ille oratōez complexz. le
ones cū rugitu venientes. vt viderūt eū ita man
sueti facti sunt. vt inclinātes capita sua adoraret
eum. Qd vidēs oīs popul? exclamauit. Magnus
est de? xpianoz. Dimittaē sanct? dei. Tūc fabia
nus videns seditionē in populo fieri. iussit eū ite
rum in carcerem trudi. vbi angelica visitatōe me
ruit p̄fortari. postq; plumbo feruēte p̄fusus. tan
dem gladio p̄cuss? est. xiiii. kl. febr. **II. CV.**
Passio sancti flocelli pueri. Ex gestis eius.

Florellus quoq; antonini passus est san
ctus puer florellus sub valeriano p̄sede
Nā cum xpianos in fide p̄fortaret dicēs.
nolite timere eos q; occidūt corp? rē. tentens a p̄si
de. iussus est in eculeo suspendi. & vehementē fla
gellari. Deinde in carcerem cū leone deuozandus
mitti. sed illo orate leo cecidit & mortu? est. Ap
paruerūtq; ibi candelabra septem lucidissima cuz
odoro incensi. & esca dñi refect? est. Audiēs hoc
quidā de ciuitate qui habebat filiū cecū surdū &
mutum. intellexit esse apud eū gratiā dei. & veni
ens ad ostium carceris rogauitq; euz cū lacrimis
vt p puero oraret. Qui ait. Crede in eū in quem
xpiani credunt & sanabit. Tunc ille se credere cō
fessus est. & orate flocello puer sanatus est. Appi
tozes autē a p̄sede missi ad carcerē vt viderent si
a leone flocell? deuozat? fuisset. viderunt lumia
ria & leonem mortuū. & audierūt sanctū psallen
tem. Qd cum renunciassent p̄sedi ait. O flocelle
q; p̄ualēt maleficia tua. Et precepit rogam ma
gnum extra ciuitatē fieri. eumq; cremādum duci
Qui cuz oraret. facta est vox de celo p̄fortās eum
Properantib? ergo eis ad ignem. semp ab angelo
dextro sanct? dei p̄tegebat. Et cuz p̄iect? in me
dio ignis iaceret. ilico tempestas valida d celo ve
niens ignē eximxit. ipsūq; angel? illesū ab igne
liberauit. Post hoc vocatus malefic? in palmis et
lingua eos clauos p̄fixit. Tandē impatori p̄sen
tatus antonino vestib? spoliat? & stola linea in
dutus foras in plateā tract? est. xv. kl. octobris

VI. Cvi. Passio sancte praxedis virginis. Ex gestis eius.

Pargo autē venerabilis praxedis habita
uit in titulo supra dicto. afflictā pp̄e trā
siez germane potēciane. ad q; multi no
biles christiani veniebāt. & cōsolabātur eā vnacuz
sācto pio episcopo. Veniebat quoq; ad eā gēma
nus noster nouatus qui est frater noster in domi
no. et cōsolabat eā. et multos paupes christianos
donis suis p̄ficiēbat. et ministrabat omnib? de sa
cultatibus suis ī honorē virginis sācte praxedis
rogans et petens ab ea vt oratōib? ei? indulgen
tiam a dño mereret. Qui etiā nos frequētē cum
beatissimo pio episcopo ad altare dñi cōmemoza
bat. Post annuz vero et dies. xxviii. egritudine de
tentus ipse nouat? absens erat a p̄spectu virginis
beate praxedis. Pio autē episcopo cogitāte d om
nib? christianis vnacuz virgine praxede. requirētē
nouat? vir dei. Et dum audituz fuisset q; egritu
dine detimeret. cōtristati sum? oīs. factaq; p̄sti
tutione nocte vnacuz episcopo pio et virgine dei
praxede p̄ximus ad euz. Hoc cuz audisset noua
tus oīs. s. simul cōgregatos ad se venisse. grati
as cepit agere deo. q; meruit a sanctis cuz deuo
tione visitari. oīiq; sua s̄ba derelicta. xiii. die trā
suiū fidelis ad dñm. Facta autē p̄secutione virgo

dei paxedis feruens spiritusfacto. mltos christia nos occultauit in titulo. que sanctus pius i termis nouati constituerat in quo loco et baptisterium ose trauerat. Illic ergo eos occultatos & cibo pascebat & verbo spussancti. Tunc diuulgatum est antonio impatori qd uentus fieret in titulo paxedis. Qui mictes tenuit multos. Inter quos etiaz tenuit similitu psbitez cu alijs. xxi. quos sine in terrogatone gladio puniri precepit in eode titulo. Quoz corpa noctu beata paxedis collegit. & se peliuit in cimiterio psalle sub die vij. kl. iunij. Tunc afflictode pstricta beata paxedis ingenuit & orauit ad dnm vt traheret ex hoc mundo. Cui? oratodes & lacrimae ad dnm ihm xpm puenere. Peractis aut. xxxiii. dieb? post nece? supradictorum sanctor? & coronam. migravit ad dnm virgo sancta. xii. kl. augusti. Cui? corpe? ego pastor psbiter sepeliui iuxta patre suu in cimiterio psalle via salaria vbi hodie florent oratodes sanctorum.

II. CVII. II. Passio sanctor? victoris & corone. II. Ex gestis eorum.

Sanctus etia victor miles a cilia temporib? antonini. cu in spectu sebastiani ducis xpi milite se esse diceret. et ydolus sacrificare renuisset. iussit dux ei? digitos pfringi. & neruos ei? euelli. quosq? de cute ei? exirent. Illoq? gratias agente & in fide pmanente. comotus iudex iussit eu in caminu ardentem mitti. Et illo orante. ignis eu no tetigit. neq? fum? Et post triduum inuent? est viu? Tunc dux fecit venenum pfici mortifery. & dari ei a malefico vt ederz ex eo. At ille manducauit & nichil mali sensit. Tunc maleficus alia peiora venena obtulit. Et cu ille manducasset & nichil mali fessisset. malefic? oes libros suos cobussit. rebuzq? suis renuncijs in christum credidit. Itcz victor comonit? cu sacrificare nollet. iudex iussit neruos a corpe eius euelli. deinde in pudendis ei? oleu bullies mitti. Itcz quoq? illi suspenso lapides candentes applicari. & ad latera ei? poni. At ille nichil doloris sensit. sed a deo confortatus est. Irat? ergo iudex iussit acetu & calcem simul misceri. & i ei? gutture dari. Post hoc oculos ei? euelli. At illo dicente. noli michi pcreparatus su omnia tormeta tua tolerare. iussit eu capite deorsu p triduu suspendi. quousq? sanguis de narib? ei? stillaret in terra. Milites ergo venerunt post triduu vt viderent si adhuc viueret. et videntes eu ceci facti sut. sed statim orate sancto martire illuminati sut. Qui cu ad ducem redisset & ei omnia intinassent. iussit eu excoziari. Tunc vxor cuiusda militis noie corona etatis annoz circiter. xvi. exclamauit. Beat? es victor. & beata opa tua. susceptu est sacrificiu tuu sic sacrificiu abel qd obtulisti dno in sinceritate mentis tue. Cu h? & alia plura loquerere addidit. Ecce vido duas coronas de celo venientes manib? angeloz deferri. Ex quib? dabit tibi maior. michi aut? breuior. Et si vas infirmu. sum. spero tn in reg? xpm qd habeat hereditate cu fortib?. Hec cuz audissz dux iussit ea vocari ad se & sacrificare. At illa respondit. Ego cordna dicoz. & queris coronam mea pde re. Cuzq? nollet acquiescere. iussit dux militibus duas palmas ad inuice inclinare. illicq? beatam coronam veriusq? ptribus ligari. in subito dimitti. Qui vt subito dimiserunt arbores. diuisa est beata corona in duas pres. sicq? martiriu suum cofideter impleuit. Victori aut dux caput pidi iussit. Qd

cum fieret sanguis & lac de collo ei? exiuit. Multi ergo miracula viderunt. multiq? crediderunt.

II. CVIII. II. Passio sancti concordij. II. Ex gestis eius.

Sub antonino quoq? passus est sanctus concordius. Hic rome nobili familia or? fuit patre concordiano qui eu in scripturis sacris erudiuit. & a sacro pio papa subdiaconuz ordinari fecit. Hij itaq? s. pater & filius ieiunijs & orationib? atq? elemosinis iugiter vacabat. & a dno petebant vt rabi impatoris euadere possent. Porro filio a patre accepta licentia ad factu euhicem qui tuo comabat in pdiolo suo via salaria pexit. A quo cum magno gaudio & gratiaru actione susceptus. cu eo simul habitauit. Illic ergo cum ieiunijs et orationib? insisterent. multi varijs vexati languorib? ad eos veniebant. Quos illi orantes i nomine domini ihu xpi sanabant. Tunc audiens eoz fama torquat? comes tuscie qui tunc habitabat in spoletana ciuitate. mittens accersit sanctu concordiu et ait ad eu. Quis vocaris? Ille respondit. Christian? su. Dixit ei comes. De nomine tuo requiro no de xpo tuo. Sacrifica dijs immortalibus & esto noster amicus. Ego quoq? dno meo impatori suggera. vt faciat te sacerdot? deoz. At ille. Tu inquit magis dno hiesu christo sacrificia. vt possis euadere tormeta. Na si non feceris. tu & dij tui in eternu ardebitis. Tunc comes iussit eum mactari fustibus. et in custodia publica claudi. Nocte aut venit ad eu beatus euhices cu beato antimo epo q? erat amicus comitis et rogauerunt comite vt eu sibi iuberet cocedere paucis diebus. Qui pcessit eu beato antimo. multisq? diebus habitauit cu eo. Que etia psecrati psbiterum tpe oportuno. Et ceperunt ambo oratodib? vacare. Postea misit comes et tulit eu. dixitq? ei. Quid tractasti circa salute tuam? Qui respondit. Salus mea xps est. cui quotidie offero sacrificiu laudis. Tu vo et dij tui in inferno ardebitis. Tunc iussit eum in eculeo suspendi. Ille vero alacri vultu gloriificabat deu. Dixit ei comes. Sacrifica ioui magno. Cui ille. No sacrificabo inqt lapidi surdo et muto. q? hiesu xpm dnm habeo cui suie anima mea. Irat? comes iussit eu in ima carceris idudi. et in collo ac manibus ei? ferru miteri. nullq? ad eum ingredi vt fame deficeret. At illo gratias agente deo. angel? domini media nocte apparuit dicens ei. Noli timere. qz ego tecum sum. sz viriliter age. Post tres dies misit ad eum comes duos satellites suos. vt aut sacrificaret. aut capitali sniam subiret. Quibus auditis beatus concordius deo gratias agens. ipsumq? gloriificas expuit i faciem iouis. Tunc vnus ex eis euaginans gladiu caput ei? amputauit. et in pfessione dni spiritum emisit. Duo vero clerici et quida religiosi viri venientes tulerunt corpe ei? et posuerunt no longe a ciuitate spoletana. ubi aque multe emanat. In quo loco p? beatu concordij martiris pstante eo pro cui? noie passus est ceu illuminatur. in fmi sanatur. demones expellunt. Hu ius natalis dies celebrat. kl. ianuarij.

II. CIX. Passio sancti marcelli. II. Ex gestis eius.

Dum vero lugduni sanct? form? eps cu alijs. xviii. coprehensus esset et. l. anime deu cofitentes i vnuz carcere? retruse essent. Ex hijs marcell? et valerianus nocte ab angelo euocati parit ac soluti. Alter eoz seqnoz

& alter eduoꝝ puñcias perierūt. Itaq; testis dei marcellus ad pñanum duiuū inuitatus. & huius epulas errore pꝛophano pollutas. execratus. puñ uas obiurgādos potius credidit q̄ vitandos. Et eum se xp̄ianū interrogat? fiducialiter pꝛdidisset. nouis afficiendū cruciatibus pꝛmus seui pꝛesidis decreuit imperiū. Sic ergo cum uinculis elatus. in arbore p̄ dissidētes ramos in om̄i corpe laqueis impositis tenderet. & membroꝝ compage distri- cta. extenti art? astricti nexib? dis iūgerent. ueru: stū ade terreni patris crimē cōsumpsit in arbore. Celestis xp̄i regeneratoꝝ noui gloriā domini imitat? declaruit ī ligno. ut dū pomiferū pꝛem- nēt eduliū. inuictū crucis pꝛcederet ad triumphū. Dūq; in pꝛposito sanct? marcellus uicino mortis frige calore fidei immobilis pꝛduraret. pꝛsecuto- ris nequissimo tractatu cōperent? uisū est. ut in pꝛspectu populi allatis supplicijs puniret. Tūc ait crudelissim? pꝛses. Nomē tuū marcelle & erroꝛē tuum pꝛerim? Sacratissimi impatoꝛes nostri diu talia pꝛcepta pꝛstiterūt. ut qui uenerandoꝝ numi num pꝛincipatū. saturnū patrē. ac iouē omnipo- tentem. eozūq; filios ac pꝛinuos addare detre- ctant. capite puniant. Qd si nō feceris. trucidus supplicijs punieris. Sāctus marcell? respōdit. Si mulacta ista q̄ nomina adeo fuerunt mortalia. ut suis polluta criminib? dudū mortua. & ī infernū sepulta perierūt. Quib? si quis crediderit. om̄i- potentis qui ante secula fuit. & semp est. & semp fu- turus est. eternū ac tremendū penaz iudiciū susti- nebit. xp̄ianus sū. xp̄m dei filiū sācto patri coeq̄- lem. celi & terre marisq; factozē. & que sūt rerū oim cōditozē me credere libera & irreuocabili de- nunciatoꝛe pꝛiteoz. Pꝛise? vō pꝛses animi indigna- tione succensus sanctū marcellū martirem impijs trucidandū carnificib? assignauit. Quē cū ī suppli- cijs diuini fauoris gratia adūteret fortioꝛē. inau- dito crudelitatis exemplo. plusq; furoꝛe pꝛsecuto- ris insaniens. defodere erectū cinguloten? iussit. Atq; ita medi? iam sepult? sed tot? uiu? ad celi regna festinans terre supplicia non refugit. s; tri- duo in laudib? xp̄i om̄ipotentis dñi ac dei sui ore & amoꝛe pꝛdurans. terris interim terrena membra cōmendans. spiritū misit ad celos. Acta sunt hec in urbe cabilonēsi. s; antonini pꝛsecutione. **CX.**

Passio sancti valerij & quorundā alioꝝ.

Adiuic autē pꝛise? pꝛses. sanctū ibidē va- lerium oratoꝛis secretissimā cellulā habe- re. multosq; xp̄icolos effecisse. Tūc iussit eum pꝛquiri. & suis pꝛspectib? pꝛsentari. Ad cuius tuguriū cū milites directi puenissent. ille estimās eos chꝛistianos gratia caritatis & moꝛe hospitali- tatis inuitabat. quē illi pꝛmicus intuentes signum crucis et inera cellulā suā habere & suo adhibuisse vultui aspexerūt. Itaq; post tergū vincētis mani- bus veluti sceleratū criminis reus. pꝛisco pꝛsidi ab officio pꝛsentat? Qui beluimo corde inflamatus ait. Aut dijs sacrificabis immortalib? . aut longe collega tuo marcello grauius punieris. Cūq; ille renueret. pꝛses eū stipiti appensū iussit vnguib? ferrcis lanari. Qui cū auxilio dei nullis fatigatus supplicijs ī dei laude pꝛduraret. iussit eū gladio in- tertici. Tūc ille pꝛthomartiris stephani gratiā ha- bens & gloriā remmiscēs. in celum intuens. uidit illum sibi offerre coronā. cui moriendo nō metuic martirij pꝛbere victoriā. Cui? passio recolit. xvii. kl. octobris. **CX.** Ex martirilogio. Itē. vi. id? mar-

ci? apud apamiā. sanctoꝝ alexandri & gaj? q̄ sub antonimo uero martirio coronati sūt. Item. x. kl. maij lugduni sancti epipodij. qui pꝛsecutione anto- nini ueri. post illata sibi tormēta grauia. martirū capitis abscissione cōpleuit. Itē. viij. kl. maij lug- duni sancti alexandri q̄ sub antonimo uero post carceris custodiā pꝛimo ita verberat? est crudeli- tate verberantiū. ut pꝛime soluta. costaz patefa- ctis uiscerib? interiora corpis panderent. Demō cruci affix? spiritū emisit. Passi sunt etiā cū eo & alii. xxxm. **CXI.** De lue post pꝛsecutionē & de miraculo pluuie in exercitu.

Statim vō pꝛsecutionē secuta est lues ma- gna. que multas late puñcias deuasta- uit. maximeq; ytalīā adeo pꝛtriuuit. ut pas- sim uille & agri sine cultozē & habitatoꝛe remane- rent. Ab armis deniq; nulla usq; quies erat. s; p om̄ez orientē. ylliricū. ytalīā. & galliā bella ferue- bant. Terre moꝛ? quoq; nō sine interitū ciuitatū. & inundationes fluminū crebꝛescebāt. Lues etiā crebꝛe & locustarum agmen. pꝛsus agros infesta- bant. **Eusebi?** ī cronicijs. Antonini tempozib? quib? hec gesta referunt. marchū aureliū fratꝛē ci? cesarem bella inferentē. germanis ac farmatis tradunt historie cum siti ei? piclitare? exercitus estuantē & querentē quid facto opus esset. rep- pisse in legione quadam milites xp̄ianos. quib? ut nostris mos est flexis genib? obsecrantib? . exau- disse deum supplicatoꝛes eoz. et subito pꝛtra omniū spem largissimis imbꝛib? pꝛfusis. exercit? quideꝝ piclitantis p̄ quo orauerāt xp̄iani sitim sedatam. Hostes vō q̄ iam exitiabiliter imminēbāt fulmini- bus crebꝛis. & celitus pꝛlapsis ignibus effugatos. Qd factum referē qdem ab historijs gentiliū. **S;** quia nostroz id orationib? impetratum sic nō re- ferē. quippe apud eos etiā cetera miracula q̄ a no- stris gesta sunt nō habent fidem. Nostroz uero & terullian? hoc cōmemorat. Apud grecos ap- pollinaris qui etiā ipsā legione p̄ insignis facti mi- raculo. mutato noīe uocitatā dixit ab impatoꝛe fulmineam. **CXII.**

De egisippo & ceteris illi? tempozis doctoribus.

Idem libro quarto.

Eo tꝛe egisippus insignis habebat & dio- nysius corinthioꝝ ep̄s. sed et pinitus no- bilissimus apud cretā episcop? fuit. phi- lippus etiā et appollinaris et melito. musanufq; et modestus. et pꝛecipu? hirene? . quoz oim ad nos usq; ad apostolice fidei et sane doctrīne pꝛclaris- sima monimēta plate sunt. **Hieronim?** de illu- strib? uiris. Egisippus uicin? apostoloꝝ tempoz oim a passione dñi usq; ad suā ctatē ecclesiastico rum actuum texens historias. multaq; ad utilita- tem credentium pꝛmentia hincinde congregans. quinq; libros cōposuit sermone simplici. ut quo- rum vitam sectabatē dicēdi quoq; expmeret cara- cterem. Assert se uenisse sub aniceto romā. q̄ de- cimus post petꝛ episcopus fuit et pꝛseuerās se us- q; ad eleuthenium eiusdē urbis episcopus. q̄ anice- ti quondā dyacon? fuit. Preterea aduersum ydo- la disputans quo pꝛmo errore creuissent subtextit historiā. Dionisi? corinthioꝝ episcop? tante elo- quentiē et industrie fuit. ut nō solum sue ciuita- tis et puñcie populos. sed et aliarum puñciarū et urbiū epistolis erudirz. Ex quib? est vna ad lacedemonios. Alia ad athenienses. Tercia ad ni- comedēses. qꝛta ad cretenses. Quinta ad eccliaz

amastrinā et ad ecclesias ponti reliquas. sexta ad gnofianos et ad pinitum eiusdem urbis episcopū qui & ipse scripsit ei elegantē epistolā in qua docet nō semp lacte populos nutriendos. ne q̄si puuli ab ultimo occupent die. sed et solido debere vesci cibo. ut in spiritalē pficiat senectutē. **Septia** vero ad romanos. quā scripsit ad forte ep̄m eozū **Octava** ad crisophorā sanctā feminā. **Clauit** s̄b impatore marcho antonino vō & lucio aurelio cōmodo. **Eusebius** vbi supra. **Hic** dionisi? i ep̄stola ad atheniēses designat q̄ dionisi? ariopagites q̄ ab apostolo paulo instructus creoidit x̄p̄o sc̄dm ea que in apostolorū actib? designat. p̄mus athenis ab eodem apostolo paulo ep̄s fuerit ordi natus. **Hieronim?** vbi supra. **Theophil?** quoq; sextus antiochene ecclie ep̄s sub impatore marcho antonino vero. libz̄ p̄tra marcione cōposuit qui vsq; hodie extat. **Ferunt** ei? & ad aetholicū tria volumina. & cōtra heresim hermogenis liber vnus. & alij breues elegantēsq; tractat? ad edificationem ecclie ptinentes. **Legi** sub nomine ei? in euangeliū & puerbia salomonis cōmentarios. qui michi cū supiorū voluminū elegantia & frasi nō videntē agruere. **Appollinaris** alie ierapolitanus ep̄s sub impatore marcho antonino vero floruit. cui & insigne volumen de fide xp̄ianozū dedit. **Extant** ei? alij quinq; aduersus gentiles libri. & de veritate duo. & aduersus cathafrigas tunc primū cum p̄isca & maximilla infans varib? incipiente montano. **Philippus** ep̄s creten? urbis. alibi corinthie gozime. cui? dionisius in ep̄stola sua meminit. quā scripsit ad eiusdē ciuitatis eccliam. p̄clarum ad marcione edidit libz̄. ep̄ibusq; marchi antonini veri & aurelij cōmodi claruit.

CXIII. **De morte aurelij & antonini.** **Hugo** vbi supra. **Situr** aurelius cōmodus dum cū fratre in vehiculo veheret. xi. impij sui anno casu morbi quē greci apoplexim vocant suffocat? est. **Quo** defūcto marchus antoninus solus paucis diebus reipublice p̄fuit. **Deniq;** seueriores leges nouis p̄dicōib? tempauit. **Per** om̄s em̄ p̄uicias tributa donauit. om̄iaq; fiscalium negociorū calumniosa monimenta simul p̄gesta in foro iussit incēdi. **Hic** xiiii. ab augusto in p̄nonia p̄stituit. r̄p̄entimo morbo obiit. **Ob** cui? honore templi. columnę. & alia m̄lta cōdita esse r̄p̄iunt. **Cui** successit lucius aurelius cōmodus filius ei?. **Tēporib?** antonini veri floruit theodocion tercius diuine legis interpres. & acticus p̄bs platonicus. **Eusebi?** in cronicis. **Hoz** impatorum ep̄ib? fronto orator insignis habet. **Qui** marchū antoninū verum lacrimis literis erudiuit. **Seleucia** s̄rie urbs cū trecentis milib? hominum a romanis capta est. **Apud** p̄isas pegrin? p̄bs rogo quē ex lingnis cōposuerat incēso semetipsuz supiecit. **Eo** tpe smirna urbs alie terremotu ruit. **Ad** cui? instauracionē decēnalis tributozū immunitas data est. **Tanta** etiam p̄ totum orbē pestilentia fuit. q̄ pene vsq; ad intermitionē roman? exercitus deletus est.

CXIII. **De imperio aurelij cōmodi.** **Hugo** vbi supra. **Vrelius** igit? cōmodus patre defuncto impauit annis. xiii. **Eusebi?** in cronicis. **Cepit** autē anno dñi. clxxi. mōi vō quartimillesimo. clxlii. **Hugo.** **Hic** luxurie & obscenitati dedit. interfecit plurimos senatoruz. illos tñ maxime quos aduertit industria vel nobi-

II

litate p̄cellere. **Eusebius** quinto libro. **Ea** tempestate pax ecclis p̄ omnē terrā p̄pagabat. & sermo dñi ex om̄i genere hoim ad agnitionē & pietatem dei sūmi animis p̄gregabat. **Deniq;** & in vrbe romana multos ex illis illustrib? & p̄diuitib? viris cū libenis & diugib? ac p̄p̄inquis atq; om̄i p̄iter familia sociant ad fidem. **Sed** hoc nō equis oculis ille antiqu? humane salutis hostis aspexit. **Continuo** deniq; aggrediē varijs nostros machinis impugnare. **Primo** in vrbe roma appollonium quendā viz in fide nostra & in om̄ibus p̄hie eruditionibus illustrē. ad iudiciū p̄rabit. **accusatoe** ei suscitato quodā infelicissimo et desperate salutis homine. **Quiq;** qm̄ lex que oblatos puniri iusserat xp̄ianos. in delatorem p̄ius animaduertendū cēsebat. **A** phennio iudice ut ei? cura cōmmitteretur s̄niam prim? excepit. **Tunc** deinde exoraz̄ beatus appoloni? martir. ut defensionē p̄o fide sua quā audiente senatu atq; om̄i populo luculentē & splendide habuerat ederet scriptā. & post hoc secundū senatus p̄sultū capite plexus est. **Ita** enim a priorib? lex iniquissime p̄mulgata censebat.

CXV. **De sancta eugenia & protho & iacincto.**

Philippus autē illustrissim? vir romanus ab impatore cōmodo ad egiptū direct? ut alexandrie p̄fecturā ageret. filiaz suaz eugeniā literis liberalib? p̄fectissime edocuit. **pul** cra erat corpe. sed pulcrior castitate. **Cūq;** a multis in diugiū peteret. omnino obliſtebat. **Iā** em̄ licz̄ s̄b paganis pentib? uitā agēt. aō xp̄iana eē cepat. **Et** qz xp̄iani iussu fuerat ab alexandria discedere. rogauit pentes ut in vehiculo p̄mitteretur p̄edia sua in suburbano posita circūire. **Qd** cum statim impetrasset. & ab vrbe ad villam p̄peraret. instructōez apostoli teele virginī factā. in basterna legens. audiuit christianos p̄fallentes & dicentes. **Om̄s** dij gentiū demonia zc. **Tūc** suspirās & flens ad enuchos suos p̄thum et iacinctū dixit. **Philosophoz** silogismos vano labore p̄serutati sum? **Aristotilis** argumēta. et platonis ideas. et quidq; poeta cecinit. quidq; orator inuenit. vel p̄bs cogitauit. cuncta in hac s̄nā excludunt. qua tripudiantes christianos audim? dicentes. **Om̄s** dij gentiū demonia zc. **Tunc** vehiculū stare p̄cepit. et diuissime v̄m carminū p̄siderās ait. **Si** nolū? p̄ire credendū est. **Dūq;** de deo vō mutuo sermone tractaret. sic cōcordia fidei. et ordo queritur quo possit facta fuga statui. et fides recta teneri. **Tūc** illa dixit. **Audis** helenu? dici ep̄iscopū cui? est habitatio illa. in qua die noctuq; dei laudibus insistiē. sed ad p̄gregationis hui? diuersozū nullā feminā accedere patit. **Hoc** ergo confiderans. tonderi me debere existimo. ut vacua p̄ transeūte basterna. nos tres virili habitu sum? ad dei hoies p̄perem?. **Factū** est autē ut eadē hora q̄ ad monasteriū venerūt. sanct? helenus pueniret ep̄iscop? et cū eo p̄fallentiū multitudine. **Cūq;** se iunxissent p̄fallentib?. **quesierūt** quis esset senior qui solus aselli vehiculo vtret. et in medio p̄li sequētis et p̄cedētis. **Et** audierūt q̄ hic esset beatus helenu? ep̄iscop? ab infantia christian?. **Qui** dum infantul? in monasterio cresceret. cātē sanctitatis virtutib? cingebat. ut si quando missus esset ignem e vicino petere. p̄runas ardētes vestimēto deferebat illeso. **Deniq;** inquit et post hos paucos dies venit hu? quidā magus. qui verborum

argumentis populū dei conabat euertere. dicens falsū eē ep̄m. se autē a xp̄o missū ad docendū. Tūc om̄is turba xp̄ianoz accessit ad ep̄m dicens. Cōstitue diem ī quo cū tibi sociū recipias. aut si potes nō vera p̄sequentē cōuincas. Constituta igit̄ die ī medio heliopolis venit zereas mag? cū artib? suis. et helenz ep̄s cū oratōib? suis. cepitq; cū eo verboz ingens habere luctamē. Et q; versutus erat nec eū ocludere sermonū ratione poterat. respiciens populū fortiter ledi. q; zereas quasi sup̄ or ascendebat in verbis. postulato silentio ait ad populū. Pauli apostoli ī hac pte monita tenēda sunt. Noli inquit verbis cōtendere. **2c.** S; accēda tur ignis ī medio ciuitatis & ingrediamur flamas simul. Et qui nō fuerit vstus. credam? q; hūc miserit xp̄s. Qd cū omnib? placuisset. ait zereas. Tu ingredere pri? qui hoc p̄posuisti. Tūc ille oratio nem fundēs seq; signans. ingētes flamas int̄uit intrepid? stetitq; ī medio ignis dimidia fere hora. neq; capillis neq; vestimētis ex aliqua pte adustis. Cūq; ut zereas intraret similē imparet. ille reluctare cepit & fugere. At vbi inuitū illū populus ignibus tradidit. statim eū flama circūdans exurere cepit. & immittēs se beat? helenz licet se miustū viuū tñ eum eripuit. quē popul? a finib? hui? regionis cū dedecore mimauit. Hūc ergo sic videtis quotidie turba quocūq; prexit cū dei laudibus comitatē. **¶ CXVI. ¶** Q; mutato habitu ī monasterio facta est abbas.

Hadiens hec beata eugenia ingemuit. & p̄cīdens ad pedes ei? qui hoc sibi referebat ait. Obsecro vt me illi cū hijs duobus fratrib? meis insinues. Ex ydolis em̄ cōuertī volum? ad xp̄m. At ille. Silece inquit donec monasteriū ingressus paululū requiescat. & cū oportunum fuerit nūciabo ei. Requiescēs igit̄ ep̄s somnium vidit q; ad simulacrū femine ducebat vt ei sacrificaret. Cui cū loqui pmitteret̄ ait. Cognosce te creaturā dei esse & discede. nec te adorari pmitte. Tūc illa discedēs secuta est eū dicens. Non te deserā donec creatori meo me restituas. Cū hec ī animo ep̄i voluerent̄. accessit ille q; cū eugenia locut? fuerat dicens. Tres puulos fratres adesse qui culturas ydolorū relinquētes. xp̄o fuire ī monasterio cū fratrib? desiderāt. Tūc ille gr̄as agēs xp̄o qui hui? rei noticiā eū puenire fecerat. tulit eos seorsum. & gratissimo vultu quā diceretur. vel cui? natōis essent credidit requirendū. Ad h? eugenia. Ciues inquit romani sum? Hij duo fratres mei p̄bus & iacinct? ego nuncupoz eugenia. Cui dixit sanct? Recte te eugenum vocas. Vnilit̄ em̄ agis. Tamē ī sp̄sancto nos eugeniā corpe te ante p̄uidim?. & qualiter huc venis. & quid istī tibi sint innotuit michi dñs. Scito autē te p̄ castitate multa passurā. sed nō te deserz ille cui te tradidisti ex integro. Ad p̄hū & iacinctum ait. In corpe fuitutis positī. ingenuā dignitatem vnanimē tenuistis. victoriā xp̄i & mercede; p̄ubernij p̄cepturī. Iussitq; eugeniā sic ī virili habitu p̄manere. Nec eos deseruit. donec baptis mi sanctificatōe instructos. monasterio ad qd p̄perauerat sociaret. Interim basterna cū iumentis p̄cedentibus pueris puenit ad domū. Quā vidēt̄ vacuā. om̄s simul mugitū dederūt. Lugebant q; vniuersi p̄fusa. parentes filiā. fratres sorozem. serui dñam. Fie inquisitio p̄ puinciā. interrogant̄ aruspices. et phitones demonia sacrificijs p̄sulunē

vbi deuenisset eugenia. Hoc solū om̄s dicebāt. q; dij de celo eā rapuissent. Tūc pater dat festa responsis. ī numero deoz eam p̄secrans. & ex auro puro simulacz fusile faciēs. At illa ī p̄dicto virorum monasterio virili habitu & animo p̄manēs ī diuinis eruditōib? ita p̄fecit. vt intra scdm̄ annum om̄es fere scripturas dñicas retineret. Tāta erat ei tranq̄llitas animi. vt vna ex numero angelozum ab om̄ib? diceret̄. Erat om̄ib? oīa. Tristez cōsolabat̄. leto p̄gaudebat. irascentē mitigabat. tā tamq; gratiā a deo p̄secuta erat. vt quēcūq; ī dolore positū visitaret. statim oīs dolor recederz. & salubritas adueniret. Comites autē eius p̄bus & iacinct? ī om̄ibus obtempabāt ei. Tercio igit̄ tur ouersionis ei? anno abbate monasterij defuncto. visū est oībus vt beatam eugeniā vt eis p̄esset eligerent. Tūc illa metuēs se femiā p̄tra regulam viris p̄poni. Iterū timēs ne om̄s vnanimē p̄cātes cōtemneret. ait ad eos. Videam? ī hac nostra electione quid dñs p̄cipiat. Si quis ait vult esse p̄mus. sic oīm nouissim?. Ecce igit̄ & vestrīs p̄ceptis obtempans. decreui primatū suscipere & dñi iussioni obediēs. vltimū me p̄stituo caritati vestre. Igit̄ om̄s omne opus monasterij qd infima p̄sona exercere solet suscepit ī oībus. aquā portare. ligna p̄cidere. mundicias adhibere. deoq; tam cara esse cepit. vt demones de obsessis corporibus eijceret. & cecoz oculos apiret. **¶ CXVII.**

¶ De accusatione melancie p̄tra eam.

Metrona quedā alexādzina ceteris p̄estātiōz nomine melancia audiēs ei? opinio nem venit ad eaz. que a q̄rtano tipo grauisime p̄ annū & eo ampli? vexabat̄. Quā cū illa oleo punxisset. om̄em mox abundantā fellis euomuit. & sanissima reddita tres ciphos argenteos solidis repletos ei ī munerib? misit. Que illa gr̄atanter remittens ait. Abundam? & sup̄abundamus. p̄ceoz autē vt hec paupib? largiaris. Tūc illa p̄ristata veniēs cepit rogare & amplioza p̄mittere. Et dum circa ista sic assidua esset. ī nullo deprehēdens q; essz femina. iuuetutis elegantia decipiē. & ī ocupiscētia ei? illabiē. Et putās eam ampliozis pecunie cupidiorē esse. cepit infimita offerre. copiosa p̄mittere. S; vidēs eam omnia oblata repellere. cepit eā hijs verbis secreto alloqui. Quid de inanib? abstmētis maceras & p̄dis florem gratissime iuuetutis q̄si de? tristes diligat. & sua delectamēta p̄emnetes foueat. ac solis hominum cruciatib? delectet̄. Videmur ei? donis abuti. & ingrati refundē largitozi qd donat. Igitur hijs afflictionibus finem ponas. & letioza t̄pa ac iocunda suscipias. Talia dicente melancia. beata eugenia volēs aīam ei? a dyaboli laqueis liberare ostendebat ei desideria mundi misera esse. & dum teneri putant̄ effugē. et vni? puncti dlectamenta p̄petua detrimenta inducē. S; hec oīa melancia surda trāsibat aure. dumq; solite agerz quaten? eugeniā irretiret. egritudinem simulac. et ut ab eugenia visiteē rogat. Que cū ad eā ingressa sederz ītra cubiculū. obscenis eā amplexib? infelix melancia adire temptauit. et verbis p̄cātib? ad crimen hortari. Tūc eugenia dixit ei. Recte melancia nomen tuū dicit̄. q; nigredine p̄fidie plena es. et te habitaculum magnū dyabolo preparasti. Discede a suis dei deceptrix et illecebrosa. Nos ei aliē militam?. Habeant opes tuas tibi siles. nos olectat mendicare cū christo. Affatī diues est qui

cum xpo paup est. Fugiat a te inanes occupiscenti e
No em pderit saluti tue. ista que te inualit auda-
cia. Tunc illa deceptionis sue pudore no ferēs. se-
qz detegi timēs. nisi prior ipsa detegeret. alexan-
drie pfectum adijt dicēs. Scelerē iuuenē xpianā
religionem incurri simlāntem. quē cū medēdi gra-
tia eo q infirmitatibz pdesse dicebat ad me veni-
re pmitterē. vnā ex illis me estimās de quaz pudo-
re bachaē. ausus est impudenter loqui. & verbis
pcaibz ad crīmen hortari. Qz nisi dedissē vocem.
& p̄sentis ancille mee solacio liberata fuissē. moze
barbarico sua me libidine captiu affz. Audiēs hoc
pfectus furens. statim iubet ad monasteriū desti-
nari. qui eū ferro vinctū euz omibz cōmorantibz
vinctis deponeret. Et qz vni? carceris eos nō fe-
rebat locus. p diuersas custodias diuidunē. impu-
dente fama p totū egiptū diffusa. Om̄s credebāt.
om̄s p̄demnabant. Om̄ibus em̄ videbat verisimile.
melanciā illustrem feminā mentiri non posse.

**CXVIIII. De purgatione
crimīnis in penam accusatrici.**

A Onstituto igiē die veniunt ciuitates in
vicino posite. vt videāt ferarum tradi-
mozibz corruptozes. Aptanē eculei. vē-
bera. flame. torozes & cetera q cordis abscondi-
ta solent exculpe. preparant. Tunc pfectz philip-
pus ait. Dic sceleratissime xpianoz. Hic hies? ve-
ster vobis tradidit vt opam corruptōni detis. &
fraudulēta pudorem matronalē astutiā capiatis.
Eugenia capite demisso ne possit agnosci respon-
dit. Deus me? hiesus chzist? cui seruiō. castitatē
docuit. eamqz custodientibz vitā eternā p̄mittit.
Ne autē fruct? patientie nostre debeat p victoriā
p̄m̄cipū. ne in hac falsā testē sniam retorqueatis
etiā tūc pbabim? in eā crīmen qd obijcit redūda-
re. Qd cū p̄mississet ille. eugenia dixit. O melācia
nigredinis nomen. tenebrosa malicia. fecisti appli-
care eculeos. suspendi p̄cipis xpianos. p̄cipe an-
cillā tuā adduci. vt ex ore ei? possint mendacia re-
fucari. Que applicata corā iudice. dñe sue oera eu-
geniā cepit testimoniū p̄ferre. Ceteri quoqz d fa-
milia testabant sic esse. Tūc vehemēter iudex cō-
motus ait. Quid ad hec infauite dicitur? es. quē
tot reuincunt testes. Ad hec eugenia. Tempus in-
quit est loquēdi. qz trāsiit tps tacendi. Tanta siqz
dem est virt? in noie chzisti. vt & femine i timore
ei? posite virilem obtineāt dignitatē. Ego igiē fe-
mina viriliter gerendo viz gessi. virginitatē q in
chzisto est fortē amplectēdo. Hec dicēs. tunicaz
qua induta erat a capite scidit. & femina appuit.
statimqz ad p̄fectū ait. Tu quidē secundū carnez
pater es michi. claudia mater. fratres mei q tecuz
sedent auic? & fergiz. Ego autē p amore xp̄i mun-
dum cū suis delicijs respui. Et ecce p̄bz & iacim
ctus eunuchi mei cū quibz ingressa sū scola m xp̄i.
qui michi tam ydoneus magister extirrit. q me vi-
ctricē libidmū & oīs pollutōis p misericordiā su-
am fecit. Agnoscentes itaqz eā pater & frēs & ser-
ui cū lacrimis ei? amplexibz incumbēbāt in cōspe-
ctu populi. Vestimta auro texta referunt. & licz
inuita induit. atqz i excelso p tribūali collocat. &
ab omni populo clamat. Vn? est de? xp̄s. qui est
ver? de? xpianoz. Et ne tanto gaudio populi de-
esset pbatio castitatis. ignis visus est de celo de-
scendens. qui melanciē domum ita circūdedit. vt
nec vestigiū alicui? qd ad eā p̄tinebat remaneret.
Fit ergo gaudiū populi cū timore p̄i. Baptizatur

p̄fectz. & filij. & vxoz ei? claudia. & oīs familia.
& innumerabilis multitudo paganoz auertit ad
deum. Suscipiūt xp̄iani p̄uilegia. & oīs alexandrie
ciuitas fit quasi vna ecclesia. Cōspirat oīs ecclesia
in episcopatū philippi. cepitqz & sacra ecclesia ha-
bere episcopū. & respublica habere p̄fectū. qz
nullus successor aduenerat. **CXIX.**

**De predicatione sacri eusebij. vinctij. pegri-
ni. & potentiani. Ex gestis eorum.**

A Emponibz cōmodi seuiente p̄secutione
in chzistianos. adueniēte natali die ipsi-
us. decretū ab eo exijt. vt oīs plebs ro-
mane vr̄bis in vnū aduenirz. & in laudē herculis
ac iouis pompatica voce acclamaret. Ventum est
& circūstat regē pene vniū? orbis. Ipse autē de-
formiter induit regīā cū mitra ascēdit sedē. ac pi-
us thurificauit aureā iouis statuā. Tāc em̄ super-
bie erat tantēqz iactātie. vt indueret se pelle leo-
nis. designare in vestimto volens. q sic leo bestia-
rum. sic & ipse esset rex & magistē populoz. Cui
oīs populus acclamauit dicens. P̄tector est hē-
cules reipublice. & defensor libertatis romane au-
dacie. Eodem tpe morabatur i vico qui appellaba-
tur carnarius. chzistiani noīs cultozes. inter quos
erāt viri religiosi. eusebij. vinctij. pegri-
ni. atqz pontician? serui dei oratōibz instātes. mozi p
chzisto desiderātes. Hij ad imitationē apostolorū
sua oīa vendiderūt & paupibz erogauerūt. q̄tes-
nus nudi ab hoc seculo liberius soli fuirent deo.
Qui cū audissent huiuscemodi rem a cōmodo ge-
stam. ridiculo ac sup̄stitioni hoc deputātes. vicof
& vr̄bes plustrant. trinū & vnū deum predicant
dicentes. Recedite karissimi a cultura demonioz.
Date honorem trinō deo et vni. patri. et filio. et
spiritu sancto. omnipotenti. et agite penitentia et
baptizemini. ne simul cū cōmodo pereatis.

CXX. Passio sancti iulij senatoris.

I Taqz quidā senator iulij. audiēs monita
hmōi salutaria. inuoduxit eos in domuz
suam. et audiēs solite predicatōez. ex-
didit. et facultates suas varias p man? corz distri-
buit. Accēssit igiē quodā p̄sbitēo rufino. bap-
tismū cum omni domo sua suscepit. Cepitqz ipse
publice ofitei chzistū. et p eo mortem occupiscenti
animo desiderat. Qd euz audisset cesar. amaricu-
dimis felle exagitat. iussit eum ad se iudici. et eum
sic cepit affari. Iulij qualis amens effect? es. vt d
serens iouem et hēculem. se quarijs nescio q̄ amen-
tiam vanā. Cui viriliē respōdit iulij. dicens. Tu si-
mul p̄bis cū dijs tuis quos vano errore deos esse
temerario ore mentiris. Cōsul? itaqz cesar. et hij
& alij v̄bis accersuit quendā viz noie vitelliū
magistrū pedicū aio ferum. ope crudelē. oibzqz
vicijs obsessum. p̄cepit ei dicēs. Exquire dilige-
ter facultates hui? sacrilegi. & opelle eū ad sacri-
ficandū inuictissimo hēculi. Qui nisi acquieuit.
nō p̄trahas ipsū diuti? viuē. Suscipiēs vitellius
vicarius. fecit eum coartari in custodia. Post tri-
duum iussit sibi tribunal p̄parari i tellude. & san-
ctum iulium cathenis astrictū exhibēi an se. Erat
ēiz corpe nud? s̄z ex integro fide munitus. Quem
sic alloquit vitelli? Audiisti quid iussit p̄nceps
Depone iam p̄tiniā. & adora deos. p quos vni-
uersus substitit orbis roman?. Nā si non feceris.
diuis afflicto? penis punieris. Cui sanctus stan-
ter respondit. O miser & miserāde simul cum tuo
p̄ncipe perfido peribis. Ad hec vitelli? dixit. O

iuli in que dicitur cum ia damnat? sis. Iuli? respōdit. **F**iducia mea vita eterna est. spes mea xps est. qui te cū p̄ncipe tuo damnet in eternū intericū. **H**ec audies vitelli? iracundiē stimulis instigatus iussit eū sustib? cedi. Qui dū cederetur. emittēs spiritū celestia petij. Cui? corp? p̄cepit vitellius ante amphiteatrū iactari. Qd̄ audientes eusebi? v̄m̄centi? p̄grin? atq; pontentian? collegerunt corp? s̄ctissimi xpi martiris. & sepelierūt ī cimet̄erio calepodij. xiiii. kl. septēbris. **CXXI.** **P**assio s̄cti eusebij p̄fati cū socijs suis.

Hec audies vitelli? p̄quiri eos fecit. sibi q; p̄sentatis dixit. Manifesta assertio est diripuisse vos facultates iulij. cū & corp? illi? collegistis. simulq; etiā sepulture tradidistis. Tūc gloriofus vir eusebi? locut? est. Qd̄ inquit nobis obijcis p̄culdubio fecim? qd̄q; meruimus p̄sule xpo executi sum? Iudex nequissimus dixit. Q meruistis thezauros diripe. difficultas n̄ sit vobis reddere ne peatis sicut & ille perijt. Respondit eusebi?. Hoc om̄ib? votis appetim? hoc cōmuni animo occupiscim?. Cūq; p̄stanter p̄sisterent. p̄fusus vitelli? eadē hora iussit vt ī eculeo facie ad faciem suspenderent. obtruderent neruis & fustigarent. Quib? suspēsis p̄co etiā clamabat Deos & p̄ncipes nolite blasphemare. Diuti? autē eis tortis. iussit cessare paululū a tormētis. Quib? dixit. Parcite vobisipsis & sacrificate dijs. Eusebius ad hec. miser inquit qd̄ incepisti perficere. noli desistere. Ante em̄ tibi deficiet ad torquendū nos tempus. q̄ noster deficiat in xpo p̄sistens animus. Ne ergo putes nos terreri. nec seperari nos a fraternitate domini nostri iulij. Vitelli? circūstantibus ait. Isti securi de arte magica in tormētis gaudent. Respondit v̄m̄centi?. Nos gaudem? & exultam? in dño nostro ihu xpo. Tyrann? vero iussit ex templo flamas applicari eoz laterib?. Illi alacres effecti dicebāt. Gloria tibi dñe qui nos visitatione tua circūdas. **CXXII.**

Passio s̄cti antonini. **S**ic vnus carnificū antonin? intentis oculis eminus vidit cū spōgia iuuenes stantē fulgore nimio coruscantē & eoz latera extergentē. Tunc emissa voce cū ingenti gaudio cepit clamare. Vn? ver? est deus xpianoz. quē hij euidētissima ratōe p̄dicant. Video em̄ angelū dñi circūstantes eos. & a p̄sura flammaz p̄tegentē. Tunc velut leo frendēs iudex cū clamore ait. O magica ars. o seductores qui alienauerūt mente sua hoīem clarissimū ac p̄batissimū in republica. Antonin? autē penitentiā ductus deuouit se credituz xpo dño. Statim vō antonin? rufinū p̄bitez adiit. & vt ab eo baptizaret humiliter impetrauit. Itaq; vitelli? s̄ctos martires de eculeo deponi iussit. Quibus depositis ait. Vt quid taz crudeles estis vobisipsis. Cur nō deponitis insaniā vanā. adorātes deos & glorificantes quos iusserūt p̄ncipes. vt nobiscū frui mereamī vita eterna. Beat? v̄m̄centi? ait. O infelicissime oīm tu crudelis qui tibiipsi nō peis. Nos in gloria iā p̄stituti sum?. tu vō cum p̄ncipe tuo in gehēne peritur?. Tūc vitelli? iussit linguā p̄ci s̄cti eusebij. estimās illi deesse lingue officū. in cui? ore semp xps resonabat. Antonin? autē accurrens clamabat. O vitelli miserime. quid tibi & iustis hijis. Vt quid eos crucias. Tūc vitellius p̄ os sanguinē vomere cepit recto. s. iudicio dei. Vt qui exarsit ad puniendum os iusti. acri dolore

torquetē ī suo. Athleta vero dñi eusebi? sine litta. gua laudes in excelsis xpo dabat. Huic igiē lamētabili spectaculo quidā vir itererat xpian? clarissimus nomine faust?. Qui colligēs linguā martiris chrisi eusebij. reposuit eā sub tunica sua in sinu suo. & fugiendo latuit. De hinc iussu vitellij antonin? duct? est a carnificib? via aurelia iuxta formā tratanā & capite plexus. xi. kl. septēbris. **CXXIII.** **D**e fine agōnis p̄dictozum s̄ctozum.

Doro eusebiū ac socios ei? diutiū mace. ratos supplicijs. in imā carceris iussit tradidit. Ibi nō dieb? neq; noctib? ab oratione cessabāt. Percurrebat autē eoz op̄mio circū. quaq; ad quos veniens n̄ minima multitudo xpiana. & audiens ab eis eterne vite monita. non mediocriter p̄ficiēbat. Post tridū apparuit eis beatus iulius. cūctisq; audientib? ventura p̄phetā. do hec intulit. Saluate custodē carceris. Hec dicens ab oculis eoz enauit. mētesq; eoz sua gratissima visitatōe letificauit. Tantā vero p̄ulerat dñs vim virtutis sue fidelibus. vt vndiq; illic populoz p̄fluentib? turbis varijs detentis languozibus. nulla difficultas esset ī p̄ferēda sospitate eoz oratōib?. veniens itaq; sacerdos capitolii nomine lupulus. qui ritu paganissimi fungebāt officio illo sacerdotali vanissimo. rogauit vt instrueretur a s̄ctis martirib? & baptizaret. Erat em̄ cecus. Cui dixerunt. Si credideris ex toto corde illuminaberis. & vita eterna nobiscū frueris. Respondit lupulus. Ego absq; vlla ambiguitate credo ī quē vos creditis. nec vllatenus cupio separari a vobis. Ideo em̄ ad vos p̄fugi. desiderās vobiscū in his vmculis p̄ amore chrisi mancipari. Hīs auditis p̄festim miserūt & rogauerūt ad se venerabilē rufinum p̄bitez venire. Qui veniens ad carcerē. ca. thezizauit & baptizauit eū. Tunc subito ab oculis eius caligo discessit. & lumen chrisi ī eis emicuit. Tūc accurrens custos carceris et videns illustratum supno lumine. qui annis quattuor cecus fuerat. misit se ad pedes s̄ctoz. & ut baptizaret rogauit. Quē ilico beatus rufin? sacro baptismate purificauit. eumq; armis fidei muniuit. Abiēs vitelli? intīmauit regi oīa que a s̄ctis erant gesta. qualiter supassent oīa tormentoz genera. & quō p̄tempssent dijs libare sacrificia. qualiterue loq̄retur eusebi? sine lingua. Cui ita rex ait. Extingue eos. Qui iubens sibi tribuual p̄parari. & illos introduci ait. Afferte tropodā vt sacrificēt hij. Ac illi expuentes p̄tempserūt eū. Cuius etiā cor in penitens admirās. beatus eusebius ait. O miser cuius cor est sedes sathane. Tūc vitellius fecit eos ante amphiteatrū tandū plumbatis acriter cedi. donec spiritū exalarent. Quoz corpa beat? rufinus collegit. & nō longe ab vrbe roma sepeliuit. vni. kl. septēbris. **CXXIII.** **E**x martirilogio. **P**reterea xmi. kl. maij celebraē romē natale beati apollonij senatoris qui sub cōmodo p̄ncipe a seruo p̄ditus q̄ xpian? esset. inigne uolumen cōposuit qd̄ in senatu legit. Ac deinde snia senat? p̄ chriso capite truncat? est. Idem. viii. ydus augusti ap̄ mediolanū s̄cti faustini. tpe aurelii cōmodi martirizati. **CXXIII.** **D**e victore papa & hireneo lugdunensi. **H**ugo.

El tempestate eleutherio pape romē victor successit. In his etiā dieb? facta ē questio magna de pascha. Vnde apud

cesaream palestine oculum celebratum est. ubi statum est. ut semp die dominica celebretur sic nunc agimus observata. xmi. luna mensis aprilis. Huic concilio interfuerunt victor romano papa. & narciscus patriarcha hierosolimo. theophilus quoque cesaree episcopus. & presul lugdunensis hircus. **Hieronymus** de illustribus viris. **Hircus** fortini episcopi qui lugdunensem in gallia regebat ecclesiam. presbiter a matricularibus eiusdem loci ob quodam eiusdem ecclesie questione legatus missus roma. honorificas sub nocte suo ad eleutherium episcopum refert literas. Postea fortino iam prope nonagenario ob christi martiri corona. in locum eius substituit. **Costantinus** autem polycarpi cuius supra fecimus mentionem sacerdotis & martiris hunc fuisse discipulum. **Scriptis**. v. aduersus hereses liberos. & contra gentes volumen breue. & de disciplina aliud. & ad marciannum fratrem de apostolica predicacione. & librum variorum tractatum. & ad blasium de scismate. & ad florinum de monarchia. sine quo de non sit auditor malorum. & de octava. id est. de octiduo. ade. egregium sintagma. id est. documentum. feruntur & alie ad victorem episcopum romanum de questione pasche epistole. in quibus commonet eum non facile debere unitatem collegii scindere. **Siquidem** victor multos asie & orientis episcopos. qui. xmi. luna cum iudeis pascha celebrant damnandos crediderat. in quibus sententia. & hiis qui disceptabant ab illis victori non dederunt manus. **Actus**. Quod autem hugo floriacensis ponit sub comodo victore papatu accepisse. **Eusebius** in cronicis ponit sub helio perinace. addens etiam quod eiusdem victoris extant mediocria volumina de religione. **Questionem** vero de pascha dicit sub seuerio determinatam fuisse. **CXXXV.**

De imperio helii & iuliani. de fine quoque comodi.

Eusebius in cronicis.

Porro comodus imperator. colosi capite sublato. sue ymaginis caput iussit imponi. Idem quoque comodus multos nobilium interfecit. & spectacula populo romano presbuit insignia. Incendio rome facto. palatium & edes veste. plurimaque urbis pars solo coequat. **Hugo** ubi supra. **Flagitia** itaque aurelij comodi impatoris urbis pena persecuta est. Nam capitoliu fulmie ictu est ex quo inflamatio facta. romanam bibliotecam rapaci turbine deremauit. Porro cesar comodus cunctis incommodus in domo vestali strangulatus interijt. **Helius** autem primax senex a senatu impator creatus est. **Eusebius** in cronicis. Hic obsecran te senatu ut uxorem suam augustam. & filium cesarem appellaret. tradidit. sufficere testatur quod ipse regnaret inuitus. **Erat** enim septuagenario maior cum prefe cturam urbis ageret. & ex senatu consulto impare iussus. s. anno domini. c. xxi. mundi vero quartimillesimo. lxxvi. Tandem iuliani iurisperiti scelere occisus est. quem postea seuerus apud miluium pontem interfecit. **Hugo**. **Iulianus** autem qui vi sibi romanum vedita. uit imperium. impauit septem mensibus. Sicque inter perimacem cesarem & iulianum eius successorum. vnus annus assumptus est. **CXXXVI.**

De clemente alexandrino ac scriptoribus ceteris illius temporis.

Er idem tempore erant insignes clemens alexandrinus presbiter. & panthenus stoicus. & africanus historicus. & musianus. **Hieronymus** de illustribus viris. **Panthenus** stoice secte presbiter iuxta quandam veterem in alexandria consuetudinem ubi a marchio euangelista semp ecclesiastici fuerunt do-

ctores. tante prudentie & eruditiois tam in scripturis quam in seculari literatura fuit. ut in india quoque rogatus ab illius gentis legatis a demetrio alexandrie episcopo mitteretur. **Vbi** repperit bartholomeum vnum de. xii. apostolorum aduentum domini nostri ihesu christi. sicut iuxta matthei euangelium predicasse. quod hebraicis scripturis literis. reuertens ad alexandriam secum detulit. **Huius** multa quidem in sancta scriptura extant commentaria. sed magis viua voce ecclesijs profuit. docuitque seuerus principem & antonino cognomino caracalla. **Clemens** alexandrinus ecclesie presbiter. pantheni de quo supra retulimus auditor. post eius mortem alexandrie ecclesiasticam scholam tenuit. **Feruntur** eiusdem insignia volumina. plenaque eruditiois et eloquentie tam de scripturis diuinis. quam de seculari literatura instrumento. **E** quibus illa sunt. **Stromatum** libri. viii. **Aduersus gentiles** liber vnus. **De ieiunio** disputatio. **Alius** liber qui inscribitur quisnam ille diues sit qui saluetur. **De obrectatione** liber vnus. **De canonibus** ecclesiasticis. & aduersus eos qui iudeorum sequuntur errorem liber vnus. quem prope alexandrio hierosolimo episcopo typo profonsum ostendit. **Meminit** autem in stromatibus suis voluminis taciama contra gentes. **Extat** alexandri hierosolimo episcopi qui cum narcisso maximo postea rexit ecclesiam epistola. sub ordinatione asclepiadis pefessoris anthiocheni congratulans ei. in qua ponit in fine. **Hec** vobis domini fratres scripta trasimili per beatum clementem presbiterum virum illustrem & probatum. quem vos quoque scitis. & nunc plenius cognoscetis. **Qui** cum huc venisset. iuxta prudentiam & visitationem dei confirmavit & auxit domini ecclesiam. **Constat** origenem huius fuisse discipulum. **Floruit** autem seueri & antonini filij eius temporibus.

Continentia duodecimi libri.

Duodecimus liber continet historiam cclxxvi. annorum per tempora. xvi. impatorum ab imperio. s. seueri usque ad impium diocleciani & maximiani. **Qui** decima persecutio pertrahitur. super omnes in christianos seuerus. **Inter** hec etiam paucos continet flores origenis. & flores cipriani martiris. **Habet** autem capitula. cxxix.

De imperio seueri & leonide patre origenis. .i.

De feruore origenis a pueritia .ii.

De passione sancti philippi episcopi .iii.

De sanctis claudia eugenia & basilia .iiii.

De heresi paulianorum & natali pefessore. .v.

Dessio sanctorum andeoli & victoris pape. .vi.

De quinto terculiano & scriptis eius. .vii.

De studio & promotione origenis. .viii.

De laude eiusdem iuxta haimonem. .ix.

De causis errorum eiusdem. .x.

De multitudine librorum eius. .xi.

De varijs illius erroribus. .xii.

De penitentia illius. .xiii.

De apologia eiusdem. .xiv.

De exhortatorio eius ad clericos. .xv.

De polycrate et ceteris illius temporis scriptoribus. .xvi.

De morte seueri. et impio caracalle. .xvii.

De sancto narcisso episcopo hierosolimitano. .xviii.

De successore eius alexandro. .xix.

De morte caracalle et imperio macrini et gabali. .xx.

De imperio alexandri et translatione sancti thome. .xxi.